Vilhelm Bergsøe
Julefortællinger

Bibliotek 1300

Vilhelm Bergsøe

Julefortællinger

eBibliotek 1800

2023

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Vilhelm Bergsøe: *Julefortællinger* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Vilhelm Bergsøe: *Julefortællinger* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

Aron Meiers testamente

Der lå en varm juniaftens solglød over det gamle København med dets haver og volde, dets glaciser og søer. De sidste solstråler spillede hen over voldens løvrige træer, skød sig i brede striber ud over den gamle stadsgrav, og forgyldte kastanjernes blade på de ærværdige volde, hvor enkelte børnegrupper tumlede sig i munter leg. I kongens have sås spredte familiegrupper på bænkene under de tætte linde; men kom man længere ind i byen, blev alt så dødt, så underligt tomt – kun en enkelt fodgænger listede afsted langs husenes skygge, som var han bange for den rødmende aftensol, der forgyldte ruderne på den modsatte side af gaden. Møllerne stod stille, med sejlene slyngede op om de tavlede vinger, værkstederne var tomme, og øjnede man en droske, kunne man være vis på at finde to ben hængende ud ad vogndøren, mens kuskens øvrige organisme sov de retfærdiges søvn, med hovedet lænet mod sædet. Vidste man ikke bedre, skulle man tro, at byen var vandret ud, og det var den også; for det var Sankt Hans aften, og ville man finde København, særlig det glade, måtte man søge det i Charlottenlund, hos Kirsten Piil og endelig hos Georg Carstensen, som netop den aften ville overraske københavnerne med sin første Sankt Hans-fest på det af ham grundede Sommertivoli, som det dengang kaldtes.

Også slotspladsen var tom; kun et par martialske gardere bandede deres bjørneskindshuer, mens de med taktfaste skridt målte fortovets fliser og tilkastede hinanden et betydningsfuldt blik, der sagde: "Om en halv time kommer afløsningen." Just

som denne svingede op foran slottet, så man en mærkelig støvgrå, lille skikkelse, der fulgte de alenlange gardere med et veltilfreds blik, som om han ville sige: "Ja, skynd jer blot! I kommer dog til at gøre honnør for mig alligevel."

Og det skete også. Da den lille mand nærmede sig slotsporten, rettede de to gardister sig og skuldrede geværet ligeså martialsk, som var det for kongen selv; men da de atter krydsede hinanden på fortovet, blinkede den ene og sagde: "Der kom s'gu Pindsvinet!"

Men det hørte den lille, grå herre ikke. Han var forsvundet i slotsgården, og da schweizeren lukkede den mægtige port efter ham, nikkede også han, som om han ganske delte gardisternes mening.

Den lille, grå mand fortsatte vejen i dybe tanker hen imod kolonnaden. Her drejede han af til højre, tog et knippe nøgler frem og åbnede en port, der førte ind til dronningefløjen. Med en sikkerhed, som viste, at han var mere end husvant, steg han op ad de utallige trappetrin, gennemvandrede de lange, skumle korridorer, steg på ny op ad løntrapper, hvis tilværelse ingen dødelig ville ane og nåede endelig slottets loft, hvor en kvælende hede slog ham i møde under de kobberplader, hvormed taget var dækket. Her standsede han nogle øjeblikke, trak sin grå frakke af og lagde den omhyggeligt sammen, hvorpå han greb en vandkande og åbnede en luge, der førte ud til de brede altaner, som begrænsede taget på alle sider. Fra dette høje stade havde han en udsigt, som på denne solgyldne sommeraften var dobbelt henrivende.

Mod sydøst lå Christianshavns gamle huse, og over disse så man langt ud over det frugtbare Amager, med dets haver, huse

og pyntelige landsbyer. Mod nord svømmede Lunetten og Trekroner, som to øer, mellem en hærskare af sejlere, og mod vest gled blikket langt ud over søerne, forstæderne og det skovklædte land, hvis bønderbyer sendte lette røgskyer op i den solklare luft, mens skovene hyllede sig i tågedisets blegblå kappe, der gjorde dem dobbelt store og ubestemte.

Men den lille, grå mand syntes aldeles ikke at have øje for det sommerpanorama, der lå udbredt under ham. Med en ærgerlig mine trykkede han voksdugskasketten, som en loftsluge nær havde berøvet ham, fastere på hovedet, og ilede derpå hen mod et stort brandkar, hvor han fyldte sin vandkande, efter først at have pustet brusen ren for det grus, som den indeholdt. Derpå trippede han afsted langs gesimsen og nåede hen til et punkt, hvor tagkonstruktionen dannede en dyb kløft med den sig fremskydende frontispice. På dette solvarme sted, hvor tagets kobberbelægning og frontispicens metalplader fremkaldte en stegende hede, var der anlagt en slags drivhus, og foran dette standsede den lille, grå mand, idet han på ny aftørrede sveden, som denne bageovn var særlig skikket til at fremlokke. Derpå tog han en nøgle op og så sig forsigtigt omkring, som frygtede han selv på dette sted at være beluret af spejdende øjne; men da han havde forvisset sig om, at han ikke havde andre vidner end slottets alliker og krager, som hilste ham med hæse skrig, lukkede han døren op, låsede den atter indvendigt og kastede så et langt, ransagende blik hen over alle de botaniske skatte, som drivhuset indeholdt.

I dette øjeblik lignede han virkeligt et gråt, spidssnudet pindsvin, således som han stod dér med missende øjne og med

munden spidset op til noget, der var en mellemting af en fløjten og et smil.

"Den blomstrer! Den blomstrer!" Udbrød han triumferende. "blomstrer for første gang her i Danmark, hvor selv slotsgartneren ikke har formået at få den til at udfolde sig. Hvilken glæde vil der ikke blive på Sorgenfri, når jeg bringer Hans Majestæt denne sjældne echinokaktus! Og Hendes Majestæt dronningen? Hvad vil hun ikke sige? Å! –"

Og den lille grå mand kyssede på fingeren og slog henrykt ud imod den med hånden.

Men det skulle han ikke have gjort; for en kaktus har torne, en hånd nerver, og når disse to kommer i en alt for intim berøring med hinanden, opstår noget, der let fortolker sig som et: "Av for fanden!" Dette fik den lille grå mand at føle. Med en hurtig bevægelse rev han hånden til sig; men derved fik den tunge kaktus overbalance, styrtede ned, og mens urtepotten knustes i hundrede stumper, slog blomsten mod gulvet, hvor dens blade blev liggende som store, blodrøde rosetter.

Om slottet var sunket i jorden, eller om det, som Aladdins, var faret lige lukt ind i det indre af Afrika, kunne den lille, grå mand ikke være blevet mere forfærdet. Målløs stirrede han på den afrevne blomst. Så tog han guldbrillerne af; men synet blev det samme, og da han fik dem på næsen igen, uden at dette i nogen væsentlig grad forandrede situationen, udbrød han med næsten tårekvalt stemme: "Ak, hvilket sørgeligt dødsfald! – hvilket ulykkestilfælde! – hvad vil Hans Majestæt sige, når jeg fortæller ham det i morgen? – Men jeg vil ikke fortælle ham det. Jeg kan vinde slaget på ny. Jeg må få den til at blomstre igen; men der vil gå et år. – Og haveselskabets guldmedalje, som jeg

var så vis på! – Ak, hvad er vi mennesker? Hvad er vi? Hvad er vi?" – og den lille, grå mand trak et gult silketørklæde op af sin vest, tørrede sine øjne og bredte så tørklædet ud på gulvet, hvor han med stor forsigtighed trillede kaktusplanten ind i det og bandt dets hjørner sammen. Så beredte han sig til med langsomme skridt at forlade en plet, som denne aften havde voldt ham den dybeste skuffelse, mens den ellers var hans glæde, hans stolthed, ja man kan gerne sige hans eneste trøst; for alle disse stive, tornede planter, der vel ejede spraglede blomster og berusende duft, men ingen løvfuld skygge, var, så at sige, hans børn. Hver af dem havde han plejet og opelsket – en af frø, en anden af stikling. Han kendte deres liv, deres særheder, ja, deres luner. Og nu, da han havde vundet en af de skønneste floristiske sejre, nu, da han havde tvunget en af de mest genstridige arter til at bøje sig for tålmodigheden og åbne sin glimmerblomst for den menneskelige kultur, var lynet slået ned lige foran ham og havde i et nu tilintetgjort alt. I sandhed, havde gardisterne set ham i denne situation, ville de have kaldt ham et såre bedrøveligt, lille pindsvin.

Med sin kostbare byrde indbundet i det gule silketørklæde begyndte han sit tilbagetog, efter først omhyggeligt at have tillåset døren, for at rotterne ikke skulle gøre det af med resten derinde. Derpå krøb han atter ind ad sin loftsluge, steg atter ned ad de stejle trapper, vandrede atter gennem de øde korridorer og standsede endelig ved en dør, hvor der på en messingplade læstes: "*Aron Meier, hofintendant*." Her lukkede han sig ind, og idet han med et dybt suk lagde den forulykkede kaktus fra sig i forværelset, trådte han ind i et stort gemak, der på engang var hans sovekammer, hans studereværelse og

dagligstue, hvilket frembragtes ved et par spanske vægge, der som kæmpemæssige skærmbrætter skød sig ud i rummet, uden dog at nå vinduerne, som her vendte ud til Ridebanen.

Der var en forunderlig forskel mellem drivhuset oppe på slottets tag og så rummet her nede. Hist oppe luft, solglans, udsigtens store vidder og den friske aftenvind, der bar de kvidrende svalers flugt højt op over slottets tag. Her nede et mat halvlys, en øde skummelhed, der fik loftet til at tabe sig i halvmørke, en permanent uhygge, fremkaldt af misforholdet mellem det store rum og de få og små møbler, som det indeholdt. Ingen gardiner, ingen portierer for de gabende skærmbrætsåbninger, intet gulvtæppe og ingen malerier; kun i vinduerne lange rader af kaktus i små, røde, forkrøblede urtepotter. – I sandhed! Aron Meier boede på et slot og skyldte Christian den Ottende denne særlige nåde; men jeg havde dog hellere boet i en fiskerhytte med et duftende lindetræ og et par roser op ad muren.

Aron Meier syntes dog ikke at føle noget til alt dette. Han var alt for betaget af sit uerstattelige tab, og mens han, grundende over sin ulykke, sank sammen i sin lænestol, vil vi studere ham lidt nærmere; for Aron Meier var i visse måder, om end ikke en mærkelig mand, så dog en mærkelig særling, som det nok er værd at gøre bekendtskab med.

Han var født i Holbæk, og da han blev døbt, fik han navnet Julius Petersen. Der var såmænd ikke et menneske, ikke engang præsten, der anede, at han skulle ende som Aron Meier og det på et kongeligt slot. Hans fader var ligkistesnedker, og da dette ikke kan anses for en munter levevej, især når man af mangel på skoleflid må sidde over mellem ligkister, var det ikke så

underligt, at den unge Julius fik lyst til at se sig om i verden, tilmed da han havde seks søstre, som ved allehånde drillerier stræbte at forbitre ham livet. En skønne dag kom Julius ikke hjem fra skolen, dels af den grund, at han ikke havde været der, dels fordi han hang bag på den agende post, som dengang tidligt om morgenen kørte til København. Da Holbæk politi ikke var berømt for langsynethed, og i de tider hverken havde telegrafer, telefoner eller teleskoper, lykkedes det virkelig den unge Julius at slippe ud ad Holbæk og ind ad Vesterport, inden den blev lukket. Han tilbragte nu sin første nat med at sove i buegangene, uden at det dengang faldt ham ind, at han fra disse skulle avancere helt op til toppen af den gamle kongeborg. Et par dage gik på en meget tilfredsstillende måde med at hænge bag på drosker til Frederiksberg og Assistens Kirkegård; men da hans rejsekapital var sluppet op, måtte han se sig om efter "noget", og dette noget kom da i form af Aron Meier, som dengang var en helt anden end den Aron Meier, hvortil Julius senere blev. Den rigtige var nemlig en af disse gamle, elskværdige, hæderlige jøder, som i forbindelse med streng ortodoksi udfoldede en godgørenhed, som også kom deres kristne medborgere til gode. Aron Meier sad i en stor forretning som grossist for byens guldsmede, hvem han forsynede med alt, hvad der vedrørte deres fag. Særligt var det dog perler og ædelstene, som dannede hovedbranchen i hans forretning, og når man ved hoffet skulle have diamanter af det reneste vand, tyede man til den gamle Aron, som da forskrev dem fra London, hvor han havde sine forbindelser.

Aron Meier skulle i de dage have sig en pålidelig bydreng, og da han havde indrykket et avertissement om det i

Adresseavisen, traf det sig ganske tilfældigt, at vor unge ven fra Holbæk fik dette at læse og frejdigt meldte sig hos den gamle juvelhandler, hvem han ganske åbent fortalte om sine lidelser i hjemmet og sin derved forårsagede flugt til København. Der må have været noget i drengens frejdige væsen, som må have tiltalt den gamle Aron; for i stedet for at jage ham bort, skrev han til hans fader og anmodede ham om at overlade sig drengen til videre uddannelse. Snedkermester Petersen havde intet herimod, og ti år efter var bydrengen Julius avanceret til fuldmægtig, og skulle nu tiltræde sin første rejse til London på den gamle Aron Meiers vegne. Hvad der især gjorde ham skikket hertil, var ikke blot hans handelstalent, men det ganske særegne blik for ædelstene, som den gamle Aron havde opdaget hos drengen. Ingen var som han i stand til på en prik, at bestemme en stens værdi, og ingen kunne så hurtigt som han finde alle de skjulte fejl eller forsætlige falsknerier, der så væsentligt bidrage til at forringe ædelstenens værdi. Men inden han rejste, stillede gamle Aron sin kontorist en betingelse, som Julius kun modstræbende gik ind på. Aron tilbød nemlig at optage ham i firmaet, når han ville antage hans navn, et forslag, der kunne være ret fristende, hvis der ikke netop i navnet havde ligget en tilkendegivelse af, at dets bærer måtte være jøde.

Uagtet det hele kun drejede sig om et navn, var der for den unge kontorist noget underligt trykkende ved det hele arrangement, og da han i den store verdensby overalt blev tituleret mr. Meier, kom der noget af den samme følelse over ham, som da han løb bort fra ligkisteværkstedet i Holbæk. Ja, muligt havde han fulgt denne indskydelse, hvis der ikke pludselig havde vist sig noget, der forvandlede ham som ved

trylleri, og fik hans tanker til at bevæge sig i en helt anden retning.

I udkanten af city lå der et skummelt, gråtavlet hus, hvis ydre tydede på alt andet end rigdom, og dog vidste hver guldsmed i London, at her boede den rige David Josephson, som man med rette kunne kalde stenrig, eftersom han havde et lager af diamanter, der løb op til henved en million pund sterling. Davidson var det samme for London som Aron Meier for København, kun efter en langt større målestok, og til denne store juvelhandler var vor unge ven særlig anbefalet som den gamle Aron Meiers nye kompagnon. Hvor blændedes han ikke, da han første gang besøgte den londonske juvelhandler, som sad i sit arbejdskabinet i færd med at ordne et halssmykke af diamanter, hvoraf den største udgjorde en hel formue. Hvor følte han sig ikke lille overfor disse kolossale værdier, som juvelhandleren hentede frem en efter en af det store jernskab, der kunne hejses op og ned i et muret, brandfrit rør, så at tyvene aldrig kunne vide, i hvilken etage de skulle søge det. Det forekom Aron, at de bestillinger, som han i København havde anset for ret betydelige, her svandt ind til rene pennyforretninger, som han næsten undrede sig over, at den londonske juvelhandler ville indlade sig på; men denne var venligheden og forekommenheden selv. Han var uudtømmelig i lovtaler over den gamle Aron Meier, som for mange år tilbage under en krise havde stillet hele sin formue til hans disposition, og han betonede stærkt, hvor meget det glædede ham at se hans kompagnon, som han antog for hans søn. Ved denne lejlighed følte vor unge ven for første gang, at navnet Aron Meier dog ikke var så helt ueffent at bære, og da den rige juvelhandler

indbød ham til en middag på sit landsted den følgende dag, tog han med bankende hjerte mod tilbuddet, skønt han i sit indre følte, at det skete på en falsk konto, som han helst burde klare straks.

Hvilken overraskelse, da han den næste dag sammen med sin nye beskytter kørte op foran det prægtige landsted: han havde vel tænkt sig en elegant villa, men ikke et landligt palads, og hans forbavselse steg, da han vandrede gennem disse af orientalske tæpper lyddæmpede rum for at nå ind i havestuen, hvis malerier, marmorstatuer og Sèvresvaser kappedes i skønhed med de smaragdgrønne plæner og løvrige almealleer, gennem hvis udskæringer man øjnede nye, henrivende udsigter til de landskaber, der begrænsede den ældgamle park. Aron syntes, at han var kommet lige ind i Paradis. Nu gik det op for ham, hvortil diamanter kunne udnyttes, og dog var der noget, han ikke havde set; men som skulle fylde hans sjæl med endnu større henrykkelse.

Døren fløj op, og ind styrtede en ung, sekstenårs pige med tindrende øjne, blussende kinder, og det blåsorte hår i tykke, naturlige krøller ned over skuldrene.

"Se, fader! Den blomstrer, den blomstrer!"
råbte hun med et glædestrålende blik og rakte den gamle en japansk vase, hvori der stod en stiv, tornet kaktus, hvis hvide, åkandelignende blomst udbredte en berusende vellugt som af den fineste vanille. Men da hun i samme øjeblik fik øje på den unge danske, som målløs stirrede på hende, udstødte hun et skrig, tabte vasen og fo'r som en jaget hind ud ad havedøren, overladende til Aron at samle stumperne op, om han havde lyst.

"Bryd Dem ikke om det! Lili er et barn, som blot har de tossede kaktus i hovedet. Hun tænker kun på at få de løjerlige vanskabninger til at sætte blomster. Det har allerede kostet mig en net sum at få de tyksakker hentet fra Mexico og Guatemala. Men Lili har da også et kaktushus, som de selv i Windsor ikke vil finde mage til. – Å, lad de skår ligge! – Der har vi tjeneren!"

Ved middagsbordet fik Aron plads ved Lilis side, og da de aldrig havde set hinanden før, var uheldet med den udsprungne kaktus et velkomment begyndelsesemne, og snart var de i en livlig samtale, som endte med, at den unge pige indbød ham til efter bordet at tage hendes mærkelige blomstervenner i øjesyn.

Og nu fulgte en aften, som Aron Meier aldrig glemte. Snart vandrede i parkens gange under gamle almetræers kroner, snart fortabte de sig i palmehusets dæmrende skygge, hvor luften var tropisk varm, og hvor sælsomme, krydderduftende orkideer sendte deres spraglede vingeblomster ud af korkens revner. Snart vandrede de langs stille, spejlblanke kanaler, hvor forellerne legede i vandskorpen, snappende efter de lette myg, og endelig nåede de det vidunderlige kaktushus, som Aron under andre omstændigheder vist nok ville have fundet overmåde kedsommeligt, hvis ikke Lili her havde udfoldet en veltalenhed, som aldeles fortryllede ham. Hun kendte til punkt og prikke hele denne ørkenfloras forunderlige børn, disse sære planter, der snarere synes at være vokset på månen end på jordisk bund, og når hun opdagede en frisk aflægger, en hidtil ikke anet blomsterknop eller en stikling, som viste sig at være slået an, da jublede hun som et barn, klappede i hænderne og tog Aron ved hånden for at kunne holde balancen, når hun bøjede sig alt for langt ind over blomsterbordene. En gang var

hun nær ved at falde. Han greb hende om livet og måtte holde hende et par sekunder i sine arme, inden hun genvandt ligevægten; men i disse par sekunder var det, som fo'r der ild gennem alle hans årer. Varmen, den berusende blomsterduft, det bløde legeme, der hvilede i hans favn, og den iskolde champagne, der nylig havde skummet i glassene – alt dette berusede ham og bragte ham i en stemning, som han ikke formåede at beherske. Uden at vide, hvorledes det gik til, havde hans læber søgt hendes, og skønt hun snoede sig løs syntes hun ikke vred – kun en glødende purpuriling, der kom og svandt som en morgensky, et halvt forskrækket, halvt glødende blik tolkede den overraskelse hun følte. Men i dette blik og i denne rødme var der noget, som Aron ikke kunne modstå, noget som gjorde ham til angriber. Han tog hende i favn, beruset, lidenskabelig – men denne gang stødte hun ham fra sig med et ryk, så at han måtte gribe for sig og jog hånden dybt ned mellem de tornede planter.

Hun stod et øjeblik og trak vejret dybt.

Hvor var hun dog henrivende skøn; men der var kommet en skamfuldhed over ham, som han ikke mægtede at besejre – modstand havde han slet ikke ventet. Han stammede noget forvirret tøjeri; men da hun så hans ansigt fortrukket af smerte, sagde hun: "Ja, der har De straffen. De har fået hånden fuld af opuntiatorne, og det er de værste af alle. Hvis De vil love mig at være rolig, skal jeg hjælpe Dem."

Hun tog et lille etui frem, åbnede det og sagde rødmende: "Giv mig Deres hånd, så skal De se, hvor let jeg skal skille Dem af med disse ubudne gæster."

Aron så betaget på hende, men svarede ikke. Hvor fortrød han nu dette røvede kys, der måske havde røvet ham alt; men hun strøg de sorte lokker tilbage og sagde: "Stå nu stille! Det gør ondt, men jeg skal tage så let som muligt."

Hans hånd skælvede i hendes, mens hun behændigt trak den ene hvasse torn efter den anden ud af hans fingre. Hvor var hun dejlig, mens hun således stod bøjet forover og med de sjælfulde, sorte øjne spejdede efter de hvasse torne, hvis modhager havde boret sig dybt i hans hånd. Han ønskede i dette øjeblik, at de var til stede i tusindtal, at de aldrig måtte få ende, og da hun til sidst med sin bløde, varme hånd strøg hen over hans og spurgte:

"Er de nu alle borte?"

– da følte han i sit inderste en dyb, ulidelig smerte, smerten over at have forspildt en situation, der måske aldrig mere ville vende tilbage.

Atter kom beruselsen over ham. Han måtte sige noget, og han fik endelig fremstammet: "Tilgiv mig, miss Lili! Men jeg holder så meget – så – uendelig meget af –"

"Af hvad?" afbrød hun og så ham lige i øjnene.

"Af – af – af kaktusser!" udbrød han, da hendes blik blev ved at hvile på ham. Det var som en dæmon hånede ham – det var ham i dette øjeblik ikke muligt at få ordene "af Dem" over sine læber.

"Så skal De få nogle aflæggere," sagde hun tørt. "jeg vidste ikke, at vore sympatier således forenede os."

Han følte det dobbelttydige i disse ord; men det var ham ikke muligt at gribe til. Han følte sig i dette øjeblik så forunderlig

flov, så magtesløs, og han gentog næsten mekanisk: "Ja, jeg holder meget af – kaktusser, de er så morsomme."

"Så kom," svarede hun og tog uden videre hans hånd, "nu kan De selv vælge." Og dermed trak hun ham hen til et stort blomsterbord, hvis rum var tæt besatte med aflæggere, skød en bunke papirsposer hen til ham og sagde: "De kan komme dem deri, så skal jeg sige Dem navnene, når de kommer op: Men vær forsigtig – jeg trækker ikke flere torne ud."

Der lå i disse ord en let spot, som ikke undgik Aron, der i sit stille sind forbandede både sin kejtethed og de afskyelige, tornede dromedarer, som han havde erklæret sin kærlighed. Han ville give et kækt svar, der skulle bringe den tabte situation tilbage. Men Lili forsvandt, let som en fugl – det forekom Aron, at en stor, lyseblå sommerfugl fløj bort for aldrig mere at vende tilbage.

Men så huskede han på, at hun elskede disse stive, tornede planter, at de kunne blive et bindeled mellem hende og ham, i det mindste for denne aften, og han begyndte at kile løs på aflæggerne som en besat. Det gik ud både over ansigt og hænder, men han brød sig ikke derom. Han vedblev at samle til han havde alle poserne fulde og vandrede så tilbage langs de bugtede kanaler med en følelse af, at han havde begge sine hænder i en myretue.

Lili holdt ikke ord. Da han mødte hende på verandaen, og da hun så, hvor forfærdelig kejtet han havde båret sig ad, kom pincetten på ny frem. Atter hvilede hans hånd i hendes, atter strejfede hendes varme ånde hans kind, og atter strøg hendes bløde hånd hen over begge hans, idet hun sagde: "Så, nu er der ikke flere!" Aron stirrede på hende som i drømme; men da de

om aftenen sad under den store lampe med den kinesiske skærm, hvis skær gav hendes kinder en særegen, dunkel glød, da trykkede Aron hendes hånd, og han følte ganske tydeligt, at det blev besvaret.

"Vognen er forspændt!" meldte tjeneren, og disse lakoniske ord kastede ham fra al himlens lyksalighed ud i det dybeste mørke. Han rejste sig, bukkede, tog afsked, og først da han sad i vognen, opdagede han, at han havde ladet alle aflæggerne med Lilis dyrebare håndskrift ligge i vestibulen.

Den næste morgen, kort før han skulle rejse, bragte Josephsons tjener ham en pakke. Han åbnede den skælvende – det var aflæggerne fra i går, og på et lille, rosenrødt kort stod der skrevet: "Glemmer De mine blomsterbørn, så glem også mig; men glemmer De dem ikke, så lad mig se, hvorledes De kan opdrage dem." Han kyssede det lille, rosenrøde blad, pakkede aflæggerne forsigtigt sammen, og selv da han våndede sig dybest på Nordsøens bølger, glemte han dem ikke; disse blomsterbørn skulle engang bringe ham og Lili lykke.

Men heri tog Aron fejl. Da han efter tre års forløb atter besøgte London, var Lili ikke længere den samme. Hun sværmede vel, endnu som før, for sine tropiske blomsterbørn; men af den skælmske, sekstenårige pige var der intet mere tilbage. Man er ikke ustraffet en millionærs datter, og den kolde fornemhed, der nu var udbredt over hele hendes væsen, bragte aldeles Aron ud af fatning. Det overgivne barn, som han havde kysset i drivhuset, var nu en erfaren dame, og da hun ved middagsbordet roligt udtalte den sætning: "Man gifter sig jo kun for at erobre en stilling," da følte Aron, at hun selv var som

hine tropernes pragtblomster, hvis torne stadig bore sig dybere og dybere for at såre uden at dræbe.

Og dog kunne han ikke lade være at elske hende, skønt han følte, at her måtte ethvert håb lades ude. Denne gang var der ingen vandring i de skyggefulde almealleer, ingen sværmen langs de stille, bugtede kanaler, intet kys og intet håndtryk – kun en formel, høflig afskedshilsen, og, da han kom til hotellet, et pragteksemplar af en kæmpemæssig melokaktus, som han havde beundret dagen i forvejen. Men den kom ikke fra hende. Det var en gave fra mr. Josephson, og den lod Aron ganske roligt stå, mens han i den dybeste fortvivlelse rejste tilbage til København.

Fra nu af gik alle hans bestræbelser ud på at blive millionær. Han spekulerede først i diamanter, så i papirer, og da den gamle Aron Meier mærkede dette, førte det til en heftig scene, som havde et fuldstændigt brud til følge.

Rig på tunge erfaringer, men fattig på kontanter vandrede han ud for at prøve sin lykke, først i Hamborg og så i Amsterdam, diamanternes residens. Først her erfarede han gennem aviserne, at Lili havde "erobret" den stilling, hun eftertragtede. Hun var blevet gift med en engelsk lord, der gav sit adelige navn i bytte for den gamle Josephsons millioner, og fra nu af hensank Aron i en dump sløvhed, hvor alt omtrent var ham ligegyldigt. Han tog tjeneste som diamantsorterer hos et firma i Amsterdam, og med dette åndssløvende arbejde gled det ene glædesløse år bort efter det andet; hans ryg begyndte at krummes, hans øjne at sløves, og han følte selv, at han var i færd med at forstenes, da der en dag kom et omfangsrigt brev til ham fra en prokurator i København. Det meldte ham den gamle

Aron Meiers død, og hvad der overraskede ham mest, at han var indsat til arving af en del af hans formue.

Aron kunne ikke forklare sig, hvorledes dette var gået til. Han vidste ikke, om det skyldtes den gamle Aron Meiers ædelmodighed, eller blot en formfejl i testamentets affattelse; men arven var der, og med en usigelig glad følelse af befrielse fra livets byrdefulde slid pakkede han sin magre ransel og drog atter tilbage til København.

Her havde han atter et nyt og uventet held. Christian den Ottende havde til kroningen bestilt forskellige ædelstene og blandt disse nogle diamanter, som det ret hoffets guldsmed at indfatte. Aron stod netop i dennes butik, da kongen trådte ind for at se det bestilte smykke. Christian den Ottende, der også forstod sig godt på diamanter, undersøgte smykket og ytrede tvivl om en af de forskrevne stenes ægthed. Den blev tagen ud af indfatningen, vejet og vendt; men hverken kongen eller guldsmeden kunne komme på det rene med stenens natur, da Aron pludselig kiggede med på en måde, der ikke var synderlig ceremoniel.

"Hvad vil De?" spurgte kongen med et blik på Arons luvslidte dragt.

"Hjælpe Deres Majestæt, hvis det ikke mishager," svarede Aron og bukkede dybt.

"Hvormed?" spurgte kongen.

"Med at afgøre denne brillants ægthed," svarede Aron og bukkede atter.

"Hvor kommer De fra, og hvad er Deres navn?" spurgte kongen og betragtede ham skarpt.

"Mit navn er Aron Meier. Jeg kommer fra Amsterdam, hvor jeg har været diamantsorterer hos van der Loon & Kompagni."

"Nå," sagde kongen, "ja, det forandrer sagen. Hvad siger De så om den brillant?"

Aron tog stenen og prøvede den til kongens forbavselse med spidsen af tungen.

"Den er falsk, Deres Majestæt," svarede han med sikkerhed.

"Tænkte jeg det ikke nok," udbrød kongen. "Men hvorledes vil De bevise det? Den har jo spil og hårdhed som de andre."

Aron Meier smilede lunt:

"Hvis jeg turde bede om en porcelænsskål, får vi vel bugt med fyren."

Guldsmeden bragte en skål, og Aron Meier rodede i sin fedtede frakkelomme. Endelig fik han en lille flaske op, som indeholdt en grønlig væske. Han lagde brillanten i skålen, hældte et par dråber over den og begyndte at svinge skålen langsomt frem og tilbage. Pludselig standsede han, rakte skålen til kongen og sagde: "Vil Deres Majestæt nu se."

"Hvad for noget," udbrød kongen, "der er jo to!"

"Ganske rigtigt. Deres Majestæt," svarede Aron og bukkede meget dybt. "Stenen er en doublette – jeg kunne allerede føle det med tungen."

"De er en snild mand, hr. Meier," sagde kongen venligt og klappede ham på skulderen. "Jeg får rimeligvis nok brug for Dem, og skønner jeg ret," lagde kongen smilende til, "har De vel også nok brug for mig."

Aron vidste ikke, hvad han skulle svare. Han nøjedes derfor med at bukke dybt, mens han blev blodrød i hovedet, og da han atter fik sig nogenlunde samlet, var kongen steget til vogns.

Hofguldsmeden tog derimod ikke sagen fra den venlige side. Rasende over det tab, han havde lidt ved at købe den falske brillant, spurgte han Aron barsk, hvad det var for djævelskab, han havde i den flaske, og da Aron ikke ville ud med sin hemmelighed, viste hofguldsmeden ham højst unådigt døren.

Men Aron kunne tage sig den sag såre let; for allerede dagen efter overraskedes han af en rød lakaj, som meldte ham, at kongen ønskede at se ham på Sorgenfri, og resultatet af denne sammenkomst var, at han på ny måtte tage til Amsterdam for at gøre indkøb af juveler til kroningen. Ved hans hjemkomst var kongen så tilfreds med udfaldet af hans rejse, at Aron fik titel af hofintendant med speciel tilladelse til at tage et af de ubeboede gemakker på Christiansborg i besiddelse. Fra nu af var hans lykke gjort; for med den formue, den gamle Aron Meier havde efterladt ham, og med kongens venskab, for ikke at sige fortrolighed, kunne han have bragt det vidt. Men Aron Meier var ikke ærgerrig, og det knæk, som livet alt havde givet ham, forvandt han aldrig. Han nøjedes med i al stilfærdighed at føre køkken-etatens regnskab og tegne menuer til de store hoffester. Han levede sit eget stille, ensformige liv, tilsyneladende tørt, trist, upoetisk. Men dog var Aron Meier mere romantiker end de fleste anede. Han havde sin egen drømmeverden, sit eget paradis, og i dette var hans ungdomselskede sjælen. Den sortlokkede Lili, som havde fortryllet ham i hans ungdom, glemte han aldrig, og skønt han var og blev en gammel pebersvend, glemte han aldrig hende, som havde gjort ham dertil. Og nu da hans formuesomstændigheder tillod det, hengav han sig ganske til den passion, som havde behersket hende. Med en lidenskab, som hans omgivelser ikke kunne

forstå, samlede han alle de sære, løjerlige former, som kaktusverdenen indeholder. Han glædede sig som et barn, hver gang skibene fra Vestindien bragte ham nye arter, og han jublede, som hun en gang havde jublet, når han med utroligt besvær fik dem til at udsende deres mægtige, brogede blomsterkroner, som fyldte hans øde værelse med en berusende duft. Denne duft og disse blomsterfarver kunne med et henflytte den gamle særling til hans ungdoms tabte paradis. Han vandrede atter ved de bugtede, spejlblanke kanaler, dvælede atter i palmehusets dæmpede skygge, så atter de mørke lokker, det tindrende blik og den dybe rødme, der havde farvet hendes kinder, da hans læber flygtigt berørte hendes for første og sidste gang. Men tornene, de hvasse, tvehagede torne, som altid borede sig dybere og dybere ind, dem var der nu ingen, som befriede ham for. Aron Meier havde higet efter kærlighed, drømt om elskov, og hvor grusomt var han dog blevet skuffet? Ene, forladt og gammel sad han på en kongeborg, i hvis store, øde stilhed han følte sig dobbelt forladt. Han havde higet efter den varme kærligheds lyse solskin, og hvad havde han så fået? – Kolde diamanter og tornede pragtplanter! Stakkels, stakkels Aron Meier!

Det var netop disse tanker, der som mørke, slørede skyer lejrede sig om hans sjæl på denne aften, hvor han som sædvanlig sad lænet tilbage i sin højryggede lænestol, med blikket fangende det sidste glimt af aftensolglansen, der endnu belyste enkelte drivende småskyer. Uheldet oppe i tagdrivhuset havde ikke alene ærgret ham; men det havde tillige på en mærkelig måde vakt erindringen om hin middag, da Lili, ung og strålende, havde tabt den blomstrende kaktus, just som hun

jublende ville vise den til sin fader. Tanken fløj videre – den dvælede ved kysset i drivhuset, og han syntes så bestemt, at hvis han ikke den eftermiddag havde båret sig så inderlig kejtet ad, så havde Lili måske nu været hans, og han selv den store David Josephsons efterfølger. Han kneb læberne tæt sammen og sukkede dybt – han havde dog forspildt sit liv!

Så slukkedes det sidste, gyldne aftenskær. Kolde, grå skygger, mørkets forløbere, lejrede sig i alle kroge. Hvor så dog dette øde, triste gemak uhyggeligt ud i denne aftenens tiltagende skumring! Loftet forsvandt, væggene blev sorte; han fik næsten følelsen af, at han sad indelukket i en kiste, men dog gad han ikke rejse sig. Hans blik fulgte mekanisk lygtetænderen ude på ridebanen, og da også han forsvandt, fik Aron Meier en knugende fornemmelse af øde forladthed, sorgfuld ensomhed og had til en verden, hvor de glade søgte de glade, uden at have en tanke tilovers for dem, "som syge og sorrigfulde er". Ja, han var syg! – syg af savn og sorg, af utilfredsstillet længsel og martrende ensomhed. Ville dog blot en, blot en eneste af disse "venner" fra kongens klub se til ham i hans ensomhed! Men de tog sig nok i agt! De sad nu bænkede derude i det grønne, nogle ved l'hombrebordet, andre ved toddyglasset eller ved den oplyste keglebane; mens han? – bah! hvem tænkte på ham, når Sankt Hans-aftenen tændte sine blus, og livet slog i raske pulsslag, mens hans næppe var til at mærke?

Nu var det ganske mørkt. Han kunne akkurat skimte vinduerne, og mens han tankeløs sad og pillede tornene ud af den sårede hånd, var han lige ved at græde. Aldrig syntes han, at han havde tilbragt en så fattig, så tom og så glædesløs Sankt Hans-aften som denne. Da fo'r han pludselig i vejret. – Hvad

var det? – Der var jo en klokke, der ringede, og denne klokke kunne jo ikke være nogen anden end hans egen. Men hvem kunne det være? Hvem ville søge ham på denne tid? Han sank atter tilbage i stolen, han måtte jo have hørt fejl.

Da ringede det igen. Rask, bestemt, som af en mand, der vil ind og ikke lader sig afvise. Han rejste sig op, famlede sig frem gennem mørket, og kom ud i forstuen, hvor han fik platinafyrtøjet fat og sin voksstabel tændt. Så spurgte han forsigtigt, næsten skælvende:

"Hvem er det?"

"John fra Barbados!" klang det udenfor med en ungdommelig røst.

"John fra Barbados! Jeg kender ingen John fra Barbados. Hvad vil De her?"

"Naturligvis ind! Luk bare døren op, gamle, så klarer vi nok ærterne."

"Ærterne? Hvad for ærter?" snerrede Aron, irriteret over denne gemytlige tiltale. "jeg lukker ikke op på denne tid, før jeg ved, hvem det er."

"Men herregud, onkel Aron, har du da glemt din egen John? Nå, det er s'gu sandt, jeg hed jo Johannes dengang! Det er din søstersøn Johannes Bjørn. – Jeg kommer lige fra Barbados med fregatten og har den djævel med til dig, som du bad mig om, da jeg rejste."

"Nej, er det virkelig dig, Johannes?" udbrød onkel Aron og drejede nøglen én gang om i låsen. "kan jeg virkelig stole på, at det er dig?"

"Ja, jeg har s'gu aldrig været nogen anden end mig selv, det jeg ved af," svarede John. "men lukker du ikke op lidt snart, går

jeg min salighed igen og slipper bæstet løs i Botanisk Have. Så kan du ha' det så godt."

Der spillede et glædessmil på gamle Arons læber. Hastigt åbnede han døren, og i den usikre belysning af hans voksstabel og slotsvægterens lygte stod en slank, solbrændt skikkelse i en underlæges uniform, og bag ved ham en firskåren matros med en stor kurv, der næsten lignede en bikube, under den ene arm. Ingen af dem gjorde synderlige omstændigheder; for John greb Aron om livet og valsede med ham ind i den mørke stue, hvorved voksstablen beskrev nogle løjerlige svingninger, mens matrosen grinende fulgte efter for at anbringe den af bast flettede kurv på den første, den bedste stol, han snublede over.

"Nu lys på møllen, gamle onkel! Her ser jo ud som i et af Faraos gravkamre, og du selv kunne blive en ganske pæn mumie, når man fik lov til at vikle dig ind i et sekstenalens bind og stikke dig en papyrusrulle under armen. – Nej, lad mig! Du ryster jo på hænderne som en kinesisk mandarin!"

Og John snappede voksstablen ud af Arons hånd, tændte først lysene på bordet, så dem på dragkisten, og endelig de gammeldags spejllampetter ved døren, så at onkel Aron pludselig så sin stue i et lyshav, hvorom han aldrig havde drømt; for at disse gamle vokslys kunne tændes, var aldrig faldet ham ind.

"Nu op med pindsvinet, Morten!" kommanderede John, og i samme øjeblik løftede matrosen det spidse låg af den bastflettede kurv.

"Hvad siger du om den, onkel? Sådan en finder du ikke på Lygtevejen hos gartner Muhle! Jeg har selv hentet den ned fra klipperne på Barbados."

Det gav et sæt i Aron Meier. Dér stod en kæmpekarl af en melokaktus, større end han nogensinde havde set den, og oppe i toppen skinnede mellem de gule, tilbagebøjede torne, en kreds af purpurrøde blomster, som udbredte en sælsomt bedøvende duft, som ingen gartner mægtede at frembringe under vor himmels tågeslørede solstråler.

"Tak, tusind tak, kære Johannes!" sagde den gamle mand og rakte skibslægen hånden. Men det skulle han ikke have gjort; for da John trykkede den temmelig trofast, udstødte onkel Aron pludselig et brøl, og sank tilbage i lænestolen, vridende sig af smerte.

"Nåda onkel! Hvad er der nu i vejen!" udbrød John og bøjede sig over ham. "Har du gigt i næverne?"

"Nej, nej," stønnede Aron; "men jeg har hele hånden fuld af torne. Jeg havde lige tabt en kaktus, og så tog jeg den op –"

"Med hænderne naturligvis," afbrød John. "ja det kender jeg nok! Det gjorde jeg også en gang i Vestindien, men det gør jeg aldrig mere. Nå, gamle, lad mig så se hånden – du kan godt forsvinde, Morten – den operation behøver jeg ingen assistent til."

Den firskårne matros gjorde et skrabud og forsvandt i den mørke forstue, mens John fik forbindtasken frem: "Sid nu stille, onkel! Det gør ondt; men det skal være gjort i en fart!" og med øvet hånd trak John den ene af de hvasse torne efter den anden ud af den gamle mands rystende hånd. Så strøg han blødt og kærligt hen over den og spurgte: "Er de nu alle borte? – Gør det ondt mere?"

Aron hævede blikket og så på ham. Det var ikke Lilis hoved; det var et solbrunt, skægget sømandsansigt med et par kloge og

kærlige blågrå øjne; men i stemmens fald var der noget af den bløde klang, som han aldrig kunne glemme, og i den varsomme strygning af håndens overflade noget, der mindede om Lilis varme, bløde hånd.

"Tak, min dreng!" sagde han bevæget og næsten med tårer i øjnene. "tak, fordi du huskede en gammel mand, som alle andre har glemt, og tak fordi du trak de torne ud – det er længe siden, nogen har hjulpet mig med det – jeg er så ene."

"Ja, ved du hvad, onkel! Du sidder rigtignok i en forbandet lummer kragerede," sagde John og pakkede forbindtasken sammen. "Jeg synes, du skulle gå ud og muntre din papegøje."

"Hvad behager!" udbrød onkel Aron ganske forskrækket. "Muntre min papegøje? – Jeg har jo ingen – Jakob fik et ben i halsen og døde i fjor."

"Herregud, stakkels bæst," sagde John, "og han kunne dog så dejligt knække nødder. Men det er ikke den papegøje, jeg mener. Det er din egen, den som sidder dér."

Og John gav Aron et gemytligt stød for brystet, idet han tilføjede: "Det er blot sådan noget, vi siger ombord. Jeg mener blot, at du skulle gå ud og muntre dig, sådan i al gemytlighed, selv om du skulle komme hjem med en lille bjørn."

"En lille bjørn?" spurgte onkel Aron, end yderligere befippet. "Jeg forstår slet ikke, hvad du mener?"

"Nå, ja, ja, – så et skab, en pisk eller en lille diamantkæfert, ganske som du selv behager," forklarede John.

Onkel Aron så på ham med åben mund.

"Er det sømandssprog?" spurgte han.

"Nej, det er s'gu landlovssprog," forklarede John. "jeg mener blot, at vi i al anstændighed skulle gå ud sammen og skære os

en lille snitzer. Det er for sent at tage i skoven; men hvad siger du om Tivoli, onkel? Det kan vi nå i tre spring."

"Tivoli?" spurgte onkel Aron eftertænksom. "Jeg synes, jeg skulle have hørt det ord."

"Nej virkelig!" udbrød John. "Ved du hvad det er at rutsje?"

"Nej," sagde onkel Aron bestemt, "det har jeg ikke det fjerneste begreb om. Men Tivoli? Er det ikke det, Georg Carstensen har anlagt derude ved tømmerpladsen?"

"Akkurat s'gu!" svarede John, "som der så skønt står i visen:

Der klages fra tømmerpladsen
Af dem, der skærer langsav;
Men havde de fået på kassen,
Så havde de nok skreget: Av!

Ja, den vise kender du nok heller ikke? Hør, onkel, du er skrækkeligt langt tilbage for dine mange år, ikke at tale om de grå hår, du har lagt dig til, siden vi sidst sås; men jeg er ikke læge for ingenting! Jeg kender tre fortræffelige midler mod kronisk melankoli: Det første er Lumbye, det andet Casorti, og det tredje Frederikstensmanden på Dyrehavsbakken. Lad os i aften holde os til nummer et; når du først hører ham spille 'nummer tre', så skal du se, hvor grillerne får ben at gå på. Stik så i olietøjet, gamle, for natteluften er fugtig, og jeg vil ikke kurere dig for gigtfeber i morgen."

Aron stod ganske forvildet under skibslægens lange passiar. Han syntes, at John talte sådant et løjerligt sprog, muligvis en følge af et for langt ophold på de vestindiske øer, og han nøjedes derfor med i en forsagt tone at bemærke: "Hvad skulle jeg stakkel på Tivoli?"

"More dig, naturligvis," sagde John, "hvad går man der ellers for?"

Og inden onkel Aron ret vidste, hvordan det gik til, havde han sin mackintosh over armen, sin flade voksdugskasket på hovedet, og mens han ved Johns arm vandrede gennem de lange, mørke korridorer, hørte han Johns glade, ungdommelige stemme, som først trallede en melodi og derpå belærende sagde: "Ikke forknyt, gamle! Alt kan blive godt endnu, som negeren bemærkede, da man vaskede ham hvid. Hold nu blot fadermorderne stive, og hæng ikke med ørerne, så skal du se, hvor let den kan ta'es."

Og John snurrede leende sin ærværdige onkel rundt i porten til stor forargelse for schweizeren, som aldrig havde set "Pindsvinet" i en sådan situation.

Og så kom de på Tivoli!

Aldrig havde onkel Aron tænkt sig, at København kunne samle så mange glade ansigter udenfor sine volde, og aldrig havde han drømt sig de syner, som her, et for et, rullede op for hans blik. De lette gondoler gled med brogede lamper og lysende blus hen over Stadsgravens mørke vande, og han troede sig i Venedig. Den illuminerede basar tegnede sine udlinjer fint og fantastisk mod den vestlige, endnu bleggrå nattehimmel; det var, som så han et af det Gyldne Horns paladser ved Bosporus. Så lyste mangefarvede Sankt Hans-blus fra øen og volden, lystige nisser og lette elverpiger hvirvlede ham forbi – han var midt i en dansk skærsommernatsdrøm – men da han så pludselig fandt sig klemt inde i en bølgende menneskemasse og så *Pjerrot vanvittig af Kjærlighed*, da lo han, så John bad ham "rebe sit mellemgulv", og da han endelig, efter at raketterne havde

knaldet og solene danset deres ilddans, sad i stille nydelse af en af Johns havanesere i forbindelse med en ægte Jamaica ispunch, da forekom verden ham slet ikke så gal, og han betroede John, at denne Carstensen dog var en fandens fyr, og at han nok havde lyst til at gøre denne aften om igen, når han blot kunne få nogen til at følge med sig.

Ja, selv da de nåede udgangen, hvor en ung pige gjorde den skæmtefulde bemærkning, at det var løjerligt at se sådan en flot officer trække omkring med sådan en gammel snegl, selv da forringede det ikke onkel Arons gode humør. Han bemærkede tværtimod, at gamle snegle kunne være meget gode til deres brug, og da John hertil forsikrede ham, at han skulle trække ham ud af hans sneglehus hver søndag, hvis det kunne more ham, erklærede Aron, at han følte sig som et nyt og bedre menneske, der ville muntre sin papegøje, så længe den havde en fjer på sin krop. Og da han den næste morgen, vågnede med et lille stillads til "tømmermænd" og nogle uklare fornemmelser af, at han på ridebanen havde lært John, hvorledes man dansede fandango i hans unge dage, selv da kunne onkel Aron ikke dølge for sig selv, at, om han end havde sat lidt til af sin værdighed, så havde han dog tilbragt en yderst fornøjelig aften, og det var med en følelse delt mellem håb og frygt, at han den næste søndagaften i skumringen ventede på klokkens lystige klang, og den lystige Johns komme.

Og John kom, ikke blot den søndag, men også alle de følgende, og det blev ikke ved Tivoli alene. Snart sejlede han sin gamle, sære onkel til Bellevue, snart kørte han ham i enspænder til Charlottenlund, og for hver aften, der således gled hen i muntert selskab og under lystig samtale, var det, som om der

gled år bort fra hans melankolske sind, og samtidig dermed fattede han en virkelig kærlighed til sin "kære søgut", som han behagede at kalde John, når han var i sit allerbedste lune.

Det led henimod efteråret. Aftenerne begyndte at blive mørke, og Tivoli havde i den anledning annonceret sin sidste høstfest, hvor et glimrende fyrværkeri skulle afbrændes. Onkel Meier og John var blevet enige om at tage derud, og Aron sad, som sædvanlig, i skumringen og ventede på klokkens lystige kimen. Men denne gang ville den ikke klinge. Mørket faldt tættere og tættere; skyggerne drog sig dybere og dybere ind i de store rum; stjernerne begyndte at tændes en efter en på den blåsorte nattehimmel – men John kom ikke.

Onkel Aron begyndte at blive nervøs. Skulle der være tilstødt hans kære søgut en ulykke? Han rokkede urolig frem og tilbage i den store lænestol. Så rejste han sig op, stirrede ud ad vinduet og trommede på ruden, men lige meget hjalp det – John kom ikke. En uhyggelig anelse greb ham. Der måtte jo være hændt noget; men hvad kunne det være? Han lagde sig atter tilbage i lænestolen, stirrende op i loftet, talte minutterne, og da disse blev til kvarterer, faldt han i søvn.

Hvor længe han havde sovet, vidste han ikke. Han vidste kun, at han vågnede ved et nervøst ryk og med en underlig kulde, der fra ryggen ligesom rislede ned mod hans hjerte. Værelset var nu bælgmørkt; men trods dette kunne han dog, i et ligesom rødligt lys skimte alle genstandene omkring sig. Særlig syntes denne ejendommelige lysglans at samle sig over hans seng, hvis hvide lagener han tydeligt kunne se. Det var, som lyste de med en fosforagtig glans, og da han så nøjere til tegnede der sig på hovedpuden et blegt ansigt med lukkede øjne, indfaldne kinder,

og et par hænder, der var foldet krampagtigt over brystet. En uhyggelig gru betog ham. Han rejste sig op – da hævede skikkelsen sig langsomt, gled lydløst, åndeagtigt gennem rummet, drog tæt forbi ham, og forsvandt ved vinduet som en tåge.

I samme øjeblik var alt bælgmørkt. Onkel Aron trykkede sig skælvende op mod lænestolen; han havde ikke set fejl – det var hans søsters skikkelse, og han følte sit hjerte banke, som skulle det sprænges.

I det samme klang dørklokken svagt. Onkel Aron greb fat i lænestolen; han turde ikke gå ud og lukke op, og først da klokken lød anden gang tændte han sin voksstabel og listede langsomt hen imod døren.

"Er det dig, John?" spurgte han dæmpet.

"Ja, onkel," lød det lige så dæmpet udenfor.

Han åbnede døren. Dér stod hans kære søgut med stor bedrøvelse i det ellers så muntre ansigt, og med tårer i de ærlige, blågrå øjne.

"Moder er død, onkel," sagde han og brast i lydelig gråd.

Onkel Aron tog ham ved hånden og førte ham indenfor. Aron var meget bleg, hans hænder rystede; men dog så han John stift i øjnene, da han sagde: "Jeg ved det, min kære dreng! Hun har lige forladt mig."

John svarede ikke. Han greb blot Arons hånd, følte hans puls og sagde: "Du har feber, onkel! – Det er bedst jeg får dig til sengs."

"Vist ikke, min dreng," sagde onkel Aron blødt, "det er kun lidt kuldegysning; aftnerne begynder at blive kolde. Hvoraf døde min stakkels Martha?"

"Af et hjerteslag," svarede John sørgmodigt, "hendes død var let. Hun følte sig først lidt ilde i eftermiddags, og jeg fik hende til sengs; men da jeg kom hjem fra hospitalet, var hun død. Hun lå så bleg og stille, da jeg trådte ind; men hun var faret hen i fred. Hendes hænder lå foldede over brystet – ikke en trækning var at se."

"Rigtigt, rigtigt, sådan lå hun," gentog onkel Aron. "javist, ja, jeg så hende – hænderne foldede over brystet."

John betragtede sin onkel meget skarpt og sagde bestemt: "Du skal til køjs, onkel! Her er jo hundekoldt."

"Ja, ja," gentog onkel Aron med en stemme, som talte han til sig selv, "varmt er her ikke – lyst har her aldrig været. Ingen varme, intet lys, og meget lidt af solskin – det var mit liv! Jeg skal gå i seng, John! Men ikke straks, ikke straks, min kære gut. Jeg har noget at spørge dig om – efterlader Martha sig noget?"

John rystede på hovedet.

"Ja, jeg tænkte det nok," fortsatte onkel Aron, "din opdragelse har vel kostet hende det meste; men hun har ære af sin kære gut, det har hun. Hun var den eneste, der holdt rigtigt af mig, fordi hun var fattig. Og så du, John –"

"Nå, nå, lad os ikke tale om det," sagde John, "nu skal du til køjs, hører du!"

"Ikke straks, ikke straks," gentog onkel Aron med en næsten bedende stemme, "jeg har båret mig forrykt ad, John. Jeg har handlet som en stor egoist; jeg har glemt, både hvad jeg skylder hende og dig. Det må gøres om, John! Men straks, straks – der er ingen tid at spilde."

John bekymret på sin onkel. Der var kommet en nervøs uro i den gamle mands bevægelser, et ejendommeligt slapt udtryk i

hans ansigt, som ikke huede den unge læge.

"Du kan jo vente til i morgen," indvendte han.

"Nej, nej," svarede Aron urolig, "hvo borger for den dag i morgen? Det må forandres straks!"

"Hvilket!" spurgte John.

"Testamentet! Testamentet!" svarede onkel Aron febrilsk. "Å, at jeg kunne gøre sådan en dumhed! Det må straks gøres om!"

Og onkel Aron famlede krampagtigt i lommen efter sit nøgleknippe.

"Kom, lad mig hjælpe dig," sagde John, der tydeligt så, hvorledes uroen hos hans gamle onkel steg. "Tag det nu ganske sindigt, og lad mig hjælpe dig! Hvad er det du vil ha'e?"

"Testamentet, testamentet!" svarede onkel Aron med et næsten fortvivlet udtryk i sin stemme. "det ligger i jernkisten derhenne. Kan du lukke den op? Jeg tåler ikke at bukke mig – jeg er så underligt svimmel."

"Det skal have gode veje," sagde John, "giv mig blot nøglen."

"Her er den!" svarede Aron og rakte ham nøgleknippet med rystende hånd; "men vær forsigtig! Det er en meget kunstig lås. Først en gang frem, og så to tilbage, ikke anderledes."

John tændte et lys og nærmede sig jernkisten.

"Der er jo intet nøglehul," sagde han.

"Tryk på den øverste nagle til højre, så kommer det," svarede onkel Aron.

John trykkede på naglen; men der kom intet nøglehul. Rosetten, som dækkede over det, rørte sig ikke af stedet.

"Tryk hårdt, meget hårdt," bad onkel Aron, "låsen har ikke været smurt i lang tid."

John trykkede til af alle kræfter; men rosetten rørte sig ikke af stedet. Pludselig hørtes er. Skarp klang, som af en springende stålfjeder, og naglen lod sig nu trykke helt ind uden at fjedre tilbage.

"John! John! Hvad gjorde du der?" udbrød onkel Aron fortvivlet. "Fjederen er sprunget! – Nu er det umuligt at få låsen op!"

"Nå, den ulykke er da ikke så stor," sagde John; "der er jo smede nok i København. I morgen er der jo altid en dag."

"Nej, der er ikke," skreg onkel Aron fortvivlet og vred sine hænder; "der er ingen dag i morgen. Løb efter en prokurator, John! Løb efter en prokurator!"

John gik hen og lagde hånden på den gamle mands skulder.

"Du har feber, onkel; du fantaserer," sagde han med rolig stemme. "Skulle jeg løbe efter nogen, ville det blive en vågekone. Men det kan jeg være selv. Nu putter jeg dig i køjen, og bliver hos dig, indtil du er faldet i søvn."

Onkel Aron ville gøre indsigelser; men John tog ham uden videre om livet og bar ham hen til sengen som et barn. Så klædte han ham af, dækkede ham til og satte en skærm for lyset, mens han selv tog plads i Arons brede, højryggede lænestol.

Den gamle mand kastede sig flere gange uroligt frem og tilbage; men da han mærkede, at dette ikke hjalp, og at John ville holde ud på sin nattevagt, blev han mere stille og tog vejret dybt. Hans åndedrag blev mere regelmæssigt, og en time efter lå han i en rolig søvn. Da satte John lyset i vandfadet, drog forsigtigt gardinerne om sengen til, og gik bedrøvet hjem til sin moders bolig.

Men fra Tivoli steg raketterne knaldende til vejrs – de agter hverken sorg eller glæde.

Da John næste formiddag forlod hospitalet, gjaldt hans første vandring Christiansborg. Schweizeren, som lukkede ham op, havde ikke set noget til onkel Aron, der ellers plejede at gå sin regelmæssige morgentur, og lidt beklemt vandrede John op ad de endeløse trapper og gennem de skumle korridorer.

Endelig nåede han onklens dør og ringede på; men der kom ingen – alt derinde var tyst som i graven. En stærk uro greb ham. Med et voldsomt stød sprængte han riglen på smæklåsen og styrtede gennem korridoren ind i onkel Arons værelse. Luften var kvalm af os. Lyset brændte med en lang, glødende tande nede i messingpiben; men det stod ikke længere i vandfadet, det var flyttet hen på skrivebordet, og rundt om på gulvet lå en mængde papirer spredte. John fo'r til vinduet, rullede gardinet op, og da dagslyset som en klar, skinnende strøm væltede ind i det øde værelse, så han et sørgeligt syn. Bøjet over bordet sad gamle onkel Aron i sin grønne, damaskes slåbrok og den sorte silkekalot på hovedet. Hånden fattede endnu krampagtigt om pennen, og foran ham lå et ark papir, hvorpå han kun havde formået at fuldende de første linjer. John hævede ham forsigtigt i vejret; men onklens hoved faldt tungt mod hans skulder.

Aron Meier var død.

Oktober var kommet med rusk og regn, med tåge og slud. Løvet segnede hver dag for stormens kast, og i den lille have ved Ehlers Kollegium hvirvledes bladene om i lystig runddans, så at de fløj om ørerne på et par slåbrokklædte alumner, som havde

været uforsigtige nok til at prise sommer på denne tid. Den ene var John; den anden hans gode ven Wimmer, der studerede botanik og havde sit værelse tæt ved siden af Johns.

"Her trækker forbistret," sagde Wimmer, idet han svøbte sig tættere ind i sin slåbrok. "hvor pokker kan det dog falde dig ind at ville ud med fregatten igen, og så nord om Skotland på denne årstid. I kommer s'gu aldrig levende til Færøerne!"

John trak på skuldrene, lod en røgsky af sin pibe hvirvle afsted for vinden, men svarede ikke.

"Og nu, da du er blevet velhaver," fortsatte Wimmer, "skulle da pokker ligge og dingle i en hængekøje. Det kan være rart nok om sommeren ude i Tårbæk, men på en fregat, hvor man ikke kan se andet end himmel og vand – nej, tak skal du ha'e! – var jeg i dit sted, købte jeg en pæn, lille villa ude i Tårbæk."

"Nå, så det gjorde du?" spurgte John med en sarkastisk betoning.

"Å, du har jo penge nok," sagde Wimmer.

"Så," svarede John tørt, "hvor skulle jeg have fået dem fra?"

"Gå nu ikke og spil Lazarus," sagde Wimmer. "Vi ved jo alle, at du har arvet din rige onkel. Når man går med tresindstyvetusinde daler i lommen, kan man vel nok have råd til at ligge på landet i Tårbæk."

"Har du også hørt den dumme historie?" spurgte John ærgerlig. "jeg har ikke arvet så meget som bag på min hånd."

"Tør du sige 'amager' på det?" spurgte Wimmer og lo.

"Å, vås! Noget har jeg naturligvis arvet; men for det kan jeg ikke købe udstyr og endnu mindre landsted."

"Hvor meget var det da?"

"Vil du vide det ganske nøjagtigt?" spurgte John ironisk, "så kan du gå op med."

"Død og pine! Har du kontanterne liggende deroppe? Og jeg, som har været så asensagtig ikke at rejse et større kollegielån. Ja, lad os gå op! Det er så rart at se kontanter, så kan man altid bilde sig ind, at det er ens egne."

Og Wimmer tog John under armen for at få ham hurtigere afsted.

"Sæt dig nu ned i sofaen," sagde John, da de var trådt ind i hans tarvelige værelse. "du kunne muligt få et tilfælde ved at se så mange penge på en gang."

"Er de i guld?"

"Nej."

"I papirer? Man siger, at han gjorde i tivoliaktier, den gamle; og de er jo gået vældigt i vejret."

"Nej, det er hverken i guld eller i papirer. Det er i – varer!"

"Varer! Vil du gøre nar ad mig?"

"Nej," svarede John og nærmede sig vinduet. "Her ser du, hvad jeg har arvet, og det behøver intet pakhus. Et drivhus ville måske være bedre; men ikke engang det har jeg råd til."

"Hvad pokker mener du?" spurgte Wimmer og rejste sig op. "Det er da ikke din mening, at du har arvet det pindsvin der henne i vinduet? Det er jo ikke andet, end et forbandet stort eksemplar af *echinocactus multiplex*!"

"Nå, og hvor meget vurderer du så den til?" spurgte John spydigt.

"Å, mere end en rigsdalerspenge kan den ikke være værd. Vil du sælge den for det?"

"Nej, jeg sælger ikke mit arvegods, især ikke for den pris."

"Å, da er prisen såmænd god nok. Den karl er ingen sjældenhed."

"Jo, du er en net botaniker. Den kaktus er gjort af drevet guld. Kan du ikke se det?"

Wimmer gik hen og så på den.

"Å snak," sagde han, "den er ikke engang den rigsdaler værd, jeg bød."

"Ved du af, at de meget omtalte tresindstyvetusind ligger inden i den?" spurgte John og så sin ven lige i øjnene.

"Du bliver da ikke gal?" spurgte Wimmer og flyttede sig lidt. "Hvorfor stirrer du sådan på mig?"

"Jo, sommetider tror jeg, at jeg virkelig kunne blive gal over det bæst der. – Det er virkelig sandt, hvad jeg siger – de tresindstyvetusind ligger i den."

"Ja, nu må du undskylde mig," svarede Wimmer og nærmede sig døren. "Du trænger betydeligt til en rejse til Færøerne, kan jeg mærke; så er man da fri for at sende dig til Bidstrup."

"Nej, stop Wimmer!" sagde John og tog ham ved armen. "Du er jo botaniker, og kan måske hjælpe mig til de tresindstyvetusinde. Sæt dig ned i sofaen, så skal jeg fortælle dig historien om den kaktus."

Wimmer satte sig med et tvivlende blik, og John fortsatte: "Ser du, onkel Meier var gal, kaktusgal – forstår du? Den kaktus dér havde han fået som aflægger af en diamanthandler i London, eller rettere, han havde fået fire, og dertil den fikse idé, at han absolut ville drive dem i blomst. De stod bestandig på det varmeste sted i hans drivhus. Han passede og plejede dem bedre end nogen af de andre; men blomst ville ingen af dem sætte. Ingen gartner i hele Europa havde forstået at få denne art

til at blomstre, og netop derfor havde onkel sat sig i hovedet, at det skulle lykkes for *ham*. Men det gik ikke. Han døde –"

"Javel, og så arvede du ham," afbrød Wimmer utålmodigt, "det ved jeg jo alt sammen! Hvorfor sidder du så og holder en lange passiar?"

"Nej, jeg arvede ham ikke, skønt jeg er overbevist om, at det var hans vilje, at jeg skulle arve ham. Der var et tidligere testamente, som han den sidste aften talte om at få forandret; men ved et uheld skete det ikke. Testamentet kom altså til at stå ved magt, og i dette bestemtes, at hver af hans fire søstersønner skulle arve en af de engelske kaktus på den betingelse, at den, der først fik sin i blomst i løbet af tre år, skulle arve onkel Arons hele formue. I modsat tilfælde skulle arven, som ganske vist er en tresindstyvetusinde daler, tilfalde Haveselskabet –"

"Haveselskabet! – Du store kineser! Hvad skulle det bruge de penge til!" udbrød Wimmer med tragikomisk patos.

"Til et kaktusdrivhus, som skulle bære navnet *Aron Meiers minde*", forklarede John. "Det stod også i testamentet."

"Aron Meiers minde! – Du milde gud og skaber! Han har jo været aldeles splintrende gal!" udbrød Wimmer i komisk fortvivlelse. "De penge kan I lige så gerne aflevere straks. Den kaktus får ingen af jer i blomst."

"Å," sagde John og strøg kærtegnende med hånden ned over de hvasse torne, "tror du ikke, at det ville hjælpe, når man satte den ned i en syltekrukke med glas over?"

"Ja, det skulle da være et brændeglas," bemærkede Wimmer. "Nej, giv den hellere varme fra neden. Du kan jo sætte en olielampe under den."

"Så foretrækker jeg at vande den med amerikansk olie," bemærkede John. "Det skal jo være drivende."

"Ja, men ikke for den," sagde Wimmer belærende, "den skal ha' det umådelig tørt – ikke en dråbe vand om vinteren."

"Av!" sagde John. "og jeg, som spenderede en hel potte tevand på den forleden. Det, sagde portnerkonen, virkede så udmærket."

"Ja, på gyldenlakker," forklarede Wimmer; "men s'gu ikke på kaktus. De skal ha'e det på en ganske anden manér. – Har du mod, John?"

"Hvortil?"

"Til at prøve din lykke. Der falder mig et gammelt middel ind; men det er voveligt."

"Og det er?"

"Du skal *ringe* den," sagde Wimmer. "Du slår et sejlgarn om den forneden og lader det skære helt ind i kødet. Enten går den ud, eller den blomstrer; men i reglen foretrækker den rigtignok at gå ud. Lad mig se på bæstet."

"Nej, tak skal du ha'. Kan du ikke gi' bedre råd, så kan du i det mindste gøre mig en tjeneste. Flyt den ind i dit værelse, når jeg rejser, og pas den så godt du kan. Kommer den ikke i blomst – nå herregud – så vil jeg gemme den som en erindring om gamle onkel Meier."

"Jo, det er s gu en net erindring, hver dag at blive mindet om, at tresindstyvetusinde gode dalere er gået ens næse forbi. Var jeg i dit sted, John, så varpede jeg den ud af vinduet straks. Onkel Meier har blot villet holde jer for nar på en fin måde."

"Det er muligt," sagde John. "Han syntes selv at fortryde det testamente, han havde gjort; men lige meget! Jeg holdt nu af

den gamle fyr med alle hans særheder, og hans løjerlige pindsvin vil jeg beholde, hvad enten den blomstrer eller ej. Du passer den jo nok for mig Wimmer! Jeg skal snart afsted."

"Når rejser du da?"

"Fregatten letter på tirsdag; men jeg går ombord allerede søndag morgen. Jeg må have mit lukaf i orden."

"Allerede! Hvad bliver det så til med soldet, du talte om?"

"Det holder vi lørdag aften, hvis jeg kan låne dit værelse."

"Med fornøjelse! – Skal jeg tage bæstet ind med det samme?"

"Ja, gør det, og pas rigtig godt på den. Jeg ved ikke, hvoraf det kommer; men jeg har sådan en underlig følelse af, at onkel Meier ikke vil narre *mig*. Du skal se, den blomstrer nok til foråret."

"Den gør fanden!" sagde Wimmer leende; "men jeg skal klemme den, alt det jeg kan. I morgen skal jeg tale med gartneren i Botanisk Have. Måske ved han et middel til at drive dalerne ud af onkel Meiers pindsvin. Hu, hvor den er tung! Man stikker sig jo bare ved at se på den."

Og til stor beroligelse for John fik pindsvinet den bedste plads i Wimmers vindue, hvor der var "sol hele dagen", som huslejlighedsavertissementerne udtrykker sig.

John var en god kammerat, og det var et mægtigt sold, han gav hin berømmelige lørdag aften, inden han gik ombord i fregatten. Punchen flød som vand, og talernes strømme flød på samme måde. Der var viser i overflod, og i den stille nat klang sangen vidt ud over gaden, så at naboer og genboer fik at sande, at nu gik atter en af de nordiske vikinger på vinlandsfart, som en af viserne udtrykte sig.

Men er der noget, som i denne verden hurtigt får ende, så er det glæden, og da klokken var et, slog afskedens time. Man blev enige om at følge John til Toldboden, og i store, højrøstede klynger vandrede de glade alumner ned gennem Kannikestrædet, omsværmende John som bierne deres dronning. Kun et par ganske unge fyre, der ikke kendte John videre, foretrak Wimmers magelige sofa og slumperne i punchebollerne for den lange vandring til Toldboden, idet den ene af dem belærende forklarede, at Toldbodvinhus var lukket, så at det næppe ville lønne sig at tage en rørende afsked.

"Ja, det har du ret i," svarede den anden; "men lidt frisk luft kunne alligevel gøre godt. Jeg har sådan en løjerlig kvalme – det er sardinerne – de var også meget for fede.'"

"Javist var de det," sagde den første. "sardiner og laks, især når den er røget, skal man aldrig nyde, før man drikker punch, for så bliver man fuld, Frits, og det er du. Jeg kan tydeligt se det på dine øjne."

"Å, sludder, Christian," sagde Frits, "luk nu bare det vindue op! Jeg kan ikke tåle den megen tobaksrøg.'"

"Dine sardiner bli'er måske røgede?" spurgte Christian. "Vent lidt – nu skal jeg lukke op; lad mig bare trække rullegardinet i vejret. Av for fanden! Hvad var det? Der var noget, som bed mig i hånden.'"

Frits sprang op og nærmede sig noget usikker vinduet.

"Det er jo et pindsvin!" udbrød han. "det er den, der har bidt dig. Lad os pirke ham ned på gulvet! Wimmer har altid sådan noget kræ løbende i sin stue."

Og dermed gav han pindsvinet et stød, så det fløj langt hen ad gulvet.

"Nej, det kan ikke være noget pindsvin," sagde Christian. "Det gør nederdrægtigt ondt – jeg tror, at jeg har alle piggene siddende i huden."

"Ja vel har du det," sagde Frits og betragtede Christians hånd. "Hvordan pokker skal vi få dem ud? Vent lidt! Her ligger jo Wimmers barberkniv – skal jeg barbere dem af med den?"

"Nej, tak skal du ha'e. Jeg skal dog ikke ha'e mine pulsårer skåret over! Du skulle hellere barbere det bæst, der ligger på gulvet, så gør det da ingen ulykker mere."

"Det er s'gu en brillant idé! Men hvordan pokker får vi den op? Man stikker sig jo blot ved at røre den. – Uh, den er revnet! Hvad skal vi nu gøre?"

"Skær en ende af rullegardinsnoren og slå den om bæstet, så hejser vi den op i potten igen."

"Ja, men den skal s'gu barberes først," sagde Frits, idet han snærede snoren om den. "Kom nu med urtepotten, så sæber du den ind."

"Jeg tror du er gal! Hvad mener du Wimmer vil sige til det?"

"Å, han får jo ikke at vide, hvem der har gjort det, og desuden får han den store fordel at kunne skrive en ny afhandling, betitlet: 'Den barberede Pindso' – det bliver noget for den botaniske forening! Lang mig blot sæben, så skal du se."

"Jeg er hævngerrig nok til at unde ham det. Den hånd svier rent forbandet! Lad os da rage det bæst, så gør det ikke flere ulykker i denne verden."

Og dermed rakte han sin ven sæbeskålen.

Frits tog et glas punch, hældte det halve over pindsvinet og det halve på sæben, som ved hans ivrige bestræbelser snart stod i et skum. Så sæbede han under Christians ustandselige latter

onkel Meiers dyrebare kaktus dygtigt ind, greb kniven og udviklede et sådant barbertalent, at pindsvinet på få minutter var lige så skaldet som en barberet puddel. Så skyllede han det af med et par glas punch, skyllede et tredje i sig selv og sagde: "Hævnen er sød, Christian! Lige så sød som din hånd er tornefuld. Nå, den kan du more dig med i nat! Men lad os nu få gardinet ned og stikke af; for dersom Wimmer kommer hjem for at skrive sin nye afhandling, kunne det dog være at vi forstyrrede ham. – vent lidt! Lad det skaldede pindsvin få endnu et glas på falderebet, så gror det nok til foråret, som pigen sagde, da hendes kæreste havde vendt rødderne i vejret på hendes bryllupsmyrte."

Og den ulykkelige kaktus fik endnu et par glas punch ned over sig, inden de to lystige fættere ravede ned ad trapperne for at give vægteren i Kannikestrædet en længere serenade.

Det var ikke uden ansats til "tømmermænd" at Wimmer vågnede næste morgen; men da han havde fået hovedet i vandfadet og spist et par af aftenens frokostsild, syntes han dog, at han var kapabel til at hilse på solen. Han rullede gardinet op, åbnede vinduet og nikkede gemytligt over til sin lille genboerske, men da hun med en pludselig latter forsvandt fra vinduet, troede Wimmer, at morgenens toilette ikke havde været fuldstændigt og stirrede spejdende ned efter.

Hvad så han! – der stod Johns kaktus, med alle de tresindstyvetusinde, så skaldet som en parykblok, mens store, vandklare dråber trillede ned ad den, som svedte den endnu angstens sved efter aftenens rædsler. Den lignede nærmest en

vældig lage-agurk, og kunne også have været benyttet på samme måde, hvis den ikke havde lugtet sådan af punch, at serveringen var en umulighed. Wimmer betragtede med rædsel dens flækkede top, dens indknebne midje, og dens torneløse skabelon. Så drog han et dybt suk og sagde:

"Gudskelov, at John er vel herfra! Nu bliver der ikke andet for mig end at sørge for en honnet begravelse." Og dermed tog han sin store botaniserkasse ned fra kakkelovnskrogen, hældte urtepottens indhold i den, og hængte den atter op, idet han sukkede: "Stakkels John! Nu har det nok lange udsigter med bryllup til sommer. Jeg er bange for, at *Onkel Meiers Minde* bliver færdigt, før du sætter bo."

Fra det øjeblik tænkte Wimmer ikke mere på sit plejebarn. Af og til så han vel med et suk til botaniserkassen i kakkelovnskrogen; men han nænnede dog ikke at kaste dens indhold bort, før John kom tilbage og kunne tage en frygtelig hævn over malefikanterne.

Vinteren gik, og alt som dagene længedes, længtes Wimmer mere og mere efter sin bortdragne ven, og blev derfor glædeligt overrasket, da han en morgen i juni hørte, at fregatten atter lå på reden. Han ville just til at spadsere ud til toldboden, da døren pludselig blev revet op, og Johns ansigt viste sig, strålende som solen. Wimmer rejste sig forvirret og rømmede sig betydeligt, da John, efter at have vekslet de første hilsener, straks spurgte:

"Hvor er min kaktus? Den er da ikke gået ud?"

"Nej – jo – på en vis måde kan man jo nok sige, at den er gået ud," svarede Wimmer; "skønt jeg vil foretrække at sige, at den er gået ned."

"Ned? – Hvad mener du med det?"

"Å, jeg mener sådan – ned på gulvet, eller ned i gården, eller hvor pokker den nu har været – for den gik i spånerne, John, og slog alle tornene af sig."

"Å, det er jo umuligt! Hvor har du den?"

"Ja, stumperne har jeg gemt," sagde Wimmer; "for de lod sig hverken klinke eller brænde sammen. Da jeg stod op den morgen efter soldet, havde nogen moret sig med at hejse den op i rullegardinsnoren og barbere den så skaldet som et æg. Jeg kunne ikke gøre for det, John – det skete alt sammen, mens jeg fulgte dig til Toldboden."

"Har du kastet den bort?" spurgte John nedslået.

"Nej, den ligger der i botaniserkassen," svarede Wimmer og pegede hen bag kakkelovnen.

John snappede kassen og åbnede den. En stærk, bedøvende vellugt, en blanding af kryddernelliker og vanille slog ud af kassen og fyldte stuen i et nu.

"Wimmer! Wimmer! Hvorfor vil du dog narre mig! Den blomstrer jo – se blot!"

Og John holdt sit mishandlede pindsvin højt i vejret. Alle sår og revner var lægt med lysegrå ar; men tæt over rullegardinsnoren, der endnu sad indsnæret i dens kød, sås en mægtig blomst, som om en lyserød åkande var brudt ud af dens side.

"Tak, gode Wimmer, for al din umage og omhyggelighed!" jublede John. "Jeg skal aldrig glemme, hvor mageløst du har behandlet den, og hvor godt du har sørget for den!"

"Ja, det må du nok sige," svarede Wimmer. "Jeg har haft en forbistret ulejlighed med den dromedar og brugt en gruelig

masse brændsel; men der ser du resultatet. Det er det, vi botanikere kalder: *I lukket drivkasse*."

"Jeg ved slet ikke, hvorledes jeg skal gengælde dig dette venskabsstykke," sagde John rørt. "Du er så ejegod, Wimmer. Tænk dig min lykke: Onkel Meiers arving, bryllup til sommer, og mulig en villa i Tårbæk! – Ja, du husker jo nok villaen, Wimmer? Hvordan skal jeg dog gengælde dig det?"

"Å, tal bare aldrig om det," sagde Wimmer med et sarkastisk smil. "Det hele har været mig en såre smal sag; men hvis du skulle ha'e flere gale onkler, enten her eller i London, så kom bare til mig. Foreløbig abonnerer jeg blot på et værelse hos dig i Tårbæk – villaen skal vel hedde *Onkel Meiers Minde*?"

"Ja, det skal den," udbrød John. "Gud velsigne ham, den ærlige sjæl, og så dig, min trofaste ven, som jeg skylder den anden halvdel af min lykke. Havde du ikke forstået at kurere den genstridige, hvad var det så blevet til?"

"Ja, det må du nok sige," svarede Wimmer og brast i en umådelig latter. "Kurerede alle læger som jeg, så stod, min sæl, alle døde op af deres grave. Lad os bare komme til prokuratoren, inden nogen af de andre arvinger får nys om min metode – vi kunne minsandten ellers let risikere, at de rendte efter barberen alle til hobe."

Slaget ved Gaabense

Hvor tydeligt står ikke Gaabense færgegård for min barndoms erindring: – hin fredsommelige tid, da man med diligencen sneglede ned forbi Rønnede, indtil man nåede Vordingborg, hvor færgen lå klar. I Gaabense spiste man til aften, mens posthestene hentedes – Gud må vide hvorfra – og dette tog så lang tid, at der blev rig lejlighed til at se sig om i færgegårdens store stue, som var ualmindelig rig på originale kunstværker fra englændernes tid. Et bataljemaleri af det omtalte slag fandtes ganske vist ikke, for at nogle skibe sejlede hinanden ned både for og agter, kan vel næppe siges at være en historisk fremstilling af begivenheden; men derimod var der et billede henne ved det bornholmske stueur, som på en særlig måde æggede min barnlige fantasi og fik mig til at tænke på Nelson ved Trafalgar. Det forestillede en sømand med ét øje og ét skævt ben, skønt jeg ikke er på det rene med, om Nelson havde også det sidste. Hvad Nelson derimod ganske bestemt havde, var en trekantet hat, sådan et uhyre, som tyskerne, mulig af veneration for ham benævner *ein dreimaster*, og det var netop den, som i forbindelse med det manglende ene øje stadig førte min tanke hen på Britanniens nationale søhelt.

Hvad Nelson derimod ikke havde, var en lirekasse på maven og et militsskilt i dannebrogsbånd om halsen – i det mindste har jeg aldrig set ham afbildet på denne måde. Heller ikke tror jeg, at denne søhelt gik med en bikube mellem benene og en træsko på højre fod, om ikke for andet, så fordi det ville have virket generende, og anfægtet hans værdighed som admiral.

Men manden på billedet bar det alt sammen med en sådan frejdig friskhed, som om han var født med det, og når jeg stod på tåspidserne for ret at beundre ham, bragte færgemanden mig altid ud af balance ved med et blidt dunk i nakken at forklare mig, "at han dér havde været en rigtig allerhelvedes svabergast", uden at jeg dog nogensinde rigtig fik at vide, hvad dette ville sige. Men da jeg under billedet bestandig stavede mig til Ole Krumpen, så tænkte jeg, at han rimeligvis måtte være i familie med den Otto Krumpen, som i sin tid gjorde sig navnkundig ved at putte Sverrig i Christian den Andens lomme, og denne forestilling nærede jeg i en længere årrække, indtil jeg endelig fik at vide, at min barndoms Krumpen egentlig havde heddet Ole Krumben, og var gået nedenom og hjem under en byge i Sortsø Gab, da ingen anden end han turde sejle efter jordemoder til en jomfru, hvad der af sømænd anses for en vovelig spekulats.

Hans liv fik således den ende, som det en brav sømand hør og bør; men hans manddoms bedrifter skulle heller ikke glemmes, og det er dem, som denne fortælling vil afsløre.

Den 13. oktober 1807 var en af de skønneste høstdage, som dette ulykkelige år havde at opvise. Det var en fuldstændig italiensk himmel, som den morgen spændte sig over søen mellem smålandene, og når man fra Gaabense færgebro kastede blikket mod nord, tegnede Kalvø og Masnedø sig som to svømmende haver midt i det spejlblanke vand, mens Vordingborg med sine bakker og skove fortonede sig ude i horisonten, solen skinnede varmt, luften havde alt efterårets bjergfriske styrke, og duggen hang tæt i spindelvævet mellem

brombærbuskene ved færgegårdens have, glimrende som glasprismerne i storstuens gamle lysekrone. Alt lovede en usædvanlig smuk dag; men de gamle ulke ude på enden af broen var af en anden mening.

"Når Kalvø, Masnedø og "Gåsen" ved Vordingborg kan ses over hinanden som tre træsko på et faldereb, så skinner solen den dag ikke længere end til middag, herr kaptajn," forklarede Jens Paarup, den ældste af færgefolkene, idet han vendte den bør jord, hvormed han kom trillende.

"Så må vi arbejde uden sol, gamle Paarup," sagde kaptajn Hummel godmodigt. "en våd trøje er I sømænd vel ikke bange for?"

Jens Paarup rejste børen og sagde, idet han gav plads for sin eftermand: "Hun kommer med drivende tåge, så tæt, at vi ikke kan se jagterne derude ved bøjen. Ligger hun sig klos et par døgn eller så, hvad hun ofte gør hernede, kan vi gå hjem og ligge os. Vi kan ikke engang se gangbrædderne under bolværket, så mørkt der allerede er."

"Det må da være fanden til tåge den," bemærkede kaptajnen.

"Javel, det er netop det hun er," svarede Jens Paarup og fæstede langsomt selerne i børen. "Hun er sådan, at man kan skære hende som klodstørv og stille hende i blokke, til brystværnet bliver så højt, at kaptajnen ikke kan kigge over det. Vi gamle ulke kunne ellers nok trænge til en dag, hvor vi ikke behøvede at gå med skubkærren."

Med disse ord trillede Jens Paarup trevent af.

Kaptajnen sprang ned fra brystværnet, så efter ham og mumlede ved sig selv: "Den gamle flynder har ret! Der er intet humør længere i disse karle. Blot jeg havde mit kompagni, så

skulle vi gøre den klat skanse færdig i en håndevending. Se, hvor de lister af, som de havde sten i støvlerne! De må stives af med en dram! Det er det eneste, der hjælper. Hej, Søren Fisker, løb op til Peer Mogensen efter et anker brændevin! Det skal nok holde tågen borte."

Mens Søren fik en usædvanlig fart på sig i forhold til før, gjorde kaptajn Hummel en opmuntrende ronde i den såkaldte skanse, hvor han lovede hver af de mandlige arbejdere en ekstra ration brændevin, mens kvinderne skulle have varm kaffe oppe fra færgegården. Hans inspektion var hurtigt til ende; for der arbejdede næppe tyve personer, drenge og kvinder iberegnede, og hvad navnet "skanse" angår, så er det meget muligt, at nutidens ingeniører ville have kaldt det hele "et hul med et plankeværk". Tre dages anstrengt arbejde med uøvede folk havde ikke frembragt store virkninger. Der var rammet nogle palisader ned, for at sikre skansen mod et flankeangreb, der var opført et næppe tre alens brystværn af tang, jord og strandsten; men der var endnu intet skyts, ingen faskiner, ingen græstørvsbelægning på disse lave volde, og de fire små feltkanoner, som skulle danne brohovedets bestykning, lå endnu fastsurrede på slæder. Til lavetter så man intet spor – de skulle først hentes fra Vordingborg.

Kaptajnens ansigt udtrykte også alt andet end tilfredshed, da han efter endt ronde kom kravlende op på broen, tilsølet af dynd og ler. Hans hele kommando var i alt femten jægere, som nu havde arbejdet uafbrudt i tre døgn, og derfor i høj grad trængte til afløsning. Desuden havde han et lille detachement bosniakker eller lansenerer, som førtes af en ganske ung kornet; men da disse måtte anvendes som spredte forposter lige fra

Orehoved og til Sortsø-batteri, havde de ingen betydning for skansens forsvar. Hans artilleri bestod af de fire umonterede kanoner, foruden en feltpjece; men til denne havde han kun tre artillerister. Med andre ord, han rådede over atten mand og én kanon – det var de stridskræfter, hvormed Lolland-Falster skulle værges mod en okkupation.

Der fløj et let skær af modløshed over kaptajnens ansigt, da han atter stod oppe på skansen og så, hvor trevent børene gik ad de dyndede gangbrædder; men hans ansigt opklaredes atter, da han så ud over søen mellem smålandene, hvor ikke en sejler var at øjne, hvor solen i en lang, gylden stribe syntes at slå bro mellem Falster og Sjælland, mens de hvide måger strøg ind imod land, dykkende og tumlende, kun beskæftigede med deres egen krig mod dybets beboere.

"Skansen skal, min salighed, være monteret inden aften, om jeg så selv skal slæbe kanonerne herop!" mumlede han. "Lad så Jens Paarup tude i sit tågehorn så længe han lyster".

Mens dette gik for sig ude på brohovedet, lå færgegårdens have i den dybeste fred. Mejserne kvidrede i de tætte løvhække og sprøjtede dugdråber på hinanden mellem de gulnede blade. Solsorten fløjtede fra det store rønnebærtræ, hvorunder asters og chrysanthemum stod i farvegrelle kredse; for Ellen Karrebæk, som var færgegårdens egentlige besidderinde, holdt alt i en mønsterværdig stand, skønt hendes mand, Christen, nu på andet år var til orlogs i kongens tjeneste. Men færgegården, hvortil der hørte krohold, skulle jo passes, og da Ellen havde en medfødt afsky for brændevin, samt ikke var stiv udi aritmetikken, havde hun overdraget dette hverv til sin svoger,

den tykke Peer Mogensen, som var en særlig kender af øl og brændevin, om han end forstod sig mindre på at sejle med færgebåde. Han var nemlig Gaabenses rigeste gårdmand, og som sådan tillige kystmilitsfoged med kokarde og skilt, to tegn, hvorpå han satte overordentlig pris, da de, efter hans mening, hævede ham højt over alle hans standsfæller. Da han tillige ved mønstringer kunne gøre fordring på trekantet hat, skønt han ikke ejede en sådan, anså han sig selv for et langt vigtigere led i Gaabense forsvar, end kaptajnen ude på brohovedet, og hvis man pludselig havde gjort ham til generalkrigskommissær med ret til at føre hele kommandoen, ville det ikke i mindste måde have forbavset ham; for tykke Peer Mogensen var karl for sin hat, og når han havde nedladt sig til en så lav beskæftigelse som at skænke snapse for soldaterne, var det kun for at udvide sine militære kundskaber og – drikke én, ja sommetider to på fædrelandets regning.

Peer Mogensen havde lige sendt ankeret ud til kaptajnen, da det pludselig faldt ham ind, at den blissede høne vistnok havde lagt æg.

For at overbevise sig om denne kendsgerning, og forøge indholdet af sin frokost, gik han gravitetisk ud i gården, hvor det ved en mærkelig tankeforbindelse faldt ham ind, at der jo skulle være kystmilitsmøde hos ham til middag. Efter at have bjerget æggene, gik han derfor atter ind, hængte det blanktpolerede kystmilitsskilt om halsen, satte kokarden på hatten og greb derpå sit sabelspyd, hvis klinge syntes at trænge til en skærpelse i anledning af englændernes forestående angreb. Han gik atter ud i gården, fik vand på slibestenen, og var just i færd med at dreje den rundt, da der inde bag

havediget lød en summen, som på én gang lagde beslag på hans udelte opmærksomhed.

"De satans bier! Tror jeg ikke, at de begynde at trække, og det halvgåen ind i oktober! Det er også myrderligt varmt i dag."

Med denne meteorologiske bemærkning lukkede han sindigt havelågen op og nærmede sig bistaderne, som i en lang række stod opstillede i læ af havediget.

Ja – det var øjensynligt, at bierne havde uhyre travlt; for der lød en summen og en brummen, som når en sværm drager afsted – men arbejde gjorde de ikke. Foran hvert flyvehjul hang der en tyk klase bier med spillende vinger, og alle i travl bevægelse – nogle fløj ud, andre kom tungtbelæssede hjem; men på blomsterne, som stod i nærheden, var der ikke en bi at se.

"Fanden må vide, hvad de nu hitter på, de tumbede bæster!" sagde Peer og lindede til en af kuberne med sit spyd.

Men det skulle Peer ikke have gjort. I samme øjeblik følte han et spydstik på sin næsetip, så at han med et vræl retirerede baglæns op i blomsterne.

"Render du for bierne, Peer?" lød en stemme bag ved ham. Han vendte sig om og så Ellen Karrebæk stå foran sig.

"Næ, jeg render just ikke! Jeg gik blot sådan lidt afsides," bemærkede han, idet han tog sig til næsen. "Et af de asener stak mig lige der."

"Ja, men du stak nok først," indvendte Ellen og pegede på stadet. "Gå hen og se, hvad der er i vejen."

"Nej, tak for mig," sagde Peer, "jeg er da inte gal."

Ellen trak næsten umærkeligt på skulderen, så kiltede hun skørterne op og vadede gennem de duggede blomster lige hen

til staderne, som hun nøje iagttog. Bierne syntes at kende hende, for de snurrede om hende i store kredse, men ingen rørte hende.

"Hun kan da også ha' krammet på alt," brummede Peer ærgerligt, "se, hvor hun kan sætte næsen til! Det skulle blot være mig; jeg fik den så fuld af brodde som et pindsvin. Se nu, hvor hun rager ved dem! Jeg tror s'gu, hun vil æde honningen lige ud ad hullerne."

Et øjeblik efter vendte Ellen tilbage og sagde med et ingenlunde blidt ansigt: "Du passer da heller ingen ting, Peer, undtagen skænken og glasset. Om det så er bierne, kan de lugte, at brændevinen står dig ud ad halsen. Du har jo glemt at dække dem. De er jo rent galne af varmen og har været på rovjagt alt fra morgenstunden af. Bli'er det således ved, får vi hele bistanden ødelagt. Du kan tro, Christen vil snakke med dig, når han kommer hjem!"

Denne trussel syntes ikke at hove Peer, som havde en betydelig respekt for sin svoger, for han svarede i en halvt ynkelig tone: "Ja, hvad skal jeg gøre Ellen? Jeg kan da ikke lade mig stikke fordærvet for Christens skyld, for at han kan drikke mjød til mit gravøl."

"Å, du dør vel ikke af et bistik," sagde Ellen spotsk, "skønt du kunne måske være kapabel dertil. Jeg kunne godt selv dække dem, hvis jeg ikke havde andet at bestille. Skynd dig ind i vognskuret! Tag bi-masken og vanterne, som hænger på væggen, og lad os så få dem dækket i en fart."

"Men jeg skal jo føre an i militsmødet," indvendte Peer som det sidste nødargument.

"Jo, der vil du se net ud med den næse, du har fået," sagde Ellen og lo. "Jeg skal nok holde dem med snak, til du bliver færdig; men der kommer ingen brændevin på bordet, før der er lagt tag over staderne. Du forstår mig vel nok?"

Peer stirrede halvt sløvt, halvt arrigt efter hende og brummede: "Det er da satan til kam, Christen Karrebæk har fået til sit skaldede hoved, hvis hun river ham som mig. Ingen brændevin! – nå, det ville blive et rart militsmøde det! – så gid –"

Resten af hans ord brummedes hen i luften om kap med bierne, mens han langsomt slentrede hen til vognskuret for at hente sin rustning, og da han endelig havde fået den på, lignede han fuldstændig en Don Quixote.

Med bi-masken på hovedet, lansen i den ene hånd og nogle af kubehætterne i den anden, nærmede han sig meget besindigt staderne hvis beboere øjeblikkeligt fløj på ham under stærk summen.

"Jeg tror s'gu, det er militsskiltet, de inte kan lie, – det skær dem måske i øjnene," sagde Peer betænksom, "eller er det lansen? – de er måske bange for, at jeg skal stikke igen. Lad os prøve!"

Med disse ord lagde han hætterne på jorden og lænede lansen mod det nærmeste træ, mens han, skønt ikke uden besvær, skilte sig ved sit blanke hæderstegn, som han hængte på en gren. Det lod virkelig til, at bierne havde haft noget mod disse krigeriske attributter; for da han atter nærmede sig staderne, fløj de ikke så hidsigt på ham som før, men nøjedes med enkeltvis at svirre forbi masken, dog åbenbart med den hensigt at forøge hans næse med en ny prydelse. Med stor forsigtighed

fik han den ene hætte lagt på efter den anden, og alt som det led med arbejdet, syntes også bierne at blive mere medgørlige. Hertil bidrog også det, at solen lidt efter lidt sløredes af et gråligt, ensfarvet skytæppe, der tiltog i tykkelse og førte en ubehagelig klam kølighed med sig. Peer blev mere og mere helt, alt som gråvejret voksede, og da de første hvide tågestrimer fra søen væltede ind mellem havens gulnende træer, hvor de langsomt drog frem som en række hvide spøgelser, følte Peer slaget vundet ved disse allieredes hjælp. Han smed masken, der hededе hans ophovnede næse, kastede handskerne og tog sig en skrå, og alt som tågen blev mere klam, kom den ene hætte lettere på end den anden. Bierne syntes nu at være blevet lige så modløse som Peer havde været det i begyndelsen.

Endelig nåede han det stade, som havde voldt hele forstyrrelsen. Ringe befolket havde det været lige fra sommeren af, men nu havde dets mægtigere naboer kastet sig over det og tilintetgjort det for bestandig. Men det var ikke sket uden kamp. Dets indbyggere havde ikke godvilligt givet afkald på, hvad der havde kostet dem hele deres levetid at opspare. De havde ikke målt fjendens styrke; ikke beregnet, hvor mange mægtige stater, der stod imod dem. De havde forsvaret sig, således som selv det usleste dyr forsvarer sit liv, sit hjem, sine unger – men kampen havde været hård. Rundt om stadet lå en ring af faldne, venner og fjender imellem hverandre, endnu skælvende i dødskrampe, endnu til det sidste værgende for sig med de skarpe, spillende brodde. Det var i det små et billede af menneskekampen i det store, og selv Peer Mogensen syntes at føle det; for han udbrød, idet han lettede på det næsten tømte stade: "Sikke noget tyverak! De er jo værre end engelskmanden

for København, skønt han brændte byen af med det samme; men det forstår de småbæster sig jo itte på, ellers havde de vel gjort *det* med. Ja, det stade behøver jeg da ikke at dække!"

Just som Peer gjorde denne, om sund økonomi vidnende bemærkning, rullede drønet af et kanonskud gennem den tågefyldte luft. Det kom østerfra, ude fra søen, og det måtte være meget langt borte; men alligevel gav det sådant et sæt i Peer, at han tabte hætten ned over den nærmeste kube.

Peer tog den op og stod og lyttede med den i hånden. Han var blevet ligbleg; kun spidsen af hans ophovnede næse blussede som ild. Så rullede et nyt drøn gennem luften, så et til, og pludselig lød der en bragen, som om ét skib gav bredsidens glatte lag på én gang. I det samme tonede jægerhornets klingende retrætesignal ude fra brohovedet, og man hørte en rytter, som i fuld galop strøg forbi havediget ude på vejen.

"Å, Gud hjælpe os allesammen! Nu har vi engelskmanden på Falster!" udbrød Peer Mogensen, næsten grædende. "og jeg, som skal føre kystmilitsen an, hvis de kommer til Gaabense! – Å, skam få du Christen Karrebæk, at du gik i kongens tjeneste og ikke blev hjemme og passede dit eget!"

Med disse patriotiske ord kastede Peer, så hurtigt han kunne, den sidste hætte over stadet og ilede, uden at tage hensyn hverken til sin drabelige lanse eller det ham forhen så kære kystmilitsskilt, ind i færgegården for at få tidende om, hvad der gik for sig.

Det var øjensynligt, at den fjerne kanontorden havde skræmt flere end ham; for gården var fuld af kvinder, som over hals og hoved var rendt fra skansearbejdet, og nu, jamrende og klagende, råbte på deres mænd. Disse kom enkeltvis løbende,

dels nede fra færgehavnen, dels fra den lille lund bag færgegården, hvorfra de havde kørt jord til skansen; men et ynkeligt syn var det at se dem komme, drivvåde af tågen, som nu begyndte at fortætte sig til regn, tilsølede af ler, og med ansigter, hvori man kun læste skræk for fjenden og lyst til at komme hjem snarest muligt.

Peer, der som militsfoged skulle have bragt nogen orden til veje, så gabende på, at de hentede deres lejler og snørede deres poser. Også han tænkte kun på et – om de engelske brandraketter var så djævleblændt langtrækkende, at de kunne stikke hans stråtag i brand.

I det samme lysnede det rødt oppe i luften på et enkelt punkt ud over markerne. Det var den første tjærebavne, som tændtes, og lidt efter øjnede man længere borte et svagere skær; men så kom der ikke flere – tågen var for tæt til at lyset kunne trænge igennem.

Det gav et sæt i Peer. Som militsfoged vidste han, at disse bavner ikke måtte tændes, uden i yderste nød, og at ordren dertil afhang af ham – det var blot kedeligt, at han havde glemt den.

"Hvem har givet jer lov til at tænde bavnen på Langemarkshøjen?" spurgte han en af skansearbejderne. "Hvor skal I hen?"

"Det var en af kaptajnens jægere," svarede manden, "så det er vel kaptajnen selv, der har givet ordre, kan jeg tænke."

"Så skal *jeg* snakke med kaptajnen," sagde Peer og forsøgte at se determineret ud.

"Så får I tage benene på nakken," sagde manden, "for kaptajnen er let til bens. Han og hans folk er allerede en

fjerdingvej ovre ad Sortsø til."

"Ad Sortsø!" gentog Peer måbende. "Han skulle jo passe på os."

"Ved I da ikke, at kornetten var her med melding om, at engelskmanden har lagt sig ret ud for Farø og rimeligvis vil gå i land enten på Bogø eller ved Sortsø? Det er batterierne han slås med. – Hør, hvor det dundrer!"

Peer lyttede. Kanonaden var virkelig tiltaget i voldsomhed, og man skelnede nu tydeligt de dybere brummende fastlandskanoner fra skibspjecernes skarpere knald. Peer så meget betænkelig ud. Han havde tidligere regnet med en brandraket fra søen; men at englænderne skulle kunne forcere indløbet til Sortsø gab, som beherskedes af to batterier – det var aldrig faldet ham ind med en tanke. Gaabense ville da være udsat for et flankeangreb østerfra, og i ånden så han allerede hele den engelske landgangsstyrke sidde til bords i hans storstue og spille sjavs om hans sølvtøj.

"Så er vi jo ganske alene," sagde han med ynkelig stemme og kløede sig i håret. "Vi har jo ikke en mand at sætte på skansen."

"I er da selv en, siden I er militsfoged, og kornetten er da to, ihvorvel han kun er en dreng. Og så har I da færgemændene og ham, herregårdsskytten."

"Ja, og så jer," føjede Peer hurtigt til.

"Næ-æ, med gunstig forlov, os har I itte," sagde manden og lettede sin pose op på nakken. "vi er for gamle til at stå under malicen; vi har da kun arbejdet som skansegravere for dagløn. Næ, vi kommer først, når kongen kalder, og det er I da itte blevet endnu, om I så er militsfoged ti gange."

"Luk porten i!" råbte Peer Mogensen med hæs stemme, "der slipper ikke en kat levendes ud, så længe jeg er militskommandant ved Gaabense!"

Ak! – Peer Mogensen kendte ikke noget til folkets skiftende stemninger. – Han havde dagen i forvejen vandret lig en anden Sancho Pansa med sin lange lanse, sit blanke militsskilt og sin dannebrogskokarde på den bredt opkrampede hat. Hvor ærbødigt havde da alle disse kumpaner hilst ham, hvor nedladende havde han nikket til dem, og hvor havde han da følt sig stor, næsten større end kaptajnen selv. Men nu, da han udslyngede sin første, lidt rystende kommando, var der ikke en hånd, der rørte sig. Porten lukkedes ikke; men ud ad den strømmede i broget forvirring kvinder, børn og mænd. Han syntes endogså, at der var et par af de sidste, som grinte; men det kunne jo umuligt være ad ham.

Peer følte sig i dette øjeblik både krænket og i en underlig hjælpeløs tilstand, men skønt han råbte: "Hej, tøv lidt! – jeg skal lære jer at rende!" – så havde han dog i dette øjeblik på fornemmelsen, at dette var noget, han hverken behøvede at lære sig selv eller de andre. Hans autoritet var borte; han følte grunden vakle under sig, og hans mod hævedes ikke synderligt ved at se den lille gruppe skrutryggede bønder, som kiggede ud ad krostuens vinduer, for hvert skud, der faldt. Og dog var det hans krigsråd, den stab, hvormed han skulle frelse Falster! – Peer sukkede, da han så dem.

"Er I her nu allesammen?" spurgte han med en stemme, som han søgte at give en determineret klang. "For hvis I er det, så mener jeg, det var bedst, at vi gik ind og hørte hinanden om,

hvordan vi skal tage mod dette indfald af engelskmanden, – har du ikke et korn brændevin, Ellen?"

Denne svarede med et skuldertræk, og mændene gik i al tavshed ind i den lange sidestue, som vendte ud imod gården, og som var viet til militsrådets velvise forhandlinger. Det var en lav, skummel stue, hvor lyset brødes med de stævnede popler udenfor. Hele dens bohave var to træbænke og et langt bord, om hvilket mændene tog plads, mens Peer i følelsen af sin præsidentværdighed bemægtigede sig den højryggede bedstefaderstol, som stod ved bilæggerovnen.

"Nu, da mødet er sat, så be'r jeg jer velkommen folk!" sagde Peer nedladende og skænkede i sit glas. "Singgot!"

"Singgot!" sagde alle de andre og tømte som på kommando deres glas.

"Ja, så vil jeg be' dig, Jørgen Alsted, om at læse for," vedblev Peer.

Jørgen Alsted var skolemester og havde i mange år læst for, lige så sikkert som han havde sunget i kirken; men i dag erklærede han pludselig, at han ikke var i stand dertil.

"Ja, vi kan jo itte gå videre, førend der er læst for," indvendte Peer.

"Hvor er prottekullen?" spurgte Niels Vedby. "Jeg ser hende itte."

Skolelæreren så frygtelig fortabt ud og erklærede, at han havde rendt så stærkt, da engelskmanden begyndte at skyde, at han måtte have tabt den på vejen.

"Havde du hende da itte under armen?" spurgte Peer.

"Jo, lige til jeg kom til Mikkel Madsens merkelgrav. Der sprang jeg over for en gesvindigheds skyld, så der må den vist

være drattet ned."

"Hæ, hvad skal vi så stille op?" spurgte Peer. "vi kan jo itte holde militsmøde, førend der er læst for! – Der var jo synet over de fem bandelerer, som skomageren i Alslev skulle lave. Var det itte det, Jørgen? – Dem blev vi nok itte enige om? Hvor meget var det, vi bød ham?"

Jørgen famlede efter nogle papirer i sin brystlomme; men da han ikke fandt dem der, erklærede han dristigt, at det stod i protokollen.

"Ja, der kan I se," sagde Peer. "vi kan jo itte gøre noget uden hende. Skal vi lade Jørgen springe tilbage og se, om han kan finde hende?"

Jørgen gjorde en spag hentydning til, at protokollen efter al rimelighed var gået til bunds for længe siden, og de andre lod ikke til at modsætte sig denne mening.

"Ja, så hæver jeg mødet," sagde Peer, "og takker jer, folk, for i dag. Så mødes vi igen, når Jørgen har hittet prottekullen. Singgot, folk!"

"Singgot!" svarede de andre og tømte deres glas.

Hermed ville militsmødet efter al rimelighed være sluttet, hvis døren ikke i det samme havde åbnet sig for to mænd, som uden videre ceremonier trådte ind og satte sig ved bordet. Den ene var lille, blond, klædt i en grøn jægertrøje. Han bar riffel, krudthorn og jagttaske endnu hængende over skulderen, som kom han lige fra skovens indre. Den anden var en ren kæmpeskikkelse; høj, sorthåret, og med et mørkt fuldskæg, der indfattede hele det rødmossede, hist og her sodplettede ansigt. Han var i skjorteærmer, havde endnu skødskindet om halsen, og holdt i den ene hånd en tre tommer tyk stangriffel, som han

slængte hen i krogen med sådant et brag, at Peer hoppede i sædet derved. Den første var bekendt under navnet "Knud Skytte", fordi han i tidligere tid havde været herregårdsskytte hos en adelig familie. Den anden hed Morten Riserup eller Hestesko-Morten, et tilnavn, han skyldte den evne, hans fingre havde til at forvandle en hestesko til en proptrækker, når han lagde dem alle ti rigtig til.

"Ja, nu kommer bag efter," sagde Peer og skævede til smeden. "mødet er hævet."

"Er I gale?" spurgte Morten med et hvast blik på Peer.

"Ja, jeg mener bare, at vi kan itte komme til rettes om, hvor meget skomageren skal ha'e for de fem bandelerer, for det står i prottekullen; hun er gået til bunds i Mikkel Madsens grav, og så –"

"Fanden i vold med skomager, protokol og bandolerer, nu da vi skal bruge bajonetten og riflen!" råbte smeden og rejste sig i sin fulde højde. "er du da rent tumpet, Peer? Ved du ikke, at engelskmanden har sat sine barkasser ud mod batteriet ved Sortsø? Holder kaptajnen ham ikke stangen dernede, så har vi dem alle over os inden aften, og så sidder I her og vrøvler om et par gamle bandolerer og en muggen protokol? Kald strandfogederne sammen! Gør jagterne og bådene klare, og saml alt det mandskab, der kan drives op – i dag må ingen blive hjemme!"

"Da er jeg bange for, at de bliver hjemme hver evige kæft," sagde Peer, "for ret nyssens stak de ud ad porten, så fort deres træsko kunne bære dem. Jeg ordinerede at lukke porten, men se, om de gjorde det. Man skulle itte tro, at jeg var militsfoged i Gaabense."

"Det er det sandeste ord, Peer, du har sagt i dit liv. Men jeg skal sige dig, hvorfor de ikke tror det. Det er, fordi du holder for meget af flasken, og for lidt af det land, hvori du er født. Man kan ikke tappe til kroes og skyde til måls på en gang, og man duer ikke til militsfoged, når man, som du, har kolden i kroppen. Du klager nok over, at jeg og Knud så tit bliver borte, når du og de andre snapser møderne af; jeg skal sige dig, hvorfor vi gør det. Det er, fordi vi heller ikke tror, at du er blevet militsfoged, uden fordi man har taget fejl af gården og dig. Den er stor nok; men det er du ikke, og så stor den er, så er du vist mand for at drikke den op alene. Kunne du sige singgot til engelskmanden så tit, som du har sagt det til os, så kom ikke en sjæl af dem i land; men da du ikke er mand for det, så må du undskylde, at Knud Skytte og jeg tager kommandoen alene. Vi skal nok samle så mange folk, at vi kan holde færgegården her, så kan du jo passe på fruentimmerne hjemme hos dig."

Knud Skytte, som under sin vens tale gentagne gange havde tilnikket ham sit bifald, knappede sin trøje til hagen, og uden at sige så meget som farvel, forlod de to mænd færgegården, idet Knud Skytte gik op imod skansen, mens Morten Riserup vandrede ned ad vejen til Alslev, så stærkt hans kæmpeben kunne bære ham.

"Jeg synes itte, de var så rigtig behagelige mod dig, Peer?" sagde Niels Vedby med et grin. "du skulle ha'e svart dem ordentlig igen."

"Ja, det skulle jeg også ha' gjort, havde blot prottekullen været her," sagde Peer. "De var så højkævede, fordi de vidste, at det itte kunne komme i hende. Men nu vil jeg blot spørge om noget, og det er: Er der nogen mening i alt det, som han stod der og

vævede op? Hvad kan det nytte at ville forsvare sig mod så mange tusinde mand, som der kan være på hele den engelske flåde, og så mange hundredetusinder, som der er i hele England; for selv om vi får bugt med de første, så får vi aldrig bugt med de sidste – det er da vist nok."

"Det er et sandt ord, Peer," sagde Niels Vedby, "det er lige så godt, som det var prentet. Med hele England kan vi ikke slås; de har jo både Nelson, ja Trafalgar og Gibraltar med, når det kniber."

"Og så har de deres skibe fulde, lige op til rælingen, af bomber og disse greveraketter," bemærkede Peer. "Vi behøver jo bare at se, hvordan de bar sig ad med københavnerne. Havde de bare i tide stukket flåden fra sig og lukket portene op, så kunne de nu sidde til bords med de engelske og ha'e det så meget behageligt. Men hvad fik de for deres stivsindethed? Brændte engelskmanden ikke byen af over hovedet på dem og tog så, hvad han ville? Næ, man skal itte irritere fjenden, når man vil føre krig."

"Næ-æ, det skal man inte," sagde Jørgen Alsted og skænkede sig i smug et lille glas; "for så bliver han krasbøstig, og det skal man ta'e sig i vare for – han kan være fæl nok i forrevejen. Når man bare lod vær med at irritere hverandre, så kom man aldrig i klammeri, og så var krigen færdig med det samme. Er det ikke også din mening, Peer?"'

"Se, min mening er nu den," sagde Peer med værdighed, "at såsom det itte kan nytte at forsvare sig mod en hel eskadron af fregatter og linjeskibe og bombardérbrigger, så ta'r vi en provisorisk prottekul op om, at vi erklærer os neutrale, både her i Gaabense, og hvor forresten ellers engelskmanden går i land."

"Ja, men kan det nytte?" spurgte Niels Vedby tvivlende.

"Om det kan nytte?" spurgte Peer. "Jo, jeg skulle tro, det var ganske anderledes krabat end at bygge skanser. – Nærenstid engelskmanden gør forsøg på at gå i land, så la'er vi blot en mand gå ud til ham med et hvidt flag og sige, at vi er neutrale, så kan han inte være bekendt at gøre det bitterste. Det ville stride mod al krigsbrug og det, de kalder den europæiske folkeret. – skal vi så ta'e en prottekul op over det?"

Jørgen Alsted var lige i færd med at opsætte dette højst vigtige dokument, da man ude fra gården hørte nogle underlige snerrende og skrattende toner, som kort efter fulgtes af et jubelråb af den ungdom, som altid er på færde, så snart en liremand viser sig. Peer Mogensen rynkede ærgerlig panden; men fortsatte dog, trods det stigende spektakel: "I Gaabense militsråd besluttedes det den 13. oktober at besvare et –"

"Hurra for Ole Krumben!" lød det jublende kor fra den flok, der stimlede sammen i gården.

Peer Mogensen rejste sig med værdighed og så bistert hen imod vinduet.

"Kom med en vise, Ole Krumben! Din gamle kasse mjaver som en kat," lød det ude fra gården.

"Ja, nu skal I få den sidste," svarede en dyb sømandsbas, "men I skal, tordne mig, alle synge omkvædet med."

Peer Mogensen gik hen, lukkede vinduet op og stirrede hvast ud i kredsen, hvis centrum dannedes af en solbrændt, undersætsig, skævbenet ulk med orlogsmatrosernes høje hat, og med en vandstøvle på det ene ben, mens det andet, som endte i en klumpfod, stak i en grov træsko. Om halsen bar han i en bred læderrem et af de små positiver, som savoyarderne

ellers plejer at traktere, og på brystet dinglede i et dannebrogsbånd hædersmedaljen fra 2. april. Han manglede det ene øje, men det andet blinkede lystigt og skælmsk under et busket bryn, og idet han viskede regndråberne af kind og skæg med bagen af hånden, nikkede han gemytligt til Peer, spyttede skråen ud og råbte: "Nu kommer den!"

"Hold mund, Ole! Her er militsråd!" råbte Peer Mogensen med myndig stemme.

"Og her er krigsråd, hr. justitsråd. Vær så artig at trine udenfor! Det koster lige meget!" svarede Ole.

Ungdommen istemte et nyt hurraråb, idet Peer arrigt smækkede vinduet i, og til lirekassens toner klang den dybe sømandsbas:

Den engelske konge udsender sit bud
Til Portsmouth, Calais og til Dover;
"I lade Britanniens flåde gå ud
At pløje de skummende vover!
Hvorhen den skal gå,
I vide skal få,
Når Skagen I haver lagt over."

Flokken gentog højrøstet omkvædet, men Jørgen Alsted kastede pennen og bemærkede arrigt: "Jeg kan ikke skrive, så længe det bæst vræler op derude."

Der var heller ikke stor mening i, hvad Peer havde dikteret, mens "den engelske flåde lagde Skagen over". Nu rejste han sig i sin fulde majestæt, lukkede vinduet op og råbte: "Hører I ikke? Her er militsråd, og ved I ikke, at det er forbudt landstrygere at spille i gården uden ejerens tilladelse? Herut med jer allesammen!"

Flokken trak sig noget tilbage, men Ole Krumben svarede med den uforstyrreligste ro: "Jeg er kun vandstryger, hr. justitsråd, men var dog ikke med til at stryge flaget den 2. april. Desuden synger jeg ikke i jeres gård; for færgegården er nok mestens Christen Karrebæks, og var han hjemme, kunne det nok hændes, at jeg kom ind, hvor I kom ud."

Denne hentydning til svogrenes mindre gode forhold blev modtaget med bifaldslatter fra gården; ja, selv Jørgen og Niels vekslede et fortroligt nik, som ikke undgik Peers opmærksomhed.

Blodet fo'r ham til panden. To gange havde han i dag måttet føle, at hans militsfogedvirksomhed ikke stod i synderlig anseelse. Skulle han nu lade sig lumpe i sin søsters gård af en fyr som Ole Krumben? Det var dog for galt.

"Hvis I ikke skrupper ud af gården i en fart, skal jeg lære jer, hvor David købte øllet," råbte Peer, kobberrød i ansigtet af vrede.

"Takker justitsråden så mangfoldig," svarede Ole, "især hvis jeg ved samme lejlighed kunne få at vide, hvor I henter jert brændevin."

Jørgen snød sin næse, for at skjule sin fnisen, og Niels gjorde den ikke uvittige bemærkning, at Ole kunne svare for sig selv.

"Hvis I ikke hører op at forstyrre militsrådet, lader jeg jer anholde og sætte på sprøjtehuset. Jeg skal dog vise jer, hvem der er militsfoged her, enten I eller jeg."

"Takker justitsråden så mangfoldigt for frit logis, især hvis kosten kunne følge med det samme, for den er noget smal i disse krigstider," svarede Ole. "I er ellers lovlig storsnudet, men

det kommer vel af, at I har fået jer næse lakeret. Den stikker Skagens fyrtårn."

"Jeg opfordrer militsrådet til at være mig behjælpelig ved arrestantens pågribelse," sagde Peer højtideligt, idet han vendte sig mod forsamlingen.

Ingen syntes at have lyst til at lyde den givne ordre; men et par stykker rejste sig dog og fulgte trevent efter Peer, som med opbydelsen af hele sin værdighed langsomt gik ud i gården.

"Nå, så I vil arrestere en militsfoged?" råbte Ole. "Ja, kom kun an! Jeg skal være karl for jer alle tre."

Peer stirrede forbavset på Ole Krumben. Om halsen havde han det blanke militsfogedskilt og i hånden holdt han kystmilitsens lange sabellanse, som han triumferende svang over hovedet. Det var øjensynligt, at en af flokken havde skaffet ham begge dele, mens Peer var på vej ud i gården.

"Værsenartig og kom an, hr. militsråd!" råbte han og fældede lansen imod Peer. "Jeg har slået en entring af før."

"Plager den skinbarlige Satan jer, Ole?" råbte Peer forbitret. "Det er jo mit skilt og mit spyd I har!"

"Å, på mit og dit kommer det ikke så nøje an i krigstid," sagde Ole; "så får enhver værge for sit. Gå nu hjem og læg jer, Peer! Engelskmanden –"

Der slog et blink gennem tågen. Man hørte et nært, et skarpt skrald, og umiddelbart derefter en underlig pibende susen. Kragerne fløj skrigende op fra de høje popler i lunden, kredsede et par gange rundt og trak så med lange vingeslag ind over land.

"Herren fri og frelse os!" råbte Peer og blev ligbleg. "Det kom ude fra søen!"

"Akkurat, s'gu!" sagde Ole og rettede sig i vejret. "Den fløjten har jeg hørt før."

Han havde næppe udtalt disse ord, før et nyt blink lysnede op i tågen, og mens ekkoet rullede hen langs den skovklædte kyst, hørte man på ny den samme underlige piben, og en tynd ildstribe, som var det et stjerneskud, lysnede gennem den tykke luft. Så gav det et tungt plask ude i stranden.

"Jeg tror, Herren forlade dem, at de skyder med skarpt," udbrød Peer, idet han, tilligemed Jørgen og Niels, retirerede ind under stråtaget, som om *det* kunne yde dem nogen beskyttelse.

"Det lader til det," svarede Ole; "for løst krudt er ligesom løs tale, skal jeg sige jer. Det gør megen kvalm, men det slår ingen mand ihjel. Forresten står I bedre her ude; for hvis skorstenen skulle ryge af, kan I let få den i hovedet."

Næppe havde Ole udtalt disse ord, før der lød et drøn, som fik alle færgegårdens ruder til at klirre. Det susede atter i luften; men denne gang på en underlig brummende måde, som om noget skruede sig igennem tågen. Lyden kom uhyggeligt nær. De tre mænd sprang uvilkårligt ud i gården, og i samme nu ramlede færgegårdens hvide skorsten ned over stråtaget.

Et øjeblik efter hørte man et skarpt knald, som efterfulgtes af en uhyggelig raslen gennem lundens træer, hvis grene faldt knækkede ned.

"Ja, tænkte jeg ikke nok, at Fanden tog dem!" sagde Ole, idet han stirrede efter militsrådets værdige medlemmer. "Nu bliver det nok mig, der må klare ærterne!"

Nede ved færgen havde skuddene omtrent gjort samme virkning som oppe i færgegården. Uagtet bomben var gået over

hovederne på de skansearbejdere, som endnu var til stede, havde forfærdelsen dog været stor nok til, at alle over hals og hoved havde søgt frelse ad landevejen, trods alle Morten Riserups indtrængende forestillinger. Kun færgefolkene, mest gamle, udlevede matroser, for de unge var alle til orlogs, havde ikke smurt haser, men halede under et dæmpet "ohøj!" deres både længere op på land, for at de ikke ved det forventede angreb skulle blive et bytte for englænderne. Disse holdt sig nu fuldstændig rolige, og i den grå tykning, der som et slør hvilede over vandene, var det ganske umuligt at se både, hvorledes de lå, hvor mange de var, og hvad kaliber de førte; men efter det sidste skud at dømme, måtte det være de såkaldte bombardérbrigger, og da glimtene var set i tre forskellige retninger, måtte der være lige så mange fartøjer, muligt endnu flere, altså en styrke, som var mere end tilstrækkelig til at tage skansen, så snart tågen lettede, og derfra forcere hovedlandevejen, hvorved besættelsen af Falster ville være fuldført. Færgefolkene lod til at forudse denne slutning; for de arbejdede lydløst, og talen faldt dæmpet og knap. Da de havde fået den sidste båd halet op, drev de ud på brohovedet, hvor de samledes i en rådvild klynge om Morten Riserup, der stirrede lyttende ud gennem tågen.

"Ser I ham?" spurgte en af fiskerne.

Den stærke smed rystede med en urolig mine på hovedet.

"Han hitter aldrig ind igen! Hun ligger jo så tyk, at man kan skære hende med en kniv," bemærkede en anden.

Der lød et svagt råb langt ude. Så hørtes knaldet af en riffel, og så blev alt dødsstille; man hørte ikke andet end dryppet af den fortættede tåge, som drev fra pælene ned i vandet.

"Hvad var det?" spurgte den første.

"De har skudt ham," svarede den anden.

"Nej, det var Knud; jeg kender hans riffel," sagde Morten.

I samme nu glimtede det ude i tågen. Et drøn rullede hen over vandet, og en kugle vandede ind imod kysten, fulgt af en salve musketskud. Så hørte man en enkelt mands hurra, og så blev alt dødstille.

Mændene på broen stirrede ud i åndeløs spænding. Det var som deres blikke ville sprænge tågen; men ikke en af dem sagde et ord. Morten hældte nyt fængkrudt på sin stangriffel og lagde den i anlæg mod en af pælene.

Lidt efter hørte man åreslag. Så kom en fornøjelig fløjten, og Morten svarede med en lignende, idet han tog stangriflen til sig.

Et par af fiskerne sprang ned til den sig nærmende jolle, og et øjeblik efter kravlede Knud Skytte, forpustet af den voldsomme roning, op på skansen.

"Hvor mange er der?" spurgte Morten, idet han gav ham en håndsrækning.

"Tre, måske fire. En ligger hen ad Dyrefoden til; men to er gået til ankers i renden ret ud for færgen. Det var ikke andehagl de kom med."

"Hvorfor skød du?" spurgte Morten.

"Å, jeg kom sådan til det. Jeg var roet en af engelskmændene lovlig nær, for jeg kunne da se, at han, der stak hovedet over rælingen og vrælede ned til mig, havde trekantet hat med guldtresser og en blank kikkert i hånden."

"Så var det kaptajnen," sagde en af fiskerne.

"Meget muligt," svarede Knud, "for de vrælede svært, da han faldt."

"Faldt han?" råbte Morten og slog sine kæmpearme om den spinkle skytte.

"Ja, jeg antager det, for det smak i dækket lige efter skuddet; men så måtte jeg jo retirere mig, og så ikke andet end glimtet af engelskmandens musketter; men han holdt meget for højt."

Færgefolkene flokkedes om den flinke skytte, der i den grønne trøje og hjorteskinds benklæder stod lige så fordringsløs, som havde han skudt en agerhøne. En for en rakte de ham deres barkede næver; det var som faldet af denne ene englænder havde gydt nyt mod i hele flokken. Og dog, hvad formåede disse knapt seksten mand mod de mange hundreder, som ville myldre frem fra de armerede fartøjer, så snart tågen lettede!

Just, som man drøftede muligheden, eller rettere sagt umuligheden, af at kunne holde brohovedet, skimtede man gennem tågen en talrig flok, som nærmede sig skansen. Man modtog dem med et hurra, for ingen tvivlede om, at det var kaptajnen og hans jægere, som endnu i rette tid kom til undsætning. Stor blev derfor skuffelsen, da man så, hvoraf flokken bestod. Forrest hinkede Ole Krumben, støttet til Peers lange landeværnsspyd, og med hans militsskilt på brystet. Ved siden af ham gik en ganske ung fyr, næsten dreng – det var kornetten ved de såkaldte bosniakker. Efter ham fulgte Ellen Karrebæk med nogle af færgegårdens piger, som bar proviant i store kurve, og toget sluttedes af kusken og en tre-fire karle, som til alles forbavselse slæbte færgegårdens lange pumpetræ imellem sig. Havde det ikke været krigstid og alvor, skulle man

have troet, at det hele var maskerade og løjer; men over Ole Krumbens furede sømandsansigt hvilede der et udtryk af kæk besluttethed, som imponerede selv hans gamle kammerater.

"Hvad skal det betyde? Hvad pokker vil I med pumpen på broen, Ole?" spurgte den stærke smed, idet han hånligt betragtede Ole Krumben, der så ud som en vanskabt dværg ved siden af ham.

"Hvad det skal betyde?" spurgte Ole og lettede på sin blanke sømandshat. "Det skal naturligvis betyde, at engelskmanden skal få lov at gå på pumperne hjem."

"Hold nu op med dine vittigheder, Ole," sagde Knud Skytte alvorligt. "Man slår ikke engelskmanden med ord."

"Ganske rigtigt! det var netop det, som Olfert Fischer sagde den 2. april på *Dannebroge*. 'Hold kæft med den brølen og tag nøjagtigt sigte, manne!' – se, det sagde han. Og det siger jeg med."

"Skal vi da sigte med dit pumpetræ?" spurgte Morten.

"Akkurat!" svarede Ole. "Sigte, men ikke skyde, skønt det ellers er en nem baglader, det."

"Hør nu op med fjas, Ole," brummede en af færgefolkene. "Her er ingen tid til spøg."

"Nej, netop," svarede Ole, "og derfor er det også ramme alvor. Hvad tror I, engelskmanden først vil kigge efter, når tågen letter? Han vil tælle kanonerne på dækket, gutter – og har vi ikke dem, sender han et par barkasser i land og napper skansen, så let som en sveske. Men ser han, der ligger en fireogtyvepundiger i hvert hul, så kunne det dog være, han krøb i læ, for han er inte meget for grov konfekt."

"Ja, hvor skal vi få fireogtyvepundiger fra?" spurgte smeden. "De småpjecer der har vi jo ikke en gang lavetterne til."

"Hør nu, manne!" sagde Ole og lettede med en vis højtidelighed på sin hat. "Troer I, jeg vil drive abespil med jer, så tager i, hårde død, fejl. Jeg er en gammel ulk, som har faret både på Indien og Kina, og har slåedes lige så godt med de malajiske pirater, som med de engelske. Men jeg har også lært noget på mine togter, og vil I følge mig gennem tykt og tyndt, uden at gøre vrøvl eller ræsonnere, så svarer *jeg* for, at ikke én englænder skal sætte sin fod på brohovedet i morgen, men at vi skal vinke dem af, så let som det var vipstjerter. Er det ikke sandt, herr kornet?"

Den unge fændrik smilede tillidsfuldt og sagde: "Ole har betroet Ellen Karrebæk og mig sin slagplan, og jeg finder den både sikker og god. Det gælder nu kun om at afslå englændernes første angreb, som rimeligvis vil finde sted straks i morgen, hvis tågen letter. Jeg kommer lige fra kaptajn Hummel. Han vil kunne være her i morgen formiddag med sine jægere og et par feltpjecer. Han beder jer gøre alt for at afslå blot det første angreb."

"Og det beder jeg jer også om, kære venner," sagde Ellen Karrebæk og trådte frem ved siden af fændrikken. "Jeg ved, at hvis min mand, og eders oldermand, var her og bad jer om det, så gjorde I det. Gør det nu for min skyld! Jeg selv skal ikke svigte. Alt, hvad I behøver, skal jeg og mine piger bringe jer fra færgegården."

Folkene så tvivlrådige på hinanden. Så trådte en af dem frem og sagde: "Vi takker mangfoldigst, madam; men vi må dog vide,

hvad vi skal gøre; for med et pumpetræ i de bare næver kan vi da ikke slås."

"Nej," sagde Ole; "det kan I ikke, og derfor skal I også nok få noget i næverne, som hverken I eller engelskmanden har kendt før. Hør nu efter, manne, så skal jeg forklare jer sagen tydeligt nok. Se, hvad det angår med pumpen, så saver I den i fire stykker, tjærer dem godt ind og langer dem op i skydeskårene, for at det kan se ud, som om de var armerede. Under hvert stykke lægger I et par ruller, så at I i en fart kan varpe dem ud, når jeg råber *fyr*; men det gør jeg inte, før de engelske barkasser ligger klods under brohovedet, klare til entring."

"Så er det, hårde død, noget sent," sagde Morten Riserup. "Hvad pokker skulle de bryde sig om at få et stykke tjæret træ ned i båden? Det griner de af."

"Å, jeg tror, lysten forgår dem, når de ser, hvad der følger efter," svarede Ole.

"Hvad skulle det være?" spurgte smeden.

"Det er nu min hemmelighed," svarede Ole, "og I kan tro, den er krabat; men den stikker jeg ikke sådan ud til alle og enhver. Ser I, da jeg fo'r i de kinesiske farvande, blev vi en dag entret af pirater, og det gik sådanne til: Vi drev for vindstille, og en myrderlig hede havde vi under dækket, sådan at vi svedte tran, og brædderne tjære. Så kom der en stor junke roende hen imod os, og vi troede naturligvis, det var sådan en kadrajer, som ville tuske opium af os mod lidt grønt eller et par fedesvin – for de har nogle morderlig fede svin i Kina. Der var heller ikke mere end en seks-otte mand i junkeren, så der var jo ikke noget at kigge efter, og vi lod ham da også lægge sig klods under falderebstrappen. Så entrede disse gule djævle om bord med

noget i næverne, der så ud som hvidkålshoveder, og lige på én gang smak de dem alle i dækket med et bras. Men, hille den lystende syge, sikken en komedie der blev! – hele skuden stod i røg fra for til agter, og topsgasterne drattede ned, ret som de var døde spurveunger. Jeg selv stod til rors og så, hvorledes de sataner sprang i båden igen; men da røgen nåede mig, gik vejret fra mig, og jeg drat om, lige som alle de andre. Da jeg vågnede, lå jeg bagbunden i båden hos de gule kanaljer, og skibet brændte en kvart mil fra os. Så tog de mig i land, for de troede, jeg var kaptajnen, og dér lærte jeg dem forskelligt pilleri, som de ikke kendte i forvejen. Til gengæld viste de mig, hvordan de lavede deres stinkgryder, og det er sådan nogle jeg tænker at varpe ned i de engelske barkasser, når de kommer så nær, at vi kan lange dem ud."

"Men er du også vis på, at du kan lave dem," spurgte smeden noget tvivlende. "Har vi svovl og salpeter?"

"Om jeg kan lave dem?" spurgte Ole med en polisk blinken. "Jo, du kan tro, jeg kan lave dem. Og det uden svovl og salpeter. Der er ikke én engelskmand, der skal blive stående, når de flyver ham om ørene. Er det ikke som jeg siger, herr kornet?"

"Ole har forklaret mig, hvordan han bærer sig ad. Og jeg er vis på, at han ikke vil narre os. Madam Karrebæk har givet ham sit køkken til at lave dem i, og vi skal nok få dem færdige før midnat."

"Hør nu, folk, så er det et ord med det!" sagde Ole. "Ingen af os viger fra pletten, og hjælper mine hvidkålshoveder ikke, så må I kappe mit. Kom så, Ellen, og følg De med, herr kornet! De kender jo dog hemmeligheden, og jeg må have en til at hjælpe mig."

"Gud ved, om den holder?" sagde Morten Riserup med et blik efter Ole, der humpede afsted til færgegården så hurtig han kunne.

"Jeg tror det," sagde Knud Skytte og drev kuglen ned i sin riffel. "*Han* narrer os ikke."

"Ja, lad os så begynde på komedien! Vi skal jo dog bestille noget," sagde Morten.

Mens dette gik for sig nede på broen, lå færgegården i den dybeste forladthed. Alle stuer stod tomme; den før så flittigt søgte skænk var forladt, og i Ellen Karrebæks pyntelige køkken havde sod og kalk således overdænget rummet, at det måtte anses for ret egnet til fabrikation af stinkgryder og lignende helvedesmaskiner. Ude i haven drev tågeduggen ned ad træernes mosgroede stammer, lagde sig i store dugperler hen ad tjørnehækken og glimtede i tunge dråber i de friske halmstrå, som dækkede den lange række bistader indenfor diget.

Pludselig så man et hoved titte op over dette, og enhver, som om formiddagen havde set Peer Mogensens røde næse, ville øjeblikkelig have kendt den igen, selv nu, da mørket begyndte at falde på. Efter at have forvisset sig om, at der ikke var en levende sjæl hverken i huset eller i haven, luskede Peer bag om diget og krøb gennem en åbning i dette ind under nogle tætte nøddebuske, som stod for den ene ende af staderækken. Her tog han en tung genstand ud af en sæk, stillede den på jorden, og så sig på ny spejdende omkring, som frygtede han for at blive overrasket i det, han havde for. Men selv fuglene syntes at

være flygtet for englændernes skud, og da Peer lidt efter kom tilbage med en spade, mumlede han ved sig selv: "Lad dem kun janke nede på broen med deres ildgryder – jeg har dog mit sikrere i gryden her, og den skal engelskmanden nok bare sig for at få fingre i. Når blot hver, som jeg, ville redde sit, så gik der ikke ret meget til spilde, og så kunne man spare sig alt det fædrelandsvrøvl, som de nu bavler op med."

Med disse ord, som røbede Peers praktiske sans, stak han spaden i jorden og havde snart gravet et hul, stort nok til at modtage den jerngryde, han havde bragt med sig ovre fra sin egen gård, og som indeholdt alle de specier, han i en årrække havde lagt på kistebunden, og det var ikke få. Peer lod med et suk den tunge jerngryde glide ned i hullet og dækkede det omhyggeligt til; men nu viste der sig en omstændighed, som han ikke havde beregnet, og som let kunne forråde det hele. Den opgravede jord var fugtig, og hvordan han end vendte og glattede den, blev der dog en mørk plet, som tydeligt viste, at der var gravet. Peer vidste, at engelskmanden havde en fin næse; ja, han havde endog hørt, at de havde sporhunde, som var afrettede til at opsnuse nedgravede sager. Han vendte sin lodne hue i hånden, kløede sig i parykken og grundede dybt – der måtte dog være ét sted, hvor hans kære gryde ikke kunne findes.

Pludselig lyste hele hans ansigt op i et bredt, smørret grin – nu havde han det! I en fart gravede han gryden op igen, tørrede den omhyggeligt af og bar den hen til det bistade, der var blevet plyndret om formiddagen. Nogle enkelte, halvdøde bier krøb endnu rundt på det; men i sin iver ænsede han ikke deres matte stik. Han løftede stadet i vejret, pressede jerngryden helt op i

det, fyldte resten med halm og mos, og dækkede endelig det hele med et strådække, som han hentede ude fra skuret. Nu var det ikke muligt at skelne dette stade fra de andre, og idet han veltilfreds tog kending på dets plads i rækken, sagde han: "Hvis de skillinger kommer i kløerne på engelskmanden, så er de ham vel undt! Men han barer sig nok; Peer er fiffigere end som så." Og med denne behagelige bevidsthed kravlede han lydløst over diget og forsvandt i retningen af sin egen gård, hvor han agtede at bjerge, hvad han kunne.

Snart efter drev natten på, og ude på skansen lod man ikke mørket ubenyttet. I skydeskårene blev de fingerede fireogtyvepundinger stillet op. Græstørv og brædder lagdes i hast over dem, og efter Mortens råd blev skansens ydervold dækket med tjørneris for at hindre englænderne i at kravle op. Man arbejdede i al stilhed. Kun engang imellem faldt der en bemærkning, en tvivl om Ole Krumbens kinesiske dygtighed, hvoraf skansens skæbne i det yderste øjeblik ville afhænge; for man begyndte at undres over, at hverken han eller kornetten lod høre det mindste fra sig.

Først hen ad morgenstunden kom en langvogn forsigtigt kørende ud til skansen, hvor alle stimlede til for at tage Oles mærkelige stinkgryder i øjesyn. De viste sig at være adskilligt større end kålhoveder, ligesom de heller ikke havde disses form. De så nærmest ud som kæmpemæssige sukkertoppe, omvundne med blår, som lugtede stærkt af timian og terpentin. Med stor forsigtighed lettede Ole dem ned af vognen og bar dem selv ind i skansen, hvor han stillede to ved hvert skydeskår,

idet han gav streng ordre til, at ingen måtte røre dem, en ordre, som folkene var meget villige til at adlyde; for intet skaffer så megen respekt som det ubekendte, og med denne steg også respekten for Ole, der fra nu af betragtedes som skansens egentlige kommandant.

"Nu er vi klare, manne! Nu skal vi ha' os en sang; for her er ingen militsfoged, som siger: 'Hold mund!' Brøl nu i, så engelskmanden kan høre, at vi ikke har glemt noderne hjemme."

Og Ole sang for:

Den engelske konge udsender sit bud
Til Portsmouth, Calais og til Dover:
"I lade Britanniens flåde gå ud
At pløje de skummende vover!
Hvorhen den skal gå,
I vide skal få
Når Skagen I haver lagt over."

Den engelske flåde stod Skagerak ind
Med sine forseglede ordrer,
Så stak den til Kronborg for en bi de vind
Let lykken jo slyngler befordrer.
Den spared ej krudt,
men gav det salut –
Ni skud efter højeste ordre.

I Vedbæk som venner de vaded' i land,
Og vi tog imod dem som venner.
Men ti uger efter stod byen i brand –
Vi kendte jo først, de var fjender,
Da Fruetårns spir,
Vort ypperste siir,
De engelske brandkugler tænder.

Men er de nu fjender, så skal de og se,
At dansken af dvalen er vækket.
Kom nu, kammerater, og hævner den spe!
Skam den, der nu svigter på dækket!
Og har vi ej krudt,
Vi gi'er ham salut
Med ild, til hans hovmod er knækket."

En skingrende piben fra skibene ude på søen gennemtrængte det hurra, hvormed folkene i skansen lønnede Oles sang. Den fulgtes af en trommehvirvel, og lige som denne endte, fo'r tre lyskugler i vejret, som trods den disede luft dog kastede deres skær lige ind til brohovedet.

"Se så! Nu piber han, den onde lyne mig, til skafning," råbte Ole Krumben med vild glæde. "så får vi vel holde vor mund i al ærbødighed, til vi har givet ham bønnerne i hovedet! – Tænkte jeg det ikke nok! De har fået vind derude – tågen letter mod land – om et kvarter har vi dem."

Ole Krumben entrede op på skansens brystværn, og flere af folkene fulgte hans eksempel. Ude i øst lyste en dæmrende, rosenrød stribe. Den farvedes stærkere og stærkere, og alt som den bredte sig, drev tågen i tunge, hvide strimer ind imod land, som var det røg, der rullede hen over vandet. Klarere og klarere

tegnede de sig derude, de mørke orlogsskibe. Først deres master og ræer, så vanter og rigning, endelig de sorte skrog, fra hvis røde kanonporte de blanke metalpjecer stak hovederne frem. Der var tre, og rundt om dem lå barkasserne, store fartøjer, hvoraf flere endog førte to master – man kunne tydeligt se de blanke svingbasser på deres rælinger. Atter lød bådsmandspiberne, atter klang trommehvirvlerne – blå matroser og rødkjolede soldater myldrede ned i bådene, årerne rejstes i vejret, og folkene på skansen bøjede deres hoveder – mod denne overmagt var det jo umuligt at kæmpe.

Da lød den tredje bådsmandstrille. Årerne lagde sig glat i vandet, og de første taktfaste slag lød – det hele gik så net, så pynteligt som til en parade.

"Dæk jer, manne!" sagde Ole, idet han kravlede ned ad skråningen. "Og husk nu på, hvad jeg siger: Ikke en kat rører sig, før jeg kommanderer: *Giv agt!* Så varper i pumperne ud og gør portene klare. Når jeg siger: *fyr!*, sætter I gryderne i hullet, stikker ild i blårene og lader dem gå udenbords. Men husk at stikke af med det samme. Har I forstået mig?"

Folkene nikkede, og kornetten spurgte: "Hvor er den svære tingest, vi var så glade over?"

"Den er her," svarede Ole. "Den tager jeg på min samvittighed – det bliver den første, der går udenbords. Når I har set, hvordan jeg bærer mig ad, gør I alle på samme måde."

"Javel!" sagde folkene.

Ole slog ild og tændte det lille bål i midten af skansen. Englænderne så røgen, og et tordnende hurra ude fra søen var svaret. De troede uden tvivl, at der var gået ild i brohovedet.

"Ja, vræl I kun!" sagde Ole, idet han forsigtigt lettede på den sværeste af sine stinkgryder. "I skal snart komme til at vræle på en anden manér. Er skytterne på deres plads dernede bag bådene?"

"Ja vel, Ole! Vi er kun fem her oppe," svarede en af folkene.

"Så er vi en for mange," svarede Ole. "Jo færre vi kan være her, desto bedre. List ned til skytterne, Paarup, og sig, at der ikke må løsnes et skud, før vi har hilst på dem her oppe fra. Når barkasserne driver af med strømmen, vil de køre lige i gabet på dem – så skyder de! Sig dem det."

"Det skal blive sagt, Ole," svarede Paarup og gik.

Der lød et nyt hurraråb fra søen, vildere end det forrige. Barkasserne var nu knap fem hundrede alen borte, og det var øjensynligt, at de på denne afstand havde opdaget så vel skansens mangelfulde tilstand som dens fingerede armering. Dette syntes at gøre dem trygge; for de løsnede ikke et skud, hverken fra skibene eller fra svingbasserne på bådene. Disse lagde sig for årerne, og nu kunne man tydeligt se, at den kommanderende officer mønstrede skansen og brohovedet gennem sin kikkert. Så lød der et kort kommandoråb, og for fulde åretag stævnede de seks barkasser frem side om side – vandet stod i sprøjt for stævnen af dem.

"Nu gælder det!" hviskede Ole, som gennem skydeskåret holdt øje med de fremroende fartøjer. "Flyt gryderne lidt nærmere til ilden, manne!"

Folkene adlød, og en af dem sagde: "vi ryger da ikke i luften, Ole? Det koger jo inde i dem!"

"Bryd dig ikke om det! Det er bare materien, der linder sig," svarede Ole grinende, idet han lettede den tungeste af gryderne

op bag pumpetræet. "Hold jer nu klare til at tænde med spånerne, manne!"

I dette øjeblik lød et brag, et hurra – det var den første barkasse, hvis bredside tørnede mod brohovedet, som man åbenbart troede forladt. I samme øjeblik hørte man lyden af de andre, som dels skurede langs bolværket, dels løb lige ind under skansehjørnet, hvor Ole havde sin plads. Han stod med begge hænder om pumpestykket, parat til at lade det gå i søen.

"Lang mig en spån!" hviskede han.

Nu hørtes lyden af entrebilerne, som huggedes i bolværket, klirren af entrepigge og huggerter mod de jernplader, hvormed bolværket var beslået. I samme nu kylede Ole Krumben det tunge pumpestykke ned over de først fremtrængende matroser og lod den tændte gryde følge efter. Man hørte den rulle ned ad skansevolden, tørne mod bolværket og dernæst styrte ned i barkassen, alt sammen med en underlig klingrende lyd, som om store sølvmønter sprang til alle sider. Der fulgte et jubelråb, blandet med latter fra barkassens besætning, og færgefolkene stirrede målløse på Ole, der lige så forbavset stirrede på dem.

"Det var fanden til gryde!" sagde en af dem. "Den var jo fuld af specier. Hør, hvor de slås om dem dernede!"

Ole nappede en brand fra bålet.

"Klar manne! Fyr væk!" råbte han med tordenstemme, idet han styrtede den næste, brændende gryde ud ad åbningen, mens folkene samtidig kastede de andre.

Denne gang hørtes der en anden musik!

Det var ikke klang af sølvstykker, men en susende, forbitret brummen, som om hundrede snurrepotter var sluppet løs i de engelske barkasser.

"Rend! Rend!" råbte Ole, "eller stanken stikker jer fordærvet!"

Folkene halede ind ad broen til, mens Ole Krumben under løjerlige spring og fagter fægtende om sig i luften, humpede efter de andre, det bedste han kunne.

Hvad der nu gik for sig på de engelske barkasser, var en fuldstændig gåde for de bag bådene posterede skytter. De havde set ilden vælte ud fra kanonportene, men der fulgte intet knald, ingen røg. Kun en let tåge, som af en dirrende myggesværm, stod favnehøjt op over barkasserne. Men denne tåge syntes at være dødbringende; for den ubeskriveligste forvirring herskede overalt. Soldater og matroser væltede sig under høje brøl mellem hinanden. Nogle fægtede med deres våben i luften, som var den fuld af usynlige fjender; andre skærmede ansigtet med deres hænder, og atter andre faldt baglæns over tofterne eller sprang i vandet, hvor de sank under vilde brøl. Barkasserne var uden styr eller kommando. De begyndte at drive af med strømmen; men den lette røg, der hvilede over dem, fulgte bestandig med, og kampen mod den syntes at være håbløs; for man så den ene af folkene efter den anden segne ned under tofterne. Agter i den forreste båd stod den kommanderende officer, viftende i luften med sit lommetørklæde, som var han besat.

Morten Riserup rejste sin kæmpeskikkelse op bag bådene og sagde: "Lad mig tage ham, Knud! Så er der to kaptajner mindre."

Knud nikkede stiltiende, og Morten lagde papegøjeriflen mellem to åretolle på båden. Der lød et skarpt knald; man hørte en kugle hvine, og den røde officer styrtede baglæns i vandet.

"Fyr nu væk, folk!" råbte Knud Skytte og sendte det næste skud.

Knald fulgte på knald, kugle på kugle: Men til folkenes store forbavselse blev englænderne dem svar skyldige. Der løsnedes vel nogle enkelte skud; men de var uden mål eller sigte, fyret af som i blinde.

Barkasserne blev ved at køre med strømmen, og først, da de var langt udenfor skudvidde, så man, at der fra de engelske skibe sattes både ud, som tog dem på slæb og langsomt bugserede dem tilbage til de engelske brigger.

En time efter lettede disse, under befolkningens jubel, anker og stod løbet ud, just som kaptajn Hummel med sine jægere og en feltpjece kom jagende for at besætte brohovedet.

Rygtet om englændernes forjagelse ved Oles mystiske midler spredte sig som en løbeild, og om aftenen var færgegården fuld af folk helt nede fra Stubbekøbing, som ville se dagens fejrede helt. Ellen Karrebæk havde fået festbordet dækket ude i haven; for selv den store færgestue kunne ikke nær rumme de tilstrømmende gæster, og havde den foregående aften været tåget og mørk, tung og trykkende, så var denne lys og klar. Lamper og blus skinnede om kap med glade ansigter og befriede hjerter. For enden af det lange bord sad Ole Krumben som hædersgæst. Til højre for ham kaptajnen med sine jægere; til venstre Ellen Karrebæk med folkene fra færgen. Ved den nederste ende, hvor der ikke faldt ret meget lys, sås Peer Mogensen, mens Morten Riserup, kornetten og Knud Skytte sad ved midten af bordet.

Kaptajn Hummel havde lige endt en tale, hvori han varmt havde prist Ole Krumben og skansens djærve forsvarere, da man så Peer Mogensen rejse sig og med sin kendte militsrådsmæssige stemme udtale følgende:

"Militsrådet for Nørre Alslev-Gaabense, som har taget en ikke uvæsentlig del i ledelsen af krigsforanstaltningerne imod engelskmanden, beklager ved sin formand ikke at være blevet sat tilstrækkelig ind i de midler og den måde, hvorpå brohovedets forsvar er blevet ledet, og må derfor udbede sig nærmere forklaring desangående af en sagkyndig. Navnlig ønsker det at vide, om de til forsvaret anvendte ildgryder eller stinkpotter må kunne anses for stridende mod folkeretten, og om de ikke må betragtes som alt for irriterende for fjenden og derfor farlige at bruge, da han let kunne falde på at anvende det samme middel mod os."

Kaptajn Hummel og kornetten brast i latter; men Ole rejste sig sindigt op og sagde: "Med gunstig forlov, herr militsråd, så skal jeg hastigt koge de ærter. Se, hvad midlet angår, så bryder jeg mig ikke meget om det, når bare det fører til målet; for kan man ikke slås med en huggert, så bruger man en håndspage, og hvad disse stinkgryder angår, så var de krabate nok, og militsråden behøver ikke at være bange; for vel har vi bier til lands, men jeg tror ikke, engelskmanden har dem til vands, og har han det, så tror jeg kun det er vandbier, og de gør ingen sjæl fortræd."

"Ja, hvad kommer det dine stinkpotter ved?" spurgte Peer. "De var da ikke fyldte med bier, ved jeg."

"Nå, så det var de ikke?" spurgte Ole. "Jo, I kan bande på, det var éns bier alt sammen! Der kom rigtig brum på dem, da vi fik

dem varmet op med lidt brændende blår, og I kan tro, at den røg stak englænderne i næsen, så at de stak af det bedste de kunne."

"Hvor fik I da alle de bier fra?" spurgte Peer noget urolig.

"Fra Ellen Karrebæks bigård," forklarede Ole. "Vi gjorde staderne i stand her i køkkenet og kørte dem så ud på broen."

"Å, Ole! Ole! hvad har I dog gjort!" udbrød Peer med ynkelig stemme. "Alt, hvad jeg ejer, havde jeg gemt i den ene – den tog I da ikke med, Ole?"

"Nå, så det var *dine* specier, der sprang?" spurgte Ole. "Og jeg, som var så bange for, at det var Christen Karrebæks. Ja, det var et rigtig pænt offer på fædrelandets alter af jer, Peer. Det gjorde en knusende effekt; for mens englænderne lå på bunden af barkassen og ragede uklar over jeres skillinger, fik vi tid til at hive de andre stader indenbords, og dem var der, pinedød, ingen specier i. De var, hvad jeg sådan ville kalde, ganske neutrale."

"Men, hvor pokker hittede du på det med bierne, Ole?" spurgte kaptajn Hummel.

"Jo, det skal jeg fortælle kaptajnen ganske grangiveligt," sagde Ole. "Se, det var nu i går morges, at jeg ville synge den sidste krigsvise, da stak Peer Mogensen en næse ud ad vinduet med en sådan koleratur, at jeg kom til at tænke på, at hvis jeg kunne skaffe englænderne sådan en, så måtte de vist vende den hjem efter. Se, derfor drikker jeg Peer Mogensens skål; for han er og bliver dog militsråd hernede, og noget skal han da ha' for pengene."

En skraldende latter fulgte på Ole Krumbens ord, og under denne forduftede Peer Mogensen. Han havde fået nok – og det

samme fik engelskmanden ved Gaabense.

Da flaget faldt

I guld og glødende purpur sank solen dybt i vest, langt ude over det uendelige hav, hvor øjet ikke mødte nogen kyst, og øret ingen anden lyd end lange, taktfaste dønninger, som dovent rullede ind over Trankebars sandede kyst.

Dagen havde været brændende hed, luften havde glødet som ild; men nu strøg fra havet den friske aftenbrise ind over land og kaldte de brune hinduer frem af deres hytter, de hvide europæere ud på deres verandaer eller op under solsejlet på husenes flade tage. Kun få vovede sig videre, og derfor lå den lange, grønne kyst, som yderst flød ud i hvide, bølgende sandtæpper, øde og forladt.

Tæt neden for fortets yderste bastion var der mellem bambusstænger spændt et spraglet solsejl, der med sine hvide og røde striber mindede om en kinesisk parasol. En hængekøje af bast svingedes langsomt frem og tilbage af en slank, alvorlig hindu i snehvid dragt, med højrødt våbenbælte. Gemt i køjen lå en ung mand i dansk søofficersuniform, dampende med velbehag af hukaens lange rør, der som en slange ringlede sig hen over det tigerskind, hvorpå hukaens sølvbeslagne vandbeholder og glødeskålen hvilede.

Den unge sømand syntes at nyde sin pibe med stort velbehag; for han strakte sig mageligt i det elastiske net og sendte den ene blålige røgsky efter den anden ud i aftenvinden, der førte dem bort som bristende ringe. En flygtig iagttager ville have troet, at han ganske overgav sig til tropernes *dolce far niente*; men havde man kunnet læse hans tanker, da var man

kommet langt tilbage i tid og rum, vidt frem i alvor og energi. De fo'r med rigsadmiral Ove Gjedde på Kristian den Fjerdes skibe til Ceylons bjerge, hvor engang det danske flag havde vajet, og derfra til Indiens lave kyst, hvor Dannebrog endnu bredte sin røde korsdug ud mod den mørkeblå aftenhimmel.

Hans blik søgte denne himmel og dette flag. Hvor tegnede det sig dog let og luftigt deroppe på fortets smækre flagstang! Hvor smældede det ikke frit og stolt, som om det aldrig skulle falde!

Som det halve af en ildrød måne sank solen dybt i vest. Dens sidste lysskær fo'r i et mægtigt strålebundt op mod himlen, og i denne glødende belysning blev flagets dug dobbelt rød, dets hvide kors tidobbelt skinnende. Han stirrede op imod det, og hans forhen sorgløse træk gik over i dyb alvor.

"Hvorfor sørger du, herre? – hvorfor bliver dit ansigt mørkt?" spurgte den slanke hindu og så bekymret på ham.

"Ak, Samanta Tschandra," svarede den unge sømand, "det forstår du ikke, og det ville kun nytte lidet at forklare dig det."

"Jeg fatter godt min herres tanker, når blot han vil lade dem flyve som ord," svarede hinduen med urokkelig alvor.

"Nu vel, Samanta, jeg er bedrøvet, og jeg skal sige dig hvorfor. Det flag, som vajer hist oppe, har vajet der i over to hundrede år. Den konge, som lod det hejse, var en af Danmarks bedste, og den sømand, der førte det hertil fra fjerne kyster, var af min slægt – jeg bærer endnu hans navn. Hans konge havde store planer. Langs hele Indiens rige kyster skulle Dannebrog vaje, og hvad vi hjemme havde tabt i blodige, unyttige kampe, det skulle vindes tilbage her."

"Og hvorfor skete det ikke?" spurgte Samanta og fæstede sine melankolske øjne på flaget.

"Hvorfor? – fordi vi danske aldrig kan blive enige om noget. Ser du, Samanta, de store rajaher, som skulle have hjulpet kongen, forrådte ham og landet. De rige købmænd, hvis forfaldne paladser du ser deroppe, tænkte kun på guld, men ikke på hæder. Og da guldet fra Indien flød som sandet her ved kysten, da kom briterne, brændte vor by, tog vore skibe, delte vort rige og bragte armod over, hvad vi beholdt. Og til de samme briter sælger vi i morgen den sidste danske fodsbred af indisk land. I morgen falder flaget for sidste gang – derfor er jeg bedrøvet; men det kan du ikke forstå, Samanta Tschandra."

Hinduen ville svare; men i det samme sank den sidste blodigrøde rand af solskiven ned under havet, og han bøjede sig imod den, med hænderne korslagte over brystet. Ud fra fortets ringmur fo'r en lysende flamme, et kanonskud forkyndte, at dagen var endt, og mens den hvide krudtdamp hvirvledes ind over fortet, sprang den unge søofficer hurtigt ud af hængekøjen, rettede sig militærisk, og førte hånden til huen med blikket fæstet mod flaget.

I samme øjeblik sank det langsomt. – Retrætens hornsignal sendte sine malmtoner ud over den tavse strand.

"Hvorfor hilser du således, herre? Er det flag din *dewa*?" spurgte hinduen.

"Nej, Samanta, det er ikke min gud; men det flag er mit land, mit folk og dets minder. I hinduer har ikke noget sådant; men flaget er for os, hvad solen er for jer."

"Meget rigtigt, herre! Jeg forstår fuldt vel Jeres tanker," svarede Samanta Tschandra.

Den unge sømand stod et øjeblik tavs, så kastede han sig med et pludseligt spring atter i køjen og sagde med brat overgang: "Tænd min huka, Samanta! Nu taler vi ikke mere om det."

Hinduen bøjede sig ned og lagde en glød i hukaen med den tang, der lå tværs over glødeskålen. Så svingede han atter køjen frem og tilbage i ærbødig tavshed – hans herre ville det jo så.

Den luerøde stråleglorie, hvormed solen havde farvet den vestlige himmel, gik over, først i guld, så i matte kobberrøde tinter, der ligesom opsugedes af havet. Mørket kom, hurtigt vældende, som bares det ind mod land af de lange, mægtige dønninger, der steg og sank i rytmisk takt; men alt, som mørket faldt, skiftede disse lange bølger på en vidunderlig måde farve og form. Det var som løb der lysende luer hen over deres skumkamme, som brød der flammer igennem dybere nede, snart svovlblå, snart tindrende i røde lyn, der, hist enkelte, her i hele bundter gennemglødede vandet, fo'r som skinnende raketter at kastes i land og slukkes i sandet. Månen kom frem. Dens halve, sølvbelyste flade lå som et agern i sin mørke skal, og i dens hvide skær tonede fortet mere højt, havet mere uendeligt, og bølgernes hvide kamme fik et vidunderligt dobbeltlys af måneglansen foroven og fosforfunkernes urolige flimren, der øgedes af brisen fra havet.

Men Gjedde gav ikke agt på det. Fra barn havde han været vant til disse tropiske nætter, og bølgernes tindren, månens stråler, de store aftensværmeres tavse leg omkring solsejlet gled ham ubemærkede forbi. Han syntes at glide dybere og dybere ind i sine drømme; men pludselig kastede ban hukaens

sølvspids heftigt fra sig, rejste sig op og sagde: "Så tal dog, Samanta, tal! Hvorfor siger du ikke noget?"

"Ak, herre," svarede hinduen, "hvad skal jeg sige?"

"Ligegyldigt hvad – blot noget! Er der intet nyt fra torvet? Tal blot, Samanta! Sig, hvad du vil."

Hinduens øjne funklede. Han gjorde et spring hen imod den unge officer og sagde med dæmpet stemme: "O, herre! Der er nyt, meget nyt. Mændene fra Tillali vil ikke være engelskmænd. Ingen dansk trankebarmand vil være det. O, herre, vil du låne min fader øre? Mændene i Porejar er ikke glade. Deres kvinder græder, deres børn er tavse, og engelskmandens bomuldsklud vil blive flænget af dem, når korsflaget synker."

"Raser du, Samanta?" råbte Gjedde og var i ét spring ude af køjen. "Vil I gøre oprør? – Gå! hent din fader! Hent mændene fra Tillali, fra Porejar og de ældste hindumænd fra byen. Lad dem komme herned. Jeg må tale med dem straks – skynd dig!"

Samanta stirrede forbavset på sin herre. Der gik en dyb skygge af sorg over hans ansigt, et udtryk af oprigtig kummer. Men han tav og gik.

Den unge officer stod et øjeblik som forstenet og stirrede efter ham. Så strøg han sig over panden og mumlede: "Hvad er det? Denne flok af børn! – nej, det er umuligt! det må ikke ske! – lad dem sørge; men lad dem leve!"

Hans øjne vedblev at følge Samanta, hvis hvide skikkelse nu tabte sig i en af de mørke, trange gyder. Så fløj hans blik mod fortet, hvis blanke kanoner skinnede i måneglansen, og hvor det ene lys tindrede efter det andet. Der syntes at være et usædvanligt liv deroppe. Højrøstede stemmer, overgiven latter blandede sig med klang af guitar og mandolin. Brogede lygter

hejsedes op under det hvide telt på flagbatteriet. Mørke hinduer med hvide turbaner bar flammende puncheboller ud. Folkene deroppe flokkedes om bordene, og snart klang det i kor ud over den stille strand:

Jeg lever rolig og munter her,
Så lunt i jordklodens anden ende;
Min flaske halvt kun uddrukken er,
Og nyssens lod jeg min pibe tænde;
Og når jeg drikker og når jeg smøger,
Jeg kæk med skæbnens orkaner spøger:
Ski – ol – ski – dol!

"De sørger ikke," mumlede den unge sømand. "De har ingen tanker!"

Og som svar led det fra flagbatteriet:

Nej, hvorfor skulle jeg plage mig
Med sorte griller og mørke tanker?
Vor verden er, som man ta'er den sig;
Jeg roser mellem dens torne sanker –

Mere hørte han ikke. Bag ved ham klang en vild, sønderreven melodi – den sørgesang, hvormed hinduerne følger deres døde til bålet.

Han vendte sig om. I en stor kreds stod mændene fra Tillali og Porejar sammen med de ældste hindumænd fra Trankebar by. Månen lyste over deres furede, bekymrede åsyn, skinnede hen over disse bronzestatuer, der langsomt bøjede sig mod jorden med magre, korslagte arme.

Musikken tav, og den ældste af mændene, en gråhåret hindu med rød og hvid turban trådte frem og rakte Gjedde en lille

lotusblomst i drevet guld.

Derpå bøjede han sig dybt og sagde: "Herre fra det store skib! Vi er kommet til dig, fordi vi har kendt dig fra du red på vore arme til du fo'r over havet til det hvide land. Dit hjerte banker med vort. Du forstår vor tale, vore tanker er dine, og du vil bringe dem til den rette rajah; for han på fortet forstår os ikke. Hvorfor vil vor rajah sælge os som kvæg? – Betaler vi ham ikke skat nok, vil vi give mere, men sælge os må han ikke. Han gør synd derved – synd mod os og synd mod sig selv; for det er ham ikke værdigt. Da vi hørte hans tromme forkynde, at han ville sælge os, græd alle danske trankebarmænd, og vore kvinder blev tavse. Der var gråd i hver *bungalo*, tårer i hvert barns øje, og vi græd meget, meget vand. Vi vil ikke blive engelske trankebarmænd og bankes med stokke. Vi vil kun se det røde flag med det hvide kors, og når de i morgen hejser kattunstjernen på Dansborg fort, river vi den ned og jager den engelske rajah tilbage til den *bungalo*, hvor han hører hjemme."

Gjedde havde med stigende forbavselse hørt på hinduens tale. Han vidste vel, at der trindt om i kolonien herskede stor uvilje mod briterne, men at den kunne stige til ligefrem oprør, havde han ikke tænkt sig. Hinduens ord, denne trofaste hengivenhed for en nation, som de nu i over to hundrede år havde været knyttet til, rørte ham dybt.

Han bøjede sig for ham, med armene over kors og svarede: "Gamle Sandri, hæderlige olding, og I mænd fra Trankebar, Tillali og Porejar! Jeg har hørt jeres tanker, og mit hjerte græder med jeres. Men hvad mit lands konge har besluttet i sit råd, står så fast som var del bestemt af Brahma selv – intet er i stand til at forandre det. Gå hjem, og hold jer rolige, hver i sin hytte; for I

er i færd med at begå en stor dårskab. Kan myggen sparke til elefantens fod, og kan skyen befale vinden, som jager den? Gå hjem og hold jer rolige der, for ellers vil det store skib vende sine kanoner mod land, de engelske sepoyer drager deres sværd, og der vil ikke blive liv, men kun lig tilbage i jeres hytter. Jeg har talt, og beder Brahma være med jer."

De mørke hinduer stod et øjeblik tavse. Så bøjede de sig alle dybt mod jorden, og idet de rejste sig, brød klagesangen vild og skærende frem som et kor om bålets flammer. På et tegn af Sandri hilste de til afsked, og over det hvide sand drog de mørke skikkelser atter tilbage til byen under disse toner, som Gjedde kendte så godt – sorgens og fortvivlelsens melodi. Men oppe fra flagbatteriet lød puncheglassenes klinken, og et mægtigt kor brølede ud i den stille nat:

Så tilkommer mig med rette
Et fortræfligt monument,
Som man over mig skal sætte,
For jeg har det vel fortjent;
Med den gravskrift ovenover,
Som skal sættes på latin:
"Under denne tønde sover,
Et forfyldt, fordrukkent svin!"

Den unge løjtnant så med et udtryk af dyb foragt op mod fortet. Så vendte han sig mod sin mørke tjener og sagde: "Ja, Samanta! Den gravskrift passer. Mine kære landsmænd er nogle store bæster."

"Ak, herre, det må I ikke sige. Ingen må kaste skarn på det folk, hvortil han hører, og de danske har altid været gode mod os fattige hinduer."

Gjedde fik tårer i øjnene. Med et rask tag løsnede han sin dolk, rakte hinduen den og sagde: "Tag den, Samanta! Jeg behøver den ikke mere – dine landsmænd vil se flaget falde i fred."

"O, tak, herre!" råbte Samanta og greb knælende den dolk, hvorpå det danske våben funklede. "Større gave kunne du ikke give mig!"

Den næste dag strømmede alle, unge og gamle, mænd, kvinder og børn fra de snævre, smudsige gyder op under fortets hvide mure. Fra flagbatteriet vajede Dannebrog lyst og let, smældede med sine spidse flige i den friske brise, som det nu havde gjort i over to hundrede år.

Men nede i fortets gård var der alvor i hvert træk. Urokkelige stod de trankebarske sepoyer i deres røde trøjer langs fortets hvide mur. Med deres danske borger-chakoter og indiske tøfler dannede de en grel modsætning til de lette, engelske marinesoldater, som stod i linje over for dem.

Fortets store portfløje åbnede sig. De to guvernører trådte frem mellem rækkerne. Geværerne præsenteredes, ratifikationen oplæstes, og idet den danske guvernør overrakte den engelske fortets nøgler, klang tonerne af *Kong Kristian stod ved højen mast* ud over forsamlingen. Da den sidste genlyd kastedes tilbage fra fortets mure, faldt et skud – så et til, og under salutten firedes flaget langsomt ned, ombølget af hvide krudttåger – ikke kampens, ikke sejrens!

Uden for fortet lød klagesangen. Den tonede uhyggelig højt; blev vildere og vildere. Da vinkede den engelske guvernør. En

trommehvirvel buldrede løs. Marinesoldaterne trak op på flagbatteriet, kanonerne tordnede på ny, krudtrøgen hvirvlede i vejret, og mens geværerne rystede i de gamle sepoyers hænder, fløj Britannias mangefarvede handelsflag til vejrs.

Handelen var sluttet – Trankebar solgt!

Sent på aftenen sad den danske guvernør alene på sin veranda og stirrede ud mod skibene, som havde travlt med at tage de sidste kasser og kister om bord. Bordet foran ham flød med dokumenter og protokoller, og på en af disse lå et sølvkors i Dannebrogs rødhvide bånd. Hans blik faldt på det – det havde han rent glemt.

Han ringede, og Samanta Tschandra trådte ind. Han bøjede sig dybt, idet guvernøren rejste sig og gik hen imod ham.

"Se der! Min konge har givet mig dette hæderstegn og befalet mig at give det til den mand, der har tjent os troest. Denne mand er du, Samanta Tschandra!"

Hinduen bøjede sig endnu dybere; men idet han rejste sig, gjorde han en afværgende bevægelse. Han så ligefrem forskrækket ud.

"Hvad skal det sige?" spurgte guvernøren barsk.

"Ak, herre! Jeg tør ikke bære det. Brahma vil vredes på mig," svarede Samanta ydmygt.

"Ja, jeg tænkte det jo nok! Men i Danmark har man ikke tænkt på det. – Nå, det var jo kedeligt. – er der ellers noget, du ønsker dig, Samanta, så tal!"

"Ter jeg tale frit, herre?" spurgte hinduen med tindrende øjne.

"Ja vist tør du så; men skynd dig lidt – jeg har meget travlt i aften."

"Ak, herre, jeg véd ikke, hvorledes jeg skal bede. Jeg tør næppe tænke det – endnu mindre sige det højt," stammede Samanta.

"Så hvisk mig det, for pokker! Men lad det få en ende med disse mange naragtige omsvøb. Nå – hvad vil du? Ud med sproget!"

Samanta lagde sine læber til guvernørens øre og hviskede noget med et udtryk som et barn, der venter at få nej.

Næppe havde guvernøren hørt de første ord, før han heftigt udbrød: "Men er du pinegal, Samanta! Hvor tør du bede om det? Det er jo ikke mit!"

"Ak herre," svarede hinduen og foldede hænderne. "Giv mig det – nu bryder jo ingen sig mere om *det*!"

Guvernøren stod et øjeblik tvivlrådig; men da han så hinduens mørke, bedende øjne hvile på sig med et næsten fortvivlet udtryk, sagde han: "Hør mig, Samanta! Hvad du her har sagt, har jeg ikke hørt. – Jeg har glemt det – forstår du? Jeg giver dig det ikke, fordi jeg ikke kan; men skulle det blive borte – forsvinde – nå, så skal jeg ikke spørge om det, og når *jeg* ikke spørger, spørger ingen."

"Tak, o herre! Det er mere end mit liv, aldrig skal det vige fra mig," jublede Samanta og var i et spring ude af verandaen.

"Løjerlige børn, disse hinduer!" mumlede guvernøren. "Gud må vide, hvad han vil med det?"

Da skibene den næste morgen lettede, var stranden sort af hindumænd og kvinder, som ville sige de danske det sidste farvel. Langt ude i brændingen stod på en fremragende sten en høj, slank hindu og viftede med sin hvide turban, som han

havde rullet op som et slør. Det var Samanta Tschandra. Gjedde så ham, viftede igen og tænkte, at det var for sidste gang.

Så gik årene – mange år – henved tredive. Den unge løjtnant var nu kommandør, Trankebar-livet en række minder, og Samanta Tschandra en halvt forglemt skygge i disse, en skygge, som kommandøren ikke tænkte på, da fregatten *Dannebrog* løb ind på Singapurs red, hilset af kanonskud og omsværmet af de indfødtes både.

Der var en råben og skrigen, en trængsel og et mylder nede ved havnen, som næsten forhindrede kommandørens palankin i at komme frem, da han opad formiddagen havde ladet sig ro i land for at hilse på den danske konsul. Oppe i den store handelsgade, hvor de hvide, paladslignende købmandshuse lå, blev trængslen næsten værre. Palankinen standsedes hvert øjeblik, og utålmodig sprang kommandøren ud, for at fortsætte vejen til fods.

Men dette var, om muligt, endnu vanskeligere. Karrer, forspændte med okser, vogne med æsler, lastdragere og kulier tumledes mellem hinanden, og tvang ham ind i en bred sidegade, hvor de grønne, af slanke søjler bårne verandaer omsluttedes af prægtige haver med duftende blomster. Det var de rige, indiske købmænds handelskvarter, han var kommet ind i.

Kommandøren fulgte en af de lange, skyggefulde alleer af hibiscus og mangotræer, og standsede ved en forgyldt gitterport for at orientere sig.

Da rørte en ved hans arm. Han vendte sig om, og foran ham stod en høj, mørk hindu i sin hvide musselins kaftan og med et skæg, der næsten nåede til bæltet. På hovedet bar han en hvid og rød silketurban med ivævede guldblomster.

"Kender du mig?" spurgte han med blid stemme.

"Nej," svarede kommandøren forundret. "Jeg kender Jer ikke."

"Så er din hukommelse kort, som den danske sommer," sagde hinduen med et sørgmodigt smil, "og koldt er dit *Jer* mod mit *du*."

"Men hvem er du da?" spurgte kommandøren forvirret, mens han i tankerne gennemløb alle de navne, han kendte fra sine indiske ture.

"Vil du vide det, så vær min gæst til solen synker. Et navn er kun en klang. Det er din erindring, jeg vil vække, så siger du navnet selv."

Han skred langsomt foran sin gæst, som fuld af forbavselse fulgte efter. En skyggefuld løvgang gennem en af tropiske pragtblomster opfyldt have førte op til en kølig marmorveranda, hvor et springvand plaskede i en mægtig kumme af kostbar porfyr. To sorte tjenere kom ud, gjorde deres *salam* i dybe bøjninger, børstede støvet af kommandørens fødder, og førte ham gennem en række af værelser, hvor persiske tæpper, indiske musseliner og kinesisk silke dannede baggrunden for opsatser af Ceylons sølvindlagte sandeltræ, der bar indiske våben og gyldne gudebilleder fra Bangkoks pagoder.

"Kender du mig nu?" spurgte hinduen atter.

"Nej," svarede kommandøren. "Jeg ved ikke, hvem du er, men sig mig det. Uvisheden er mig pinlig. Sig det, eller jeg forlader

dit hus."

"Du skal sige det," sagde hinduen roligt. "Her kender du mig ikke, men følg med, så vil du kende mig."

De gik atter gennem en række pragtfulde sale. Den sidste endte med et ganske simpelt forhæng af bambus-trevler. Hinduen slog det til side, og de trådte ind i et lavt, firkantet rum. En forslidt bastkøje hang i et par rustne jernkroge under loftet. Væggene var af halvmugne rør. Over en træstol hang en kulsæk og et par snavsede lastdragerseler, på en skibskiste lå en dolk, hvis skede omhyggeligt var svøbt i et stykke gammelt fåreskind, og på en krog ved døren skinnede et rødt skuldergehæng, indvirket med sølv.

"Kender du den?" spurgte hinduen, og drog dolken ud af sit hylster.

"Samanta Tschandra! Nej, lever du endnu?" råbte kommandøren. "Men, i alverden, hvorledes er du kommet her?"

"Brahma har ført mig ad underlige veje," svarede Samanta. – "Her står vi ved vandringens begyndelse."

"Din hytte fra Trankebar? Men hvorfor har du ladet alt dette indrette således?"

"Fordi rigdom avler overmod; overmod hovmod, og hovmod et hårdt hjerte. Alle i Singapur ved, at jeg har losset kul ved havnen som kuli, da jeg kom hertil, og alle ved, at jeg nu holder handelen på Siam i min hånd. Men stundom husker jeg selv kun det sidste, og derfor er dette indrettet således. Her bliver mit hjerte blødt for Brahma, og jeg er bedre, når jeg går ud, end da jeg trådte ind."

"Men hvorfor forlod du Trankebar, som du elskede så højt?" spurgte kommandøren.

"Kom og se," svarede Samanta, "og du vil forstå mig."

Atter vandrede de tilbage gennem den samme række pragtværelser, indtil de standsede foran en massiv dør, hvis kunstfærdigt forarbejdede lås bragte kommandøren på den tanke, at de stod ved indgangen til den rige købmands skatkammer. Samanta tog en nøgle frem af sin kaftan, åbnede den svære dør og sagde: "Aldrig har nogens hånd, uden min, rørt ved denne lås; men du skal se, hvad den gemmer. Selv mine venner ved det ikke."

I et højt hvælvet rum, betrukket med farverige musseliner, stod en rigt udskåret kiste under en indisk baldakin. Samanta åbnede låsen med en nøgle, som han bar på sit bryst, og idet han løftede det tunge låg i vejret, sagde han: "Her ser du, hvad der drev mig bort fra hytten til Singapurs paladser."

"Dannebrog!" råbte kommandøren forbavset, idet han prøvende løftede fligen af et orlogs-splitflag i vejret.

"Ja, Dannebrog! Det gamle, smukke flag, som alle Trankebars mænd og kvinder græd over, da det faldt. For vid, *commodore*, – dette er flaget fra Dansborg Fort. Jeg strøg det den sidste aften; jeg tog det – og jeg har måttet lide meget for det."

"Brave Samanta!" udbrød kommandøren og knugede hans hånd. "Gid alle mine landsmænd tænkte som du!"

"De sagde, jeg havde stjålet det," vedblev Samanta med lav stemme; "men det er ikke sandt – jeg stjal det ikke! Jeg tog det, fordi guvernøren sagde, at ingen ville spørge om det. Men englænderne spurgte. De ville have det – hænge det op i fortets arsenal. O nej, *commodore*, de fik det ikke! De kastede mig i fængsel, de piskede mig – men de fik det ikke! Jeg flygtede med det; jeg kom til Singapur med det; jeg havde det i min hytte, da

jeg som kuli lossede kul i havnen, og nu skal det ligge der, til den dag kommer, da det atter kan hejses for alle trankebarmænd, som elsker Danmark."

"Ak, Samanta," svarede kommandøren, "den dag vil du aldrig se. Danmark er blevet meget mindre, siden flaget faldt fra Dansborg på Trankebars strand."

"Nu vel," svarede Samanta bedrøvet, "så skal mit legeme hylles deri, når jeg bæres på bålet. Hvad jeg har elsket højest i livet, skal i døden følge mig til Brahma og hans evige stjerner!"

En sælsom gæst

Et jule-eventyr.

Der lå en kold og klar decemberaftens ånde hen over det frosne landskab.

Under de lange, kuppelformede banker, hvis brune lyng havde taget sig et stænk med sneens pudderkvast, lå åen, stivfrossen og blank som et venetiansk rococospejl, snoet i uregelmæssige bugter og vindinger. En tæt bræmme af brune rør kransede dens bredder, hvor fladisen havde skruet sig op som dynger af sprængte ruder, og i sivene hang rørsangernes lette reder, stoppede med sneens edderdun, ventende på vårens vind og vårens varme for atter at gynge de muntre musikanter fra syd.

Men det var der længe til – for det var juleaften!

Øde og bar, i tavs ensomhed lå den frosne å og de oversvømmede, rimhvide enge. Kun under vandmøllerens sluse hørte man vandet sive med en sukkende lyd, og højt oppe, tegnede skarpt mod vinterhimlens grå, trak en flok sorte krager skrigende afsted mod Randbøl kirke, hvis kamgavlede tårn allerede havde åbnet sine glamluger, så at man øjnede den store kirkeklokke, egnens stolthed, som en kronet, metalgrøn bronzehjelm, parat til at slå visiret op, og råbe ud i natten med sin malmtunge: "Døden er død! Frelseren lever!" Langt ude i rummet, hvor åen næsten videde sig ud til en sø, kom en enlig skikkelse til syne. Den lodne hue sad tæt ned i panden, det tykke, lyse skæg var pudret hvidt af rim, den hjemmesyede

vadmelsfrakke var knappet tæt, og under de langskaftede støvler, hvori de grå benklæder var stukket ned, glimtede et par hjemmegjorte landsbyskøjter, hvis brede jern satte dybe furer i den jomfruelige is. Med begge de tætknyttede hænder holdt han fast om et forsvarligt egespir, og alt som han løb, under stedse voksende hurtighed, søgte hans blik den store kirkeklokke i tårnet med et spændt, anstrengt udtryk, som viste, at han og klokken måtte have noget med hinanden at gøre, at de var et par gamle venner, der ikke længere kunne undvære hinanden.

Og det kunne de heller ikke; for han, der løb så sveden i stivfrosne perler glimtede i hans skæg, var Rasmus Ringer, vel kendt i landsbyen som den, der nu i tyve år havde svunget rebet, når kirkeklokken med sin malmrøst kaldte barnet til dåben, oldingen til graven, ungkarl og pige til brylluppets festlige glæde.

Altid havde klokken i taktfaste svingninger runget under det vældige ryk af hans jernstærke arme. Skulle den nu, en juleaften, miste sit mæle? – skulle den hænge tvær og tavs, når den nye præst første gang samlede menigheden om sig på årets festligste aften? – skulle det spørges, at Randbøl klokke, der ellers hørtes vidt over heden, havde fået forfald?

Nej! – Vel havde han været i lovligt ærinde. Vel havde han lydt sin døende moders røst og siddet tåreblændet ved hendes fattige seng; men komme for sent til tjenesten?

– Nej, det skulle ingen sige ham på, og han knugede de stærke næver fastere om egespiret, skøjterne skar isen, så den i snedun føg bort under hans fødder.

Bag ham, langt ude i vest, sank solen, kold, frossen og bleg, langsomt ned mod hedens rand. Den dannede ingen aftenrøde, ingen røde luer blussede, som ellers, i kirkens små, blyindfattede ruder. I kold, klar glans lyste kirken deroppe fra Randbøl banke, og under den lå landsbyen, lunt og blødt, en række sneduns fuglereder, vogtede af kæmpen på banken.

Nu gik solen ned! En frysende, kold, hastigt tiltagende skumring fulgte efter. Den store klokke, der før havde skinnet malakitgrønlig i solstrålens skarpe belysning, blev nu blygrå. Dens omrids flød mere og mere sammen med aftenhimlens blygrå, fremvæltende sneskyer. Det var, som tabte den først sin krone, derpå sin form – snart efter kunne Rasmus ikke engang se, om glamlugerne var åbne eller ej.

Og med aftentågen kom en klam, frossen fornemmelse over ham. Ville hans gamle moder leve? – ville han få afsked, hvis han kom for silde? – han havde jo fire børn! – og atter rasede skøjtejernene mod isen, atter føg den i hvide, løstskårne snedun bort under skøjternes blink – han hørte vinden hvine forbi sig, fløjtende en skærende melodi.

Hvem skulle ringe, hvis *han* ikke kom?

Smeden? – å, nej, han var jo socialist, og troede mere på Fanden end på Vor Herre. Men hvis *han* ikke ville? Hvad så? Så var jo ingen, som havde kræfter dertil, uden slagteren; men han var så fin, at hans kone var frue – *det* gik ikke?

Rasmus Ringer standsede et øjeblik, tørrede sveden af panden med den lodne vante, og spændte den ene skøjterem, som farten havde slappet.

Nu var det næsten mørkt. Randbøl kirke tonede svagt i grålig dis, og åens rør syntes en fløjlsgul bræmme om et stivfrossent

liglagen. Rasmus Ringer begyndte at fryse, han satte atter i med ilende fart.

Da syntes han, at han hørte det sukke langt borte, langt bag sig. Et dybt, stønnende suk.

Han vendte hovedet, men så intet.

Da klang atter det samme hule, stønnende suk, som når isen knuges i frostnattens favn, og nu hørte han klang langt borte, klang af skøjters rappe jern, som i taktfaste, stålhærdede slag skar åens frosne flade i rasende fart.

"Hvem løber mon på denne tid her?" mumlede Rasmus Ringer og tog egespiret til højre hånd. "Jeg måtte jo have set for længe siden. – Hvem der?"

Råbet gjaldt en stor, en vældig skikkelse, der ligesom en sky kom rullende frem gennem skumringen.

En sælsom skikkelse, som var den født af vinternattens mulm og åens frosne tåge, uden bestemte former, uden faste omrids, flydende sammen med mørket, og dog skelnende sig ud fra det ved en mat glans, lig grålighvidt atlask, slængt over nattesort fløjl. Den side kappe skjulte alle legemets former og flød bagtil ud i bølgende slør. Op over hovedet drog den sig som gråmunkens hætte, dølgende ansigtet, og kun givende rum for et par store, tomme øjenhuler, bag hvilke intet blik lyste. Slængt over venstre skulder lå en gammel og rusten le, skarpslidt ved idelig hvæssen i tidernes løb.

Rasmus Ringer standsede med et ryk.

Der gik en knugende kulde ud fra denne skikkelse, som var den et af Atlanterhavets isbjerge, og denne kulde trængte ind til marv og ben.

Rasmus Ringer syntes, hans blod blev til is.

"Hvem er du?" skreg han i rædsel, og til side for skikkelsen, der truede med at løbe ham over ende.

"Opløseren!" svarede kæmpen med klangløs stemme, "jeg kommer fra din moder."

"Hvad vil du?" stønnede Rasmus, og veg ind under rørenes bræmme.

"Hjælpe dig med Randbøl klokke. Du mægter næppe at nå den selv. Snart bliver det nat."

Rasmus Ringer løb endnu længere ind under rørene; men skikkelsen strakte armene ud, rakte len imod ham og sagde: "Hold den, mens jeg binder mine skøjter!"

Rasmus strakte afværgende hånden ud, og skikkelsen kastede leen over i den.

Vel var Rasmus en stærk mand; men denne le var ham dog for tung. Den faldt i hans hånd som et bjerg af bly; forgæves stræbte han at holde igen. Det var som lammedes hver muskel i hans arm, som sugede isen dette våben til sig med ubøjelig styrke.

Han slap den med et skrig. Leen svingede over mod den knælende kæmpe. Dens skarpe blad huggede klingrende i isen – det lød, som gik der et dødssuk hen over fladen.

I samme øjeblik brast alt. I høje sprøjt slog vandet sammen om Rasmus Ringers hoved, og da han atter dukkede op, så han tågekæmpen glide frem over de løste vande, der stivnede til is, hvor han fo'r frem.

"Frels mig!" skreg han og greb fat i rørenes frosne stappe.

"Frels dig selv!" klang det hult over vandet. "Jeg frelser ingen – men over din grav skal jeg ringe!"

Og mens Rasmus kæmpede dødsangstens kamp, mens han skar sig på flager af bristende is, rev sig på troløse, vigende rør, så han den sælsomme skikkelse glide fremad, lig en tåge, til den tabte sig i mørket.

I det samme stødte hans ene skøjte hårdt mod noget i bunden.

Det var en sten.

Rasmus rejste sig på den ene fod, satte af mod stenen med et vældigt sæt, og nåede at få tag i åens frosne brink. Han hævede sig op i armene, kastede sig med brystet ind over land – så kunne han ikke mere. Alt blev mørkt, alt blev stille omkring ham.

I præstegårdens lave dagligstue var der endnu ikke tændt lys. Matte reflekser fra vintersneen i gården kæmpede med en svag lysstribe fra den åbne dør til havestuen, hvor den lille præstefrue var i færd med at pynte et juletræ til sognets fattige ved skæret af et enligt lys. Op og ned ad gulvet gik med urolige, nervøse skridt den unge præst, hvis luvglatte kjole vidnede om, at han var ny i kaldet. Han så hverken til sin blege, unge hustru eller til juletræet – hans blik havde et indadvendt, åndsfraværende udtryk, som var han helt borte i den prædiken, han ret snart skulle holde.

"Hvorfor ringer De ikke, Arnold?" lød hans hustrus stemme inde fra havestuen.

"Ringer? – Hvad siger du, Elise? Det har jo ringet hele tiden," svarede præsten, som med et forstyrret udtryk fo'r op af sine betragtninger.

"Det må være for dine øren," lo den lille præstekone. "*Jeg* har ikke hørt en lyd, og klokken er snart fire."

Præsten stirrede på den gamle bornholmer, et arvegods fra hans formand, og udbrød: "Ja, skam få katten, har du ret! Klokken er næsten fire. Hvor bliver Rasmus Ringer dog af?"

Døren ud mod køkkenet åbnede sig, og Jokum Gårdskarl kom listende ind på hosesokker. Han kom så underlig lydløst, havde sådant et Jobs udtryk i sit ansigt, at det uvilkårligt gav et sæt i præsten.

"Hvad er der i vejen, Jokum?" spurgte han." Du kyser jo livet af os!"

"Ja, det må vor fa'er nok sige," mælede Jokum. "For lige nu var der bud fra Morten Vandmøller, at de havde trukket Rasmus Ringer op af åen ved slusen."

"Er han druknet?" udbrød præsten.

"Næ, inte sådan rigtig; men han er svært blesseret af at ligge og jaske med isbrokkerne i åen. Han kan ikke ringe denne side nyår skulle jeg hilse og sige."

"Men hvem skal vi få til det? Vi kan da ikke samles en hellig juleaften uden at klokken kalder til kirke – kan du ikke ringe?"

"Næ, det kan jeg ikke, desformedelst hun er meget for svær. Randbøl klokke er den knøveste klokke, der findes. Dertil er jeg meget for lille."

"Er her da ikke en kraftig mand i sognet? Du talte jo noget om *ham*, smeden fra Vængehusene?"

Jokums ansigt antog et ubestemmeligt udtryk, idet han sagde: "Han? – jo han kunne magelig ringe både til aftensang og fropræken med, om han ville. Men han gør'et inte – det tør jeg holde min hue på og det, som er under den."

"Hvorfor ikke?"

"Næ, for jeg skal sige vor fa'er, som jo itte er ret kendt her på egnen, Chresten Smed er en rejtig ateismus, og sådan en rører inte ved kirkeklokker, mindst en juleaften – næ, mænd om han gør!"

"Hvad er han?"

"En ateismus og sjoselist," gentog Jokum med eftertryk. "Det må vor fa'er da vide, hva' er!"

"Herre Gud, Elise," sagde præsten og vendte sig mod den åbne dør, "skal vi da lade vor første højtidsaften begynde uden juleklokkens klang? Det synes mig et ondt varsel!"

Den lille præstekone gik lige hen til Jokum, tog ham bestemt ved skjorteærmet og sagde: "Jokum! Husk på, hvad helligaften det er, og gå så ned til smeden og sig ham fra min mand, at han *må* ringe, for vor Frelsers skyld, selv om han ikke tror på ham. Hvor bor smeden – er det langt herfra?"

Jokums ansigt fortrak sig til et bredt grin.

"Langt herfra?" gentog han nølende. "Næ, så møjet langt herfra er det da itte, desformedelst kroen ligger lige ret bag om præstegårdens have. Dér synger Chresten Smed altid *sine* salmer, hvad enten det er jul eller påske."

"Løb derhen, Jokum! Skynd dig alt, hvad du kan – der er kun en halv time tilbage. Sig ham, at han skal blive godt betalt," lagde hun hviskende til, just som Jokum vendte sig for at gå.

"Elise!" udbrød den unge præst, "det skulle du ikke have sagt. Hvad må han tro om mig. Lad ham ringe, om han vil, eller lad ham fare, hvis han ikke har hjerte for julen; men købe ham – Elise! – hvor kunne du sige det?"

"Fordi jeg holder så meget af dig, Arnold," hviskede hun, halvt ulykkelig; "men mest fordi du tog det for et ondt varsel – jeg ville fri dig fra det."

"Det var uret af mig. Man skal ikke tage varsel af noget uden Gud; men man skal heller ikke købe nogen til hans sag. Jeg venter mig intet godt af dette."

Den lille præstekone så bedrøvet på ham og gik tavs til sit juletræ; men ikke én blomst kunne hun nu få til at sidde. Præsten gik som før, men endnu mere nervøs, op og ned ad gulvet i den store, skumle stue. Da slog bornholmeren et skingrende kvarterslag. Døren gik op, og dér stod igen Jokum Gårdskarl på sine tykke, uldne sokker; men han så just ikke oplivet ud.

"Hvad svarede han?" spurgte præsten.

Jokum kløede sig i hovedet.

"Nå, hvad sagde han så?" gentog præsten utålmodigt.

"Skal jeg sige det sådan med hans egne ord," spurgte Jokum betænkelig.

"Ja vist! Netop!"

"Ja, så bad han hilse vor fa'er og sige, at for ham kunne vor fa'er rejse og ryge ad hede helvede til, helst i denne uge, og så råbte han etter mig, at før han vilde ringe Randbøl klokke, før ville han tage livtag med døden fra Lybæk. Ja, det svarede han."

"Der kan du se, Elise!" sagde præsten og gik ind i sit studereværelse.

Den store krostue lå i usikkert halvlys, dannet af en osende petroleumslampe under loftet, et par spiddelys på det lange skænkebord, og flammen fra den mægtige bilæggerovn, der af

og til rakte tunge, når den bunke klyner, hvormed der var fyret, udviklede alt for meget af deres svovlholdige dampe. Rummet selv var fyldt med en vammel os af petroleum, brændevin og "små sorte", tilsat med en stikkende damp af tørvens svovlsyrling; men intet af dette syntes at genere de talrige gæster, som på forskellig vis tog sig en lille opstrammer, inden de i samlet trup begyndte at vandre til kirken.

De fleste sad spredte, men en større gruppe havde dog samlet sig om Chresten Smed, der i skjorteærmer og med en sælskindshue på hovedet præsiderede for enden af krostuens firkantede, fedtede bord, hvor ringe af øl og brændevin solede sig i lysskæret.

Chresten Smed hørte åbenbart til sognets føreste karle. Det svære, men lavpandede hoved var overgroet med et stridt, kulsort hår, der fik sælskindshuen til at sidde på sned. Et stort, kruset skæg flød i et med det, og gennem den åbenstående skjorte så man en underskov af skægget dække hele det hvælvede bryst. Et trodsigt udtryk hvilede om den brede mund med de røde, opsvulmede læber. Resten af ansigtet var sværtet af sod, fedtet af sved, og når han vendte øjnene, så man mere af det hvide, end egentlig klædeligt var. Ud af de halvt opsmøgede skjorteærmer stak et par muskelstærke arme med svulmende årer; den højre hånd omfattede et vældigt ølkrus, og idet han daskede det i bordet, så øllet sprøjtede ud ad tuden råbte han med hæs stemme: "En omgang 'punser' stuen rundt! – Niels betaler!"

"Næ' gu' om Niels Persen gør!" sagde en tyk bonde meget bestemt.

"Er du blevet hellig, Niels?" spurgte smeden med et grin.

"Næ – men jeg skøtter ikke om at punse lige før jeg skal i kirke."

"Hvem siger, at du *skal* i kirke. Vi kan jo lige så godt synge vor julesalme her. Hejda! Puns stuen rundt! – Det er mit offer til præsten."

"Kan du nu ikke lade ham være, Chresten? Han har jo ikke gjort dig noget," sagde Niels lavmælet.

"Det kan du sige, at du ikke ved," råbte smeden hidsigt. "Jeg hader det sorte rak som pesten."

"Du er jo selv sort," indvendte Niels.

"Ja udvendig, men ikke dér," og Chresten gav Niels et stød i hjertekulen, så at han røg bag over bænken.

"Kan du ikke holde fred en hellig juleaften, Chresten?" spurgte værten, og bevægede sig i en stor bue uden om smeden. "Du gjorde bedre i at gå op og drage klokken, end sidde her og yppe klammeri."

"Drage klokken!" vrængede Chresten. "Drage klokken? Gid præsten må få dens knevel i sin forbandede hals på din hellige juleaften! Hørte du ikke, hvad jeg svarede, da der kom bud fra den skinhellige rad?"

"Jeg skøtter ikke om at høre det, Chresten."

"Ja, men det *skal* du, og det skal alle I andre med, for så ved I, hvor I har mig. Jeg bad præsten rejse ad Helvede til, og så lod jeg ham vide, at før jeg ville ringe Randbøl klokke, før ville jeg tage livtag med døden selv. Ja, det sagde *jeg*, Chresten Smed!"

Der faldt et slag i bordet så hårdt, at ølkruset vendte sig, og ruderne klirrede. Døren bag ved smeden sprang op; en iskold trækvind strøg ind og truede med at slukke både lysene og

lampen. Smeden rakte hånden bag ud for at lukke døren, men fik fingrene til sig i en fart, som havde han brændt sig.

"Hvad fanden er det?" råbte han og vendte sig mod døren.

Alles blik gik i samme retning.

På tærsklen stod en sælsom skikkelse, gammel, grå, krumbøjet, med en rusten le over skulderen, og klædt i en sid kappe, der skjulte alle legemets omrids.

Var det, fordi lysene flimrede i trækvinden? men ingen i stuen kunne rigtig få rede på, hvordan den fremmedes ansigt så ud.

Det var, som lå der et spindelvævs tråde hen over det og udviskede de enkelte træk. Man kunne blot se, at det var meget indfaldent, meget blegt. Det livedes ikke ved noget blik.

De store, mørke øjehuler så ud som var de tomme.

Uden at mæle et ord satte den fremmede sig mellem smeden og bilæggerovnen.

Chresten hummede sig uvilkårligt og sagde, ganske mod sædvane: "God aften i stuen!"

Intet svar.

Den fremmede rystede sin kappe. Det var, som føg en snestorm gennem stuen.

"Det er en farlig kulde, I fører med jer," sagde Chresten og hummede sig end yderligere. "Hvor kommer I fra?"

"Fra graven," svarede den fremmede.

Stemmen var klangløs.

"Fra Aarhus [Note 1)]? Så er vi jo byesbørn?"

En sprukken, skrattende lyd lød fra den fremmedes læber. Det lød som tørre knokler, der rangler i en gryde.

Var det latter?

Chresten grundede et øjeblik derover, inden han spurgte:

"Hvad er din håndtering?"

"Hverver!"

"Hvortil?"

"Til den udødelige armé. Har du lyst at tage mod håndpenge?"

"Næ, jeg er en bestemt modstander af al slags soldateske, og har desuden stillet for mig, så jeg skal ikke ha' noget af den militarismus. Hvem skulle jeg ellers slås for?"

"For livet!"

"Gør du det?"

"Nej, jeg dæmper det. Jeg er lyseslukker."

"Ja, ser man ret, hører du vel til gensdarmerne," sagde Chresten arrigt. "For er du ikke blå, så er du da grå nok til det!"

"Du har ret – jeg hævder livets orden. Der er ikke den mand så stærk, det ender jo med, at jeg tager ham i nakken og sætter ham ud af spillet."

"Det kan du, pinedød, prøve på med mig!" råbte Chresten, "så skal jeg, min salighed, sparke dig ind i midten af næste uge. Nu bandte Chresten Smed!"

Den samme sprukne, skrattende lyd hørtes på ny – denne gang meget tydeligt.

Jo, det *var* latter, og Chresten sagde, idet han rejste sig:

"Hvem griner du ad, din gråmunk? Hva'! – tør du kanskesens ta' livtag med mig? Jeg har kastet både slagteren og den stærke mand fra Grenå."

"Tør du?" spurgte den fremmede.

"Kom an!" råbte smeden. "Den, der dratter, gi'er stuen rundt!"

Den fremmede rejste sig langsomt. Nu først så bønderne, som med spændt opmærksomhed havde lyttet til tvisten, at han var lige så høj, og måske bredere end Chresten. Denne smøgede sine skjorteærmer op, så at de svære, lodne arme kom til syne.

"Kom an!" råbte han og bredte armene ud.

"Hold den, mens jeg tager min kappe af," sagde den fremmede og rakte leen hen mod sin modstander.

"Sikken et skrabejern," lo Chresten hånligt. "Du høster måske på omgange?"

"Netop!" svarede den fremmede hæst og slap leen, som med en skarp klang faldt over i Chrestens hånd. Smeden gjorde en bevægelse, som om en kugle havde ramt ham. Med begge hænder klamrede han fast om leens skaft, gled forover, rykkede igen, som tumlede han med en for tung byrde. Pludselig gled benene under ham. Han sank forover; leen fo'r ud af hans krystende hænder, ramte bilæggerovnen og skar dens øverste hjørne af, mens Chresten selv faldt næsegrus mod jorden.

En tæt, svovlet røg stod ud af det gabende hul, og i det samme gik en susende trækvind gennem stuen, så at lampen og lysene slukkedes derved. Et dybt mørke, en kvælende os opfyldte krostuen, hvis gæster forfærdede tumlede mellem hinanden.

"Satan!" brølede Chresten og huggede i gulvet af arrigskab.

"Luk op! – vi kvæl's!" råbte en stemme inderst ved ovnen. "Lys! – tænd lys!"

Vinduerne smækkedes op ud imod kirkegårdsmuren, som løb på den anden side af vejen. En tæt, grålig damp stod ud ad vinduerne og hvirvledes som en opløst skypumpe hen over kirkegårdens mur. Her drog den sig sammen til en gulgrå,

forreven sky, som lidt efter lidt tog form af en ubestemt, svævende skikkelse, der tegnede sig skarpt mod kirketårnets hvide kalk i vintersneens reflekser. Den steg opad, indtil den nåede glamhullerne; så gled den som en tågeskygge ind gennem disse.

"Hvem fanden var han?" råbte Chresten Smed, der rejste sig, just som pigen fik lysene tændt.

"Det var nok en, der var stærkere end dig, Chresten Smed," grinede værten smørret. "Det så farlig grinagtigt ud, da du rodede rundt med hans kosteskaft – men hvad er det? – har du slået hjørnen af ovnen, Chresten?"

"Næ, det var justement det kosteskaft, der gjorde det. Kan du begribe, Jesper, hvem det var?"

"Å, det var vel sådan en taskenspiller fra København. De kan jo gøre alleslags kispus. Han sætter nok det hjørne på, når han kommer igen."

"Det skal ellers jeg nok gøre, for jeg er da smed her i byen," sagde Chresten. "Det er forresten, som var det skåret af med en kniv. Men et siger jeg dig, Jesper! træffer jeg den gensdarm igen, så sla'er jeg ham ihjel."

"Ja, du ser mig ud til det," grinede værten. "Du er ganske hvid i kinderne. Se dig i spejlet, Chresten! Du ser ud, som havde du haft ligfald."

Mens smeden med en betænkelig mine mønstrede sig selv i det gamle, vandplettede spejl, der udgjorde kroens eneste luksusartikel, hørtes pludselig en underlig klang ovre fra kirken. Alle kirkegængerne ude på den snelagte vej studsede og så op mod tårnet – en klang lød ud fra glamhullerne, som hvæssedes der en le.

"Hvad fanden er det?" råbte smeden med hovedet ud ad vinduet.

"Det ved jeg itte; men der er nogen oppe i tårnet," svarede en af bønderne ude på vejen." Se nu! – se! Klokken rører sig."

Der lød et svagt vibrerende, dumpt klokkeslag gennem luften. Så fulgte endnu et, men så tog klokken fart. Man så dens irrede, metalgrønne hulning svinge ud ad tårnets glamhuller i stedse voksende flugt; man hørte aksen knirke og hvine under dens vældige svingninger, man så den tunge knevel hæve og sænke sig som en sort metaltunge – men klokkeslagene selv lød matte, dumpe, med en sørgmodig, sønderreven klang, som ringede en sprukken kæmpeklokke til lig.

Der gik en uforklarlig angst, næsten en gru gennem den festligklædte skare, som fra vejen nu havde søgt ind på kirkegården.

Alt lå så øde, så koldt, så vinterdødt – og så disse toner!

Var *det* den gamle, kære Randbøl-klokkes julehilsen? Aldrig havde nogen hørt den klinge således før. Det måtte være "utingen" selv, der var røgen i tårnet.

"Hvem er det, som ringer deroppe?" hørte man en fast og myndig stemme spørge.

Det var den unge præst, som for første gang betrådte kirkegården. Hans skikkelse tegnede sig høj og rank, dobbelt sort mod den hvide sne.

"Hvem ringer deroppe?" gentog han og lod sit spørgende blik glide hen over forsamlingen.

Ingen svarede.

Alles blik rettedes i åndeløs tavshed mod tårnets glamhuller. I den vage refleks fra kirkegårdens sne så det ud, som om en

mægtig, grå skikkelse tegnede sig i glamhullet med oprakte arme.

"Jo, gu' er det ham! Gu' er det gensdarmen!" brølte Chresten Smeds rå stemme henne ved kirkegårdslågen. "Af vejen, folkens! Lad mig komme derop, så skal I se, hvor jeg skal varpe ham ned som en tårnugle."

Den halvdrukne smed fægtede om sig, som ville han med magt bane sig vej gennem kirkegårdens skare. Den veg for hans brutale albuestød, men præsten gik lige imod ham og sagde:

"Her har I intet at gøre, Chresten Smed! Her råder kun Herren og hans tjener."

"Å, fanden i vold både med herskabet og lakajen!" skreg Chresten og skubbede præsten til side. "Jeg vil op i tårnet for at se klokken efter – det er nu *min* bestilling."

Ytringer af harme hørtes fra den forsamlede skare; men ingen vovede at standse smeden – dertil kendte man hans kræfter for godt.

Præsten var blevet ligbleg; men han fattede sig og sagde: "Lad ham gå! Han træffer vel en, der er stærkere end han, og for hvem han må bøje sig. Men I, som venter på julens evangelium, kom med mig, så vil vi samles i Guds hus og fejre den nat, hvor livet lærte døden at vige."

Præsten skred foran. Menigheden fulgte efter. Snart genlød den stille kirke af orgelets klang.

Et virvar af gamle, brøstfældige stiger, et kaos af bjælker på kryds og tværs, som trådene i en gigantisk edderkops fangende spind, alt løbende snævrere og snævrere sammen for at ende i den mægtige bjælkekappe, der bar klokke og tag – således så

det indre af Randbøl klokketårn ud, som det den juleaften lå, snart hyllende sig i tæt mørke, snart trædende frem i det vage halvlys, der stjal sig ind fra gluggerne i de alentykke mure.

Øverst oppe under klokken løb en indvendig vægtergang langs med tårnets fire åbne glamluger, og her stod den grå skikkelse, tågeagtigt dukkende frem i halvlyset, dragende klokkens reb så let, som barnet leger med en rangle.

Dybt nede fra tårnet hørtes prusten og stønnen, skældsord og eder. Men skikkelsen agtede ikke på det; den vedblev at ringe, så tårnets mure dirrede.

"Så hør dog op med den helvedes klemten, i djævlens skind og ben!" brølede Chresten Smed, hvis sorte hoved viste sig over trappens øverste trin.

Intet svar.

Skikkelsen vedblev at svinge den store klokke som var den støbt af glas.

Et ondt smil fortrak Chresten Smeds læber. Forsigtigt tog han de sidste par trin af trappen, listede i halvmørket langs vægtergangen, indtil han kom bag om sin modstander.

Så hævede han den knyttede, senestærke næve højt i vejret og lod den som en kølle falde ned over skikkelsens bøjede nakke.

Det var et slag, som ville have kastet en tyr ud over det lave rækværk og ned i det mørke, gabende dyb. Men her fo'r hånden tværs gennem en isnende kulde, for at slå knoerne blodige mod rækværkets jern. Chresten gik forover, og måtte gribe til med begge hænder for ikke at gå samme vej, som han havde tiltænkt sin modstander.

"Dåre!" sagde skikkelsen. "Stå dér!"

Chresten bandede en ed og ville rive sig løs; men begge hans hænder krummede sig som i stivkrampe om rækværket. Det var ham ikke muligt at løsne dette tag, skønt han anspændte al sin viljekraft.

Som en grålig tåge flød skikkelsen hen gennem rummet.

Det forekom Chresten, at den svang sig på et par grå, forrevne vinger, der udbredte en dødelig kulde, men i mørket skelnede han alt kun svagt. Skikkelsen flød sammen med den grå vinterskumring, og kun, når den svævede forbi glamlugerne tegnede dens omrids sig noget skarpere mod luften.

Chresten følte en stigende angst, han vidste ikke hvorfor – men alt i tårnet blev så skummelt, så mørkt, efterhånden som de store glamluger knaldedes i under skikkelsens hånd.

Nu var der kun én tilbage.

Chresten følte en dødelig rædsel ved at skulle lukkes inde i mørket med denne grå, uforklarlige modstander. Han gjorde et sidste, fortvivlet forsøg på at slide sig løs; men da dette mislykkedes, skreg han forfærdet:

"Å, lad den stå!"

Skikkelsen lod skodden urørt, satte sig på glamlugens karm og sagde spottende:

"Du har nok lært at bede?"

Det rasede i Chresten; men han vovede ikke at svare. En sammenbidt forbandelse, en knust ed var alt, hvad han mumlede ud i luften.

"Kender du mig?" spurgte skikkelsen, idet strøg kappens hætte tilbage.

"Nej!" skreg Chresten og ønskede, at han kunne få hænderne op for øjnene, så frygteligt var det magre ansigt, der stirrede på ham i mørket.

"Kom og se mit rige!" bød skikkelsen med hæs røst og vinkede ad ham.

Nu kunne Chresten løsne hænderne; men nu just ønskede han, at de for evigt var bundet. Han *ville* ikke hen til denne tågekæmpe, der vedblev at stirre på ham fra glamhullets karm, og dog *måtte* han. Det var som sugedes han derhen af en usynlig magt, som drev en luftstrøm ham lige i skikkelsens favn.

"Kom!" sagde den og løftede ham som et barn op på sit skød.

Chresten ville stritte imod; men han følte sig svag som en olding. En dødelig træthed, en isnende kulde syntes at stråle ud fra disse arme, der favnede ham tæt og fast. Han lagde sit hoved op mod tågekæmpens skulder og stønnede:

"Jeg dør!"

"Endnu ikke," svarede skikkelsen med et hult suk. "Se dér!"

Og en mager, vissen, gråbleg hånd pegede ned imod jorden.

Dybt nede lå kirkegården, dækket af sne, der i store driver flød over grave, af hvilke de sorte kors med de visne kranse ragede frem. Men for Chrestens øjne var denne sne gennemsigtig. Under den så han kiste ved kiste, grav ved grav. Og i disse grave skinnede gennem de sorte kister de hvide døde, hyllede i deres liglagener, liggende i dyb, evig søvn med visne roser i de knokkelgule hænder.

Lag fulgte på lag – det var, som borede de sig ned i jorden, bort fra sol, fra lys, fra himmel, og dybest nede endte alt i et ubestemmeligt, ravnesort mørke, hvorfra en kvælende, rådden stank steg op, forgiftende alt omkring sig.

"Det er mit rige," sagde skikkelsen. "Der skal du bo!"

"Nej! nej!" skreg Chresten i fortvivlelse. "Jeg vil ikke derned!"

"Du har selv valgt det," sagde skikkelsen og rejste sig med ham i sin favn. "Selv har du præket mit riges evangelium: Evigt mørke, evig glemsel, evig død! – Hvad klynker du for? Følg med mig til mit rige!"

Og glamlugen lukkede sig under Dødens hånd.

Alt blev ravmørkt, og i dette mørke følte Chresten, at han var som en bristende boble i denne iskolde herskers knugende hånd.

"Herre Jesus, frels mig!" skreg han i den vildeste angst.

"Han frelser ingen," svarede Døden. "Han er jo ikke til!"

Chresten stønnede højt. Den iskolde angstsved lå på hans pande. Dybere og dybere sank han nedad. Han syntes, tårnet havde forvandlet sig til en bundløs brønd.

Da var det, som stødte de pludselig imod noget. Bølgende orgeltoner brusede, løftede sig opad, steg i samlet kor mod himlen, og han følte, at de ligesom standsede dødens mægtige vingeslag. Han sank ikke mere.

Under ham klang menighedens gamle julesalme:

Al vor nød er svunden,
For i nat har funden
Vej til vor jord Guds enbårne søn.
Mørkets magt er knækket,
Dødens vinge stækket,
Alt ånder liv i tro, i håb og bøn!

Det var den gamle ambrosianske pilgrimsmelodi, der klang ham i møde, en blanding af salme og slagsang. Chresten havde hørt den som ung, huskede den fra en frisk forårsdag, da han

havde haft bryllup, og gæsterne drog gennem den nys udsprungne bøgeskov.

Han våndede sig under disse toners betagende magt. Han sukkede dybt, og sukket blev besvaret ved hans side – det lød som et dødssuk.

Og atter klang det dybt nede under ham:

Født i Jordens dale,
Han til Himlens sale
Selv vil os føre med hyrde-hånd.
Alt, hvad mørket øder,
Det i lys genføder,
Han, livets store kærlighedsånd.

Der lød atter et dybt klagende suk, næsten som en stønnen, og Chresten følte, at de iskolde arme, der tidligere jernfast havde omsluttet ham, begyndte at slappes. Flugten gik langsomt, og en dæmpet stemme hviskede: "Du bliver mig for tung – hvor vil du hen!"

"Op! Opad – til lyset!" stønnede Chresten og klamrede sig til skikkelsen; for det kom ham for, at den stod i begreb med at tabe ham.

Atter brusede orgelet, atter klang sangen; den tonede nu svagt, langt nede:

Slip, o Død, dit bytte!
Ej det kan dig nytte
Længer at stride mod lysets Gud.
Bort din magt er vejret!
Jesus Christ har sejret,
Han løser sjælene af graven ud!

Der fo'r et stormstøds susen gennem det gamle, vejrslagne tårn. Det var som jog stormens ånder i dans gennem rummet, fejende alt ondt, alt syndigt, alt vanhelligt med sig på deres susende fart. Den gamle kirkeklokke rungede med en hul, metallisk klang, tagværkets bjælker bragede, glamhullernes sorte skodder hvinede og smældedes op på vid gab.

Chresten følte sig slynget ud i rummet; han tog for sig med et skrig, fik fat i en klaprende luge og faldt derfra ned foran glamhullet, til hvis karm han støttede sit dødstrætte hoved. Uvilkårligt søgte hans blik ud over kirkegården. Den lå med tæt og hvid sne, med falmede kranse om de sorte kors – men dødens syner var borte.

Hans blik gled over mod den modsatte luge. Højt på aftenhimlens gråblå slør tindrede aftenstjernen som fordum den i Bethlehem. Dybt under den drog sig en langagtig, grå sky, som var det en menneskelig skikkelse i folderig, flagrende kappe og med en blinkende le på skulderen. Den løstes mere og mere af stormens hånd, flød tågeagtig flænget ud i rummet – kun den blanke le blev stående, halvt hyllet i skyer; det var Månens sidste, aftagende halvring.

Nede fra tårnet hørtes stemmer og råb. Chresten ville svare; han rejste sig op, men alt i ham var som sønderslået. Med et skrig styrtede han forover – bevidstløs fandt man ham liggende deroppe.

Sent ud på aftenen, da de sidste julelys var slukkede af jublende børn, bankede det på præstens dør.

Hans lille frue kiggede forsigtig ud og hviskede forskrækket:

"Luk ikke op, Arnold! Det er den onde smed, der stødte dig bort på kirkegården."

"Men jeg vil ikke støde ham bort," sagde præsten og rejste sig.

"Han er så stærk," indvendte den lille præstefrue, "og hvis –"

"Frygt ikke! Jeg kender en, der er stærkere. Lad ham komme ind! Gå så til ro, Elise!"

Den lille præstekone lukkede døren op. Dér stod Chresten med bøjet hoved, og med den lodne hue mellem begge hænder. Hun snoede sig forbi ham i halvmørket, sendte ham på skrå et ængsteligt blik, og udbrød halvhøjt, forfærdet:

"Min Gud! De har jo hvidt hår!"

"Har jeg?" spurgte Chresten og så forundret på hende.

Så gik han ind til præsten.

Det led ud på natten, inden Chresten gik. I sovekammeret lå den lille præstekone lyttende. Endnu i dette øjeblik frygtede hun for den stærke smed, og hun udstødte et befrielsens suk, da hendes mand trådte ind.

"Hvad ville han dog hos dig?" spurgte hun og rejste sig over ende i sengen.

Præsten så alvorligt på hende og svarede:

"Han kom for at bede om, at han i fremtiden hver juleaften må ringe Randbøl klokke."

"Han er jo ateist? Hvor kan han da –"

"Han *var* ateist," rettede præsten. "Nu er han det ikke mere."

"Men hvorledes er det muligt? Hvad er der hændt?"

"Jeg tør ikke betro dig et skriftemåls hemmeligheder, lille Elise, og du ville knap tro, hvad han fortalte. I tårnet har han været døden nær, siger han. Nu er han reddet – i dobbelt forstand."

"Gud være lovet!" sagde præstekonen og kyssede sin mand. "Må jeg så slet ikke få mere at vide?"

"Nej," svarede præsten, "ikke uden Chresten Smed engang selv skulle få i sinde at betro dig det."

Det var nissen

"*Charmante! Superbe!*" udbrød kammerherren, og knipsede med højre hånds pegefinger bladene fra hinanden i det lille hæfte, som han holdt op imod lyset, så diamantringen funklede som en stjerne.

"Hvilket?" spurgte kammerherreinden gabende og standsede den *patience*, hun var i færd med at lægge.

"*En surprise, ma chère,*" svarede kammerherren med hemmelighedsfuld mine. "En lille poesi – jeg tror, de kalder det en monolog. Vor smukke Doris –"

"Vor smukke Doris?" afbrød kammerherreinden med en skærende betoning på de to sidste ord. "Hvem mener du?"

"Nå – ja – naturligvis Annys guvernante, Doris –"

"Hun hedder mamsel Jensen, og intet andet," sagde kammerherreinden og slog kortene sammen med et knald.

"Det klinger så forbandet borgerligt, *ma chère!* – Nå, lad os ikke fatiguere os over det. Hun har skrevet –"

"Har hun skrevet?" udbrød kammerherreinden og slog kortene ud i en stor vifte. "Blåstrømpe troede jeg dog ikke, hun var."

Kammerherren syntes at have nærmere bekendtskab til mamsel Jensens strømper; for han svarede med stor bestemthed: "*Jeg* har aldrig set hende med blå strømper."

"Hvad har hun skrevet?" spurgte kammerherreinden med en mat gaben. "En madrigal, formodentlig?"

"Det ved jeg, *pardieu*, ikke, hvad er!" svarede kammerherren med inderlig overbevisning. "Dette her er – lad mig se – jeg

tror, hun kalder det jamper. – Vil du høre?"

"Pardon, Alphonse!" afbrød kammerherreinden, og dækkede med hele kortviften en aldeles utilsløret gaben. "Fortæl mig indholdet! – Du ved, jeg læser kun gode vers."

"Hum! Ja! Indholdet? – hvad indhold er der egentlig i sådan noget? – Det klinger, *ma chère*, det klinger og så slår det tiden ihjel – morer gæsterne, giver stof til konversation, sætter vor kære Eyben i et hidtil ukendt lys – kort sagt – sådan en prolog er uforlignelig på en ennuyant juleaften."

Kammerherreindens ansigt opklaredes næsten til et smil. Kunne hun slå tiden ihjel, putte den i en tønde og sende den til Amerika, ville hun have betragtet sit livs opgave som løst.

"Lad mig høre," sagde hun formildet. "Mamsel Jensen har virkelig et vist talang."

"Ganske bestemt," forsikrede kammerherren hurtigt. "Ser du – det er en allegori. Eyben kommer frem – ja, du ved, hvor den juleaften ellers bliver horrible, når vi skal konversere de mennesker lige til klokken ti – Eyben kommer altså frem, udstafferet som nissernes konge. Den grønne stue kan vi gøre, lad os se, til en kæmpehøj for eksempel – eller til en korsvej, eller sådant noget. Nå – Eyben kommer frem, udstafferet som nissernes konge, lad os se – af en tønde for eksempel. Han stiger op på kæmpehøjen, besværger sine undersåtter, og – døren til den blå stue – den kan vi jo nok spendere på det – går op, og ind styrter alle nisserne –"

"Hvilke nisser, *mon cher*?" afbrød kammerherreinden. "Det er sådant et underlig vulgært ord, synes mig."

"Godsets børn, min kære Stella, dem vi ellers bespiser fra borgestuen. Vi må spendere en dragt til hver; den kan de

beholde til at gå i skole med. Nå – alle nisserne omringer deres konge – det er Eyben, forstår du? – han udtaler sin tilfredshed med deres gode udseende, giver dem hver en lille present – småting naturligvis – lad os se – kamme, børster, støvleknægte og sådan noget. Nisserne er henrykte – de svinger deres huer, råber hurra, og synger en lovsang, som jeg nok skal få huslæreren til at skrive. Til slutning kender jubelen ingen grænse. De løfter deres konge – Eyben naturligvis – op på skuldrene, bærer ham i triumf og forsvinder med ham i kæmpehøjen. Tæppet falder, og en bifaldsstorm, *ma chère*, vil bruse gennem salen."

"Tror du?" spurgte kammerherreinden og skød alle kortene fra sig.

"Ubetinget!"

"Men det gør jeg ikke! Jeg finder den hele plan meget *maladroit* og navnlig digtet overordentlig *malplacé*."

"Og hvorfor det?"

"Fordi det er vor guvernante, som har skrevet det. Hvad vil man først spørge om? – forfatteren. Alle tror naturligvis det er mig, eller dig måske, og så er det – mamsel Jensen og huslærer Abel. Det gør ikke noget godt indtryk, *mon cher*."

"Så gør jeg det selv," sagde kammerherren determineret og strøg sine knebelsbarter med en sejrherres sikkerhed.

"Alphonse! Alphonse! Min Gud! Du vil da ikke skrive vers?" udbrød kammerherreinden forfærdet. "Det skal være så vanskeligt, Alphonse."

"Ja, i gamle dage, da man forlangte dine verseben, din rytmik og så dine enderim respekterede, *ma chère* – ja, da var det rent forbandet. Men nu til dags? – å, jeg så forleden et vers i en avis.

Der var så mange ben i det, at bladet godt kunne blive landpostbud, når det kom tilagters. Til gengæld var der hverken rim, rytmik eller mening – men alle sagde, at det var et charmante digt – selv din kusine. Jeg forsikrer dig, jeg kan skrive mage til endnu i aften."

"Men gangen – handlingen?" indvendte kammerherreinden.

"Å, det tager man ikke mere hensyn til. De fleste ting har jo hverken gang eller handling. Det er situationer, stemninger – kort sagt, vås – og det er slet ikke vanskeligt. Desuden, hvis det skulle knibe, så har vi jo den smukke Dor – jeg mener mamsel Jensens manuskript. Man forandrer lidt hist, lægger noget til her – fint, naturligvis, fint – og det er ikke længere hendes. – Å, jeg ved nok, hvorledes jeg skrev mine franske stile på akademiet – altid *crème de la crème* – hvad var *det*?"

Der hørtes en underlig fnisende lyd, som dog ved nærmere eftersyn viste sig at være kammerherreindens moppe, der snorksov under hendes kjole. Klokken slog ti. Ved lyden af det første slag ringede kammerherreinden på sin kammerjomfru, som straks viste sig med hendes frisérkåbe over armen.

Kammerherren rejste sig, bukkede for sin frue og sagde: "*Bon nuit, ma chère!* Jeg trækker mig tilbage til mit Helikon. I morgen skal jeg tale med Eyben og frøken Jensen. Jeg må dog præparere dem en lille smule. Digtet kan blive charmante, når det får nogle flere ben at gå på."

Den næste aften sad Peer Røgter i sit kammer. Han havde trukket sine staldbukser af, og var nu i færd med at løse det problem at skaffe dem ny bagklædning af et af kammerherrens gamle oliemalerier, som Jens Kusk havde knebet oppe på loftet.

Det var en gammel rådsherre fra Ludvig den Fjortendes tid, en af kammerherreindens aner, men det brød Peer Røgter sig ikke det bitterste om. Med en rusten foldekniv filede han det tykke lærred igennem, idet han mumlede:

"Ja, – paryk, *det* har han s'gu – men den bliver meget for bred til smækken! Nå, så studser vi ham en bitte kende."

Og Peer Røgter studsede rådsherren, så denne ville have studset ved det.

Da bankede det på døren. Peer fik i en fart rådsherren og rammen under bænken, lagde bukserne decent over skødet og råbte: "Er det dig, Maren?"

"Nej, det er mig!" lød en drengestemme udenfor.

"Nå, så det er ham, Eyben," sagde Peer og lukkede døren op. "Ja, han kan godt komme ind, for ham skader et par bare ben da itte."

Eyben trådte ind. Det var en bleg, opløben, tiårs dreng med matte, blå øjne og en mund, der mindede om en mulepose. I det mindste så det ud, som om en sådan havde trukket hele undermunden nedad. Der var noget underligt mat, dinglende i hans bevægelser. I hånden holdt han en kørepisk uden smæld.

"Vin du nave den tin mig?" sagde han og stak den lige i ansigtet på sin ven.

Peer syntes åbenbart ikke om denne afbrydelse i hans konference med rådsherren, for han svarede tvært: "Kan Eyben ikke snakke rent endnu? Det troede jeg dog hr. Abel havde lært ham."

"Næ, det har hr. Aben ikke. Forresten kan jeg nok sige *l*, når jeg vin; men det keder mig at vinne. Det skan være et sinkesmænd, Peer!"

"Ja, hvor får *jeg* penge til silke? Det er knap det, jeg har skillinger til lærred i mine bukser. Har han ikke lidt penge, Eyben?"

Eyben halede langsomt sin pengepung op og var just i færd med at åbne den, da det bankede på ny.

"Stik den til sig," hviskede Peer.

Derpå råbte han med myndig stemme: "Er det dig, Maren?"

Der hørtes en tør hosten udenfor. Døren gik op på vid gab. Dér stod Frants Kammertjener i fuldt liberi. Han smældede et blik rundt i kammeret og meldte, henvendt til loftet: "Hendes Nåde spørger efter junkeren. Kammerherren ønsker at tale med den unge herre straks."

Eyben dukkede sig, som fik han et slag af en usynlig pisk, og smuttede ud bag om kammertjeneren. Denne forsvandt med værdighed, idet han glemte at lukke døren. Peer rejste sig med bukserne i hånden, sparkede døren i og sagde arrigt: "Kammerjunker!"

Så halede han rådsherren frem under bænken, tog mål af parykken og mumlede:

"Mon jeg skal sætte ham indad eller udad? Indad bliver han vist for kold."

Den næste aften ved samme tid havde Peer fået bukserne færdige. Det var et sandt kunstværk, der mindede om florentinsk mosaik. Han sad just og flettede på et smæld af grøn silke, da døren blev revet op og Eyben styrtede ind. Han smed sig uden videre omstændigheder i Peer Røgters seng og udbrød, halvt arrig, halvt grædende:

"Den gamne er gan!"

"Ja, der var nok til Eyben i går aftes," sagde Peer og slog knude på smældet.

"Jeg vinne ønske, hr. Aben sad på Bnoksbjerg!" vrissede Eyben og sparkede i dynerne. "Han skan nære mig at deknamere en mononog."

"Hvad er det?"

"Det er noget, som anne vin ne ad, når jeg, som ikke kan sige *l*, skan deknamere," udbrød Eyben og brast i gråd. "Jeg bniver tin natter for dem annesammen, hvis du ikke hjænper mig, Peer!"

Peer flettede meget sindigt smældet ind i snerten, kløede sig på rådsherren og sagde: "Jeg forstår itte det bitterste a' det alt sammen."

"Dér kan du næse!" sagde Eyben og trak et beskrevet hæfte op af sin lomme.

"Det er jo ikke prentet," bemærkede Peer, "så kan jeg ikke læse det. Læs han det for mig."

"Det er noget ugudenigt vrøvn! Jeg forstår det snet ikke! Det er så nøjernigt."

"Læs det alligeveller," bemærkede Peer filosofisk.

"Men du må ikke ne ad mig, for så snår det snudder," indvendte Eyben, lukkede hæftet op og læste:

> Jeg er nissernes konge! – Ven ninne og grå,
> Står jeg dog her med gundkrone på
> Og hinser venkommen til anne.
> Nyser vensignensen ud over nand,
> Nyser som stjernen ved Bethnehems strand,
> Mens juneknokkerne kande.

"Det forstår jeg s'gu itte et muk af," sagde Peer Røgter.

Eyben huggede hæftet i gulvet, brast i gråd og hulkede: "Jeg er vis på, at Aben har navet det sånedes bare for at nære mig at sige *n – l* mener jeg. Men jeg vin ikke nade mig gøre tin nar – ven, Peer?"

Peer gnubbede sit røde, strittende hår med hele den knyttede hånd og spurgte: "Men hvad vil de egentlig gøre ham til nar med? Det er jo inte Eyben, der har lavet den katekismus. "

"Jeg skan jo være nissekonge," forklarede Eyben. "Jeg skan stafferes ud i grå knæder med krone og et nangt skæg. Der er kommet en hen nissedragt fra Ninnenunde og en væmmenig kohårs paryk, som jeg skan ha' på hovedet. De vin gøre mig tin nissekonge, Peer, og så skan jeg gøgne for dem."

"Nej, *det* skal Eyben aldrig i evighed!" udbrød Peer og slog i bordet. "Man skal ikke gøre sig selv til grin, når man er herskab; men man skal heller ikke gøre grin med *det*, som dog er mere end herskabet selv."

"Hvad mener du med det?"

Peers stemme sank ned til en sagte hvisken: "Kender han noget til *utøjet*?"

Eyben kløede sig i hovedet og så højst muleposeagtig ud.

"Nå, ikke?" fortsatte Peer; "men se, *det* gør jeg. Jeg ser mere her nede i kostalden ved nattetide end de andre oppe på gården; men *jeg* mæler aldrig et muk. Nu til dags er man jo så romantisk, at man ikke vil tro simple folk. Men jeg ved nok, hvad jeg har set, og jeg ved også, hvad jeg har hørt."

"Hvad har du da hørt, Peer?"

"Å, det hverdags pusleri vil jeg slet ikke snakke om," fortsatte Peer, "men kun holde mig til det, der ligner det, som de vil gøre

ved Eyben. Se, det kan nu være sådan en halv snes år tilbage, da var der en skolelærer, som skulle gøre sig vigtig. Han fik også lavet sådan noget kram på vers, som skulle læses ved bordet, og skrædderens dreng, som var sådan en fjantefas, skulle da være nissekonge. Men det tog en drøvelig ende, for den rigtige gamle, ham derinde i Bumlebølle Banke fik drengen lokket med sig, og da han havde fået ham op på toppen, så rundhjulede han ham sådan, at han var rundtosset fra den dag og kom aldrig til samling mere."

"Rundhjunede – hvad er det?" spurgte Eyben meget betænkelig.

"Jo, ser han, Eyben," sagde Peer med eftertryk, "nissekongen skabte sig om til et ildhjul, tog skrædderdrengen om livet og hjulede så ned med ham lige oppe fra toppen af banken og ned i skolelærerens møtning. Der fandt de ham, og vel var det, at han var kørt i møtningen, for ellers var han brændt levende op."

Eyben rejste sig i sengen. Hans øjne lignede to mat emaljerede kugler; munden hængte slapt ned, men pludselig fortrak den sig til et vældigt brøl, og han hulkede: "Peer! Peer! Du må hjænpe mig ud af ant dette; enners bniver det en fæn redenighed."

"Ja, det er ikke så lige," bemærkede Peer, "for der skal både hoved og mønt til. Har han ikke lidt penge, Eyben? Jeg skulle også ha'e lidt for det smæld."

Denne gang fik Eyben sin pung op i en fart.

"Jeg har bnot tyve kroner, som jeg nånte af granmama tin junepresenter."

"Ja! Den kan jo være god nok," sagde Peer og stak guldstykket i lommen. "Men til juleaften må jeg ha'e én til, ellers går det

galt, forstår han?"

"Jo," hulkede Eyben, "jeg har én tin i min sparebøsse – du skan få dem annesammen, når du bare vin hjænpe mig."

"Eyben skal ikke komme til at agere nissekonge *den* aften – det lover Peer Røgter og jeg. Men én ting må Eyben love – vil han sværge på det?"

"Ja!" sagde drengen, aldeles andægtig.

"Hvad der så sker, og hvad der så hænd's, så svarer han blot, når nogen spørger ham: *det var nissen* – forstår han?"

"Jo ven, Peer! *det var nissen!* Var det ikke sånedes?"

"Jo vist! Gå så! – for nu skal jeg til at spekulere," sagde Peer med en mine, som var han Henrik i *Abracadabra*.

Eyben gik og tog pisken med sig. Hæftet havde han derimod glemt på sengen. Peer greb det, holdt det op til lyset og gjorde en grimasse.

"Sikke no'et forbandet, romantisk sludder!" brummede han. "Det fylder nu den kisselinke kammerherren med. – Herut!"

Og dermed åbnede han kakkelovnsdøren, hvor hæftet forsvandt som lyse luer mellem de andre.

Den næste dag var en sand Tycho Brahes dag for kammerherren. Hr. Abel havde meldt, at Eyben havde kastet hæftet bort, og da dette var en trio af kammerherren, guvernanten og hr. Abel, hvortil der ikke fandtes kladde, varede det adskillige timer, inden man fik stablet et dokument sammen, der blot nogenlunde lignede det tabte.

Kammerherren var gnaven. Det forekom ham bestandig, at den nye prolog manglede en mængde pikante åndrigheder, som

han alene havde fundet på, men som det nu – mærkeligt nok – ikke var ham muligt at komme på. Han gik med lange skridt op og ned i sit rygeværelse, da tjeneren meldte – Peer Røgter!

"Peer – Peer Røgter! Er han gal?" udbrød kammerherren.

Tjeneren bukkede og så højst elendig ud.

"Vis ham ned i mit kontor!" tordnede kammerherren. "Eller til forvalteren! Jeg vil ikke – dog jo, jeg *vil* modtage ham. Lad ham gå ned på kontoret."

Da kammerherren kom ned, stod Peer med sin stadshat i begge hænder og i en dragt, der ikke gav fjerneste anledning til at mindes rådsherren under Ludvig den Fjortende. Kun en vis stram ko-atmosfære, der omgav ham, som glorien de katolske helgener, røbede hans stilling som røgter.

"Hvad vil han?" spurgte kammerherren gnaven. "Skynd sig lidt – her er koldt."

"Ja, her er jo heller ikke fyret i kakkelovnen, hr. kammerherre," bemærkede Peer på sin troskyldige måde.

"Nonsens! Skynd sig lidt! Hvad kommer han for?" spurgte kammerherren og trippede utålmodig på det kolde gulv.

"For at sige op, hr. kammerherre," svarede Peer med ynkelig stemme. "Jeg kan ikke mere."

"Hvad for noget? – Peer er jo ikke nået de halvhundrede endnu?"

"Ja, var det blot årene, hr. kammerherre, så kunne det jo magelig ta'es; men der er det, der er værre. – Se, derfor må jeg gå."

"Nej, gu' må han ej! Jeg tager ikke mod opsigelse i utide. Hvad er da det, som er værre?"

"Utøjet, hr. kammerherre. Jeg kan ikke nære mig for det."

"Fy, for pokker," udbrød kammerherren og trak sig et skridt tilbage. "Hvor har han fået det fra? Det er jo det rene svineri."

"Ja, det må kammerherren nok sige. Forresten mener jeg, at det kommer heroppe fra slottet; for det er alletider værst sådan hen ad juletid, når der er mange gæster heroppe; så jeg mener –"

"Er han bindegal? Tror han, at jeg eller mine gæster bringer ham utøj på halsen?" tordnede kammerherren, aldeles ude af sig selv. "Det må jo komme fra køerne. Har han set dem ordentligt efter?"

"Nå, sådan?" sagde Peer med et forstående smil. "Næ, det er ikke *det* utøj, jeg mener, hr. kammerherre. Det er de små grå."

"Ja, for fanden, det er jo netop de små grå, jeg taler om! – Kan han ikke nære sig for dem, kan han få sit kammer hvidtet og sit sengetøj brændt, men jeg lader ikke mine røgtere rende ved juletider for *det*. Forstår han?"

"Jovel, men det er jo hr. kammerherren, som ikke forstår mig. Nærenstid jeg bare måtte få lov til at tale, skulle jeg vel nok klare mig; men hver gang jeg bare lukker munden op, ta'er hr. kammerherren jo sådan på vej, at jeg bliver rent rundtosset, og så kan jeg jo ikke gøre for, at jeg gør kammerherren så kulret, som han er."

Kammerherren sendte ham et lynende blik, men da det kun mødte et gabende, godmodigt, næsten fjollet udtryk i Peers ansigt, formildedes hans vrede og han sagde:

"Forklar mig da, hvad han mener med sit utøj."

"Ja, det er jo ikke sådan at forklare, for der er jo ingen, der rigtig forstår det, og i vore romantiske tider vil folk jo ha'e alting så naturligt. Jeg snakker heller ikke mere om det end højst

nødvendigt; men kammerherren må vide, at sin nattesøvn må man ha', og det er ikke behageligt, når de små grå kører i karussel med dynen på gulvet, så man vågner om morgenen i sin bare skjorte, så stiv som en pind."

"Å, nu forstår jeg!" udbrød kammerherren og tog sig med en affekteret gestus til panden. "Det er nisserne, Peer mener?"

"Ja, det er dem fra Bumlebølle Banke – de har nu fået deres gang i kostalden hver evige nat. Se nu i går! – så ligger jeg og sover, og drømmer, at den krimmelhornede kvie, hende fra Lars Persen i Tosserup, har slået sig løs. Så vågner jeg, og så hører jeg hende ganske bestemt sjokke op og ned ad grebningen i kostalden – jeg kender hende på det trask, hun har. Så står jeg op og går i min bare skjorte ind for at binde hende. Først kan jeg itte finde hende, og så kan jeg itte binde hende; for det var ligesom tøjret blev speget omkring hornene på hende. Så bliver jeg arrig og gi'er hende et dask i siden; men lige i det samme sætter hun, reverenter talt, hornene i enden på mig og siger: 'Herut, Peer!' – og i det samme går stalddøren op, og jeg ryger på mit ho'ede lige ud i møtningen, så møget stod mig om ørene. Det var itte den krimmelhornede kvie, *det*, hr. kammerherre. – Nej, det var utøjet, og sådan piner det mig næsten hver evige nat, så jeg får trække af gårde, hr. kammerherre! Ja, såmænd må jeg så."

"Men hvad har *det* med os og hovedbygningen at skaffe? Vi kan jo ikke gøre for, at det spøger nede i kostalden."

"Jo, når bare hr. kammerherren vil lægge det rigtig sammen, så skal jeg snart forklare det. Se, det kan nu være sådan en halv snes år tilbage, så var der en skolelærer, som skulle gøre sig vigtig. Han –"

"Å, spring ham over!" udbrød kammerherren utålmodigt. "Han kommer jo ikke den sag ved."

"Jou netop," bemærkede Peer, "for han ville gøre det samme, som skolelæreren nu gør deroppe med junker Eyben; men det kom han beskidt fra."

Og nu fortalte Peer med stor vidtløftighed historien om nissen der "rundhjulede" skrædderens dreng.

"Peer vil da ikke ha', at jeg skal tage den historie *au sérieux*?" bemærkede kammerherren. "Det er jo den groveste superstition."

"Ja, grov var den," sagde Peer. "Derfor blev han også fjollet alle sit livs dage. Sæt nu, at det går den unge junker ligedan – hvad vil kammerherren så gøre?"

"Der er en difference, Peer! en betydelig difference. *Jeg* er ikke en skolelærer, og den unge herre er ikke skrædderens dreng. Sligt passerer kun med borgerlige folk, min gode Peer."

"Da er vi dog alle borgerfolk for Vor Herre, og sagtens for Djævelen med," brummede Peer. "Man skal ikke trække Fanden i halen, for så vender han kløerne til. Derfor skulle hr. kammerherren heller ikke male ham på væggen, men lade de løjer fare på en hellig juleaften. Ellers bliver det, min sandten, til ulykke for os alle på gården."

"Derom kan der aldeles ikke være tale," udbrød kammerherren heftigt. "Alt er nu arrangeret, og vi lader os ikke kommandere fra kostalden, min gode Peer! Er han bange for at ligge der alene juleaften, kan han få et par af karlene til selskab, eller – bi lidt – han kan tage ned til Lars Peersen i Tosserup og handle om den tyr, jeg så på forleden."

"Ja, det sidste ville jeg jo helst," sagde Peer og drejede ydmygt på sin hat; "for dels falder der jo altid lidt af hos Lars Peersen, og så er jeg jo ude af gården med det samme, og det skøtter jeg svært godt om, for det vil aldrig gå rigtigt til *den* juleaften, hvis hr. kammerherren selv trækker utøjet til huse."

"Det bliver min sag, Peer, og jeg vil se, hvem der vil forhindre mig i det. Dér har han en tikroneseddel til rejsen, og skaffer han godt køb på tyren, får han en til. Gå så og meld hollænderen, at han rejser."

"Takker så mangfoldigen for alt godt og ønsker hr. kammerherren en glædelig jul," sagde Peer. "Men –"

"Nu vil jeg, *par dieu*, ikke høre et ord mere!" råbte kammerherren. "Vil han gå eller vil han ikke?"

"Jou, jeg vil, Deres Højvelbårenhed!" sagde Peer og hummede sig baglæns ud ad døren. "Men *den* juleaften bli'er –"

Kammerherren smældede døren i for Peers næse, og gik et par gange op og ned ad gulvet, idet han udbrød:

"Mærkværdigt, så denne gamle folketro holder sig hos de lavere personer her på godset! Jeg skal dog berette denne samtale til provsten; han kender denne friskolelærer, som har statsunderstøttelse for at skrive alle disse gamle anekdoter op og give dem i trykken. Peer Røgter! – det vil være noget for ham."

Udenfor døren stod Peer og foldede tikronesedlen omhyggeligt sammen, inden han lod den forsvinde i sin brede vestelomme. Så kastede han et polisk blik tilbage mod den lukkede kontordør og sagde: "Han er s'gu dog itte så dum, som jeg havde troet, og kyse la'er han sig heller itte. Nå, så må vi ta' det på en anden manér – men *den* bliver værre."

Den af Eyben så frygtede juleaften var endelig kommet. Den ene karosse efter den anden rullede op foran hovedbygningens portal, medførende godsets honoratiores; for kammerherren yndede at omgive sig med en vis patriarkalsk nedladenhed, når ingen af hans standsfæller var til stede; for da var han stram som en overhofmarskal.

I den store sal, der flankerede den såkaldte "grønne stue", sad Eyben i bundløs fortvivlelse. I tre dage havde uhyret Abel rørt om i munden på ham med en sukkertang for at få tungen stillet lige til det forbistrede *l*, og nu kunne han det.

Men rollen, å rollen! – den kunne han ikke. Han svedte under den stride kohårs paryk, der ubarmhjertigt faldt ham ned over øjnene; han bed i sit store hørskæg, og syntes, det smagte af saltet klipfisk; han kløede sig i parykken, fik messingkronen på huen ned om halsen, og var i det hele yderligt elendig. Hans scepter og rigsæble lå på bordet ved siden af ham. I døren til venstre var den nederste fylding taget ud for at give plads til en tønde uden bund, og gennem denne skulle han krybe ind, når kammerherren bankede de tre slag på døren.

Hvor han gruede for disse tre slag! Sveden stod på hans pande, løb nedad og fandt vej til hans røde papnæse – han kunne tydelig føle, at den begyndte at blive blød i spidsen. Men hans hjerne? – å, den tog også på at blive blød, og hver gang han greb rollen, og ved det svage, flakkende lys begyndte:

> Jeg er nissernes konge! Vel lille og grå,
> Står jeg dog her med guldkronen på
> Og hilser: velkommen til alle –

Så var det, som kom der en rund, sort plet over de næste linjer, og han følte, at når han skulle gennem tønden, ville denne plet blive til ét stort, kulsort mørke, hvoraf han aldrig mere ville hitte ud.

Jo! – *Han* var rigtignok "nissernes konge!" – Aldrig har en monark følt større afmægtighed.

Og så hans ven Peer! – Peer, som havde lovet at hjælpe ham ud af klemmen, Peer, som havde taget hans tyvekrone og svoret ham evig troskab. Peer, hans minister, hans eneste fortrolige, hans sidste tilflugt i ulykken – Peer var stukket af til Lars Persen i Tosserup for at handle om en tyr!

Eyben kunne have grædt af raseri og fortvivlelse, hvis ikke tårerne ville have skyllet sminken af hans kinder og fyldt hans næse til oversvømmelse.

Nu kom de fremmede!

Han kunne høre dem snakke og le i værelset bagved, og han skelnede tydeligt sin faders: "*Ah, bon soir, mon cher! Comment vous portez vous?* – En glædelig fest! – Vi har en lille *surprise* i aften – De skal se! – *Ah, charmante!*"

Nej, de skulle ikke se, ikke le, ikke bringe skandalen videre næste morgen. Eyben følte sig drevet til fortvivlelse. Han sprang op, satte kronen fast på hovedet, greb sit scepter, sit rigsæble, og listede så med lydløse trin hen imod en lille tapetdør, som gik ud til en korridor, der løb bag om billardsalen til den trappe, som førte ned i haven. Han tog et rask tag i låsen, stødte til – døren var lukket.

Det svimlede for Eyben. Han følte de tunge tårer vælde frem under sine lukkede øjenlåg og uvilkårligt udbrød han:

"Å, Peer! Å, Peer!"

Da raslede det bag ved tapetdøren. Nøglen drejedes om, og foran ham stod Peer med en blændlygte i hånden.

Men hvordan var det, han så ud? – en spids rød hue dækkede hans ærværdige isse og stod godt i farven til hans røde, strittende hår. Et filtret, rødt skæg, der syntes fabrikeret af kohalehår, faldt ned over den grå vams, der dækkede hans overkrop som en stumpet sæk. De krumme hjulben stak i et par højrøde hoser, hvor fødderne endte i noget, der havde stor lighed med snabelsko, kun uden bjælder.

"God aften, bett' Eyben," klang Peers stemme. "Det var alt det, jeg kunne hitte herop."

"Peer! er det dig!" jublede Eyben. "Men hvordan er det, du ser ud?"

"Det må han nok spørge om," vrissede Peer. "Siden alle de andre ugler sig ud, må jeg vel også."

"Ja, men du ser jo ud som en rigtig nisse," bemærkede Eyben, halvt frygtsom, "det gør de andre ikke."

"Det er vel fordi jeg er rødhåret og hjulbenet, samt ikke videre køn i gefjæset," forklarede Peer. "Kom nu bare med! Så skal jeg i en fart pynte ham sådan, at ingen skal kende ham igen."

"Men jeg *er* jo pyntet," indvendte Eyben.

Peers ansigt fortrak sig til et bredt, satyragtigt grin.

"Ja, vil han ikke ned med, kan han jo blive og gøre sig til grin her oppe," sagde han.

"Nej, nej!" råbte Eyben, og var i ét spring ude i korridoren. "Nad os bare komme afsted. Du kan gøre med mig, hvad du vin."

"Men husk på, at nu er *jeg* nissen," sagde Peer. "Hvad var det så, han skulle sige? Kan han huske det?"

"*Det var nissen!*" sagde Eyben bestemt.

"Ja, det er rigtigt. Kom nu med, så skal Eyben få at se, hvad *han* kan gøre!"

Og Peer lukkede for lyset i blændlygten, idet han gik foran.

Lidt beklemt fulgte Eyben efter. Der var så mørkt i den lange, skumle korridor, og det syntes ham, at Peer så så underlig ud. Det var *ham*, og det var dog ikke *ham*.

Skulle det være nissen? – denne tanke fo'r som et lyn gennem drengens hoved og fik ham til at standse; men da han i det samme så lygten bevæge sig ned ad vindeltrappen, forsvandt angsten. I gården måtte der jo være folk nok.

De kom ned i haven, sneg sig gennem nøddegangen og nåede broen over borggraven.

Her kastede Peer lygten i vandet.

Den lyste et øjeblik, fra det sorte, mudrede dyb, inden den gik tilbunds. Så slukkedes den med en underlig hvislende lyd, og alt blev så mørkt, at Eyben ikke kunne se en hånd for sig.

"Hvad tuder han for?" spurgte Peer.

"Å, jeg er så bange – så bange for at de skal finde mig," forklarede Eyben.

"Jeg skal nok gemme ham," sagde Peer. "Hold sig nu bare tæt op ad mig, for i borggården bliver det lyst nok."

Peer havde ret.

Da de slap ud fra træerne langs graven, stod månen klar og blank, og lagde en lang sølvstribe hen over kanalens vand.

"Denne vej," sagde Peer. "Langs kostalden – så – dér har vi Maren og et par af tøsene. Gid Fanden havde dem!"

De tre piger kom leende og snakkende lige imod dem uden at se dem.

Pludselig skrævede Peer ud, stak hovedet ned mellem benene og løftede med det samme sin kittel op over ryggen, idet han udstødte en brægende lyd.

Pigerne svarede med et tredobbelt hvin og fo'r, med skørterne om ørene, ud over gårdsrummet.

"Se, *det* hjalp," sagde Peer. "Hvad man ikke har i ho'det, må man sommetider ha'e i enden – kom nu her hen langs møtningen, så skal jeg gemme ham."

De gik nu langs den store, fede kostaldsmødding, hvor gødningsvarmen slog Eyben i møde som en lun damp. Op til stænget over kostalden stod en stige.

Her standsede Peer og sagde:

"Kan Eyben nu lukke sine øjne og gøre sig rigtig stiv, så skal jeg gemme ham."

"Jeg kan godt knatre op ad stigen anene," bemærkede Eyben.

"Nej, vist ej! – Gør som jeg siger!"

Eyben lukkede øjnene og gjorde sig så stiv som en pind.

I det samme følte han et vældigt tag forneden. Et par jernstærke arme løftede ham i vejret og slyngede ham som en bold højt op i luften. Han åbnede øjnene og fik akkurat tid til at se den varme mødding under sig – i næste øjeblik lå han midt i den med et plask, så ajlen stod som et springvand omkring ham.

Han udstødte et skrig, arbejdede sig op, og hvad så han?

Op ad stigen arbejdede sig Peers hjulben med sære edderkoppeagtige fagter. Uden at agte på hans ynkelige råb, stak Peer overkroppen ind ad lugen på stænget, og idet han

skubbede sig indefter så Eyben et frygteligt syn: Peer havde også ansigt bagtil – et stort, rødt ansigt med en hvid, krøllet paryk!

"*Det var nissen!*" skreg Eyben, idet alt drejedes rundt for ham "Hjænp! Jeg kvænes!"

"Nu kan vi vist lukke døren op, *ma chère*! Vi bør ikke forøge vore kære gæsters spænding over evne," bemærkede kammerherren i en galant tone.

Kammerherreinden gav et mat nik, der syntes at antyde, at det var hende så guddommelig ligegyldigt, om hendes gæster "spændtes" eller ikke.

Kammerherren vinkede.

Fløjdørene røg op, et lyshav vældede fra den grønne stue ind over de tilstedeværende, som modtog synet af det rigt pyntede juletræ med et beundrende: "Å!"

"Tør jeg bede selskabet tage plads her i forgrunden til venstre – damerne forrest!" kommanderede kammerherren. "Vil De så have Deres opmærksomhed henvendt på kæmpehøjen her til højre! Ah, charmante! Der kan godt sidde nogle flere endnu, når de rykker godt sammen."

Selskabet stirrede beundrende ud over den grønne sals dekorative herligheder. De bestod i en kæmpehøj, der syntes bygget op af karduspapir og smørfjerdinger. Til højre for den, i dørfyldingen, gabede den tomme tønde.

"Er det et hundehus?" spurgte en landlig uskyldighed.

En let fnisen overdøvedes af kammerherrens højtidelige: "*Chut!* Nu begynder vi!"

De tre betydningsfulde håndklap faldt.

Åndeløs tavshed!

"Hem! Mærkværdigt!" bemærkede kammerherren og skævede ind i tønden. "Tillader De?"

Atter faldt tre håndklap, der lød som lige så mange ørefigener.

Gravstilhed! – ikke en lyd!

"*Mon dieu*, Alphonse, der er noget i vejen! Han er besvimet – han har fået ondt! Alphonse! Spræng døren! – Spræng døren straks! – Jeg vil se mit barn! Å – jeg anede det!" udbrød kammerherreinden og banede sig vej hen til tønden.

"Berolig dig, *ma chère*! – Kære Stella, sæt dig! – Jeg kan jo ikke sprænge med de bare hænder! – Henning! Johan! Frants! Skaf nøglen! – Nå, den sidder indvendig! Skynd jer ad billardkorridoren! – Jeg vil –"

Kammerherren fik ikke talt ud.

Et vildt hyl som af en ung indianer på krigsstien fik alle til at fare op, og nu hørtes med Eybens brølende stemme følgende hysteriske udbrud:

"Han vinde sna' mig ihjen!"

"Hvem?" råbte kammerherren.

"Nissen! Han trinnede mig omkund i hunnet!"

"Johan! Henning! Frants! – I pokkers skind og ben! Så luk den dør op!" tordnede kammerherren.

"Nej! Nej! – inte nukke op!" hylede Eyben fortvivlet.

Døren til sideværelset fløj op på vid gab. Tønden trillede ind med et hult bulder, og i juletræets festlige belysning stod Frants Kammertjener, stiv som en pind, med Eyben ved hånden.

En duft af landmandens guldgrube slog plebejisk igennem salonparfumen.

Og Eyben! – ja, jeg behøver ikke at sige, hvorledes *han* var pyntet.

"Hvordan er det, han ser ud? – Hvor fandt I ham?" råbte kammerherren.

Frants Kammertjeners ansigt antog et ubeskriveligt udtryk. Han hostede tørt, og fremhviskede med brudt stemme: "På møddingen, hr. kammerherre."

"På møddingen! – *impossible*! – Sligt han ikke hænde en født Gyldenlilie! – Hvorledes kom du dér?"

"Hu! Det var nissen!" hylede Eyben.

"Snak! – han eksisterer jo ikke. Hvorledes kom du på møddingen?"

"Nissen tog mig og rundhjunede mig i nuften, og så kynede han mig nige ud i pønen!" brølede Eyben.

"Det er jo noget snak! – Hvoraf tror du, det var nissen?"

"Hu! Jo!" hulkede Eyben. "Han havde ansigt i begge ender, og det er der ikke noget menneske, der har."

"Ansigt i begge ender!" gentog kammerherren og slog sig for panden. "Han fantaserer, han er syg! – Mine damer og herrer! Efter hvad der her er passeret, vil De excusere, at kammerherreinden og jeg trækker os tilbage til vore appartements. Der vil blive serveret klokken ni i den røde sal, og klokken ti er vognene tilsagte. *Au revoir*!"

Og idet kammerherren bød sin frue armen med vanlig elegance, forsvandt han med en detroniseret potentats hele værdighed, fulgt af Eyben, som hulkende gentog: "*Det var nissen!*"

Langt ud på aftenen, da den sidste vogn var rullet bort, og Eyben sov de retfærdiges søvn, sås endnu lys fra hovedbygningens bel-etage.

Kammerherreinden lå mat på sofaen, lugtende til sin flakon. Kammerherren gik med hastige skridt op og ned ad gulvet.

Pludselig standsede han og sagde: "Stella, det var en ubehagelig *affaire*!"

"Og hvad sagde jeg, da du proponerede den? – '*Det gør ikke noget godt indtryk*,' sagde jeg. – Fik jeg ret?"

"Jo. Men jeg forstår ikke den geschichte! – Den er nær ved at gøre mig gal. Eyben bliver ved at påstå, at dette gespenst, eller hvad man nu skal kalde det, havde ansigt i begge ender – og det er jo umuligt. – Nisser kan man dog ikke indlade sig med i vor stilling og med vor dannelse!"

Kammerherreinden lugtede til sin flakon og sukkede.

"Men har det ikke været denne – denne nisse, som Eyben bliver ved at forsikre, må det jo have været en af folkene; men det er endnu mere utænkeligt. Hvem ville, med den respekt, jeg nyder på godset, vove at kaste stamherren på møddingen? – Umuligt! – aldeles umuligt!"

"Eyben gør sig for familiær med folkene," sagde kammerherreinden mat. "Jeg har set ham spille *Sorteper* med stuepigen og lege *tagfat* med kusken. – Sligt er ikke fair – det nedbryder respekten. Men desuden har han haft sin gang i kostalden hos denne Peer Røgter, som jeg anser for en meget snu person. Frants Kammertjener fortalte, at han havde truffet Eyben dernede med en pisk, og Peer Røgter drikker jo også –"

"Nej, hør, Stella, du må forlade mig! men nu går din skarpsindighed virkelig for vidt. Peer Røgter er komplet idiot, undtagen når det gælder handel om en ko. Desuden har jeg selv sendt ham bort i forgårs – han har ikke haft sine ben på gården i flere dage. Og hvad skulle vel bevæge ham til slig en skammelig gerning? Han er jo Eybens fortrolige, siger du."

"Nej, det sagde jeg ikke. Jeg fortalte kun, at Frants havde truffet Eyben hos denne person."

"Nå, ja! Jeg har ikke noget imod, at drengen sætter sig ind i mejerivæsnet. Peer Røgter selv er så uskyldig som et lam; det tør jeg dø på. – Nej, ved du, hvem det har været? Det har været en løsgående vagabond, en af disse socialister fra hovedstaden, som har klædt sig ud for at snige sig herop, og så har han lokket Eyben med sig for at plyndre ham. Men *jeg* skal sætte en pind for det. I morgen engagerer jeg en natvægter – en natvægter, siger jeg – som skal råbe hvert kvarter –"

"For Guds skyld, Alphonse! Så får jeg aldrig søvn i mine øjne. Det var en horribel idé!"

"Nå, ja, så må han gå med et kontrolur i lommen. Men en vægter må vi ha' for vor egen skyld. For folkenes derimod er det bedst, at vi tror på Eybens forklaring."

"Hvordan? Alphonse!" indvendte kammerherreinden.

"Jo, netop. For det første kan vi ikke godt dementere vor egen søn, og for det andet passer det sig ikke, at han er smidt på møddingen ved menneskehånd. Nissen er en populær figur, *ma chère*, som ingen kan stå sig imod. Når sligt kan ske med kammerherrens søn, hvad kan der så ikke hænde skrædderens dreng, og der er netop et folkesagn om ham, det ved jeg. Endnu i aften skal jeg dog skrive efter denne friskolelærer, som samler

på den slags geschichter – jeg har dog lyst at tale med ham om det."

Kammerherreinden sukkede, ringede og gik til sengs. Kammerherren satte sig ved skrive bordet.

Og friskolelæreren kom, og han sagde ganske som Eyben:

"Det var nissen!"

Prinsessen, som ikke ville lære at spinde

Et eventyr.

"Du store kineser!" sagde kejseren og kløede sig bag øret med tandstikkeren – for han kom lige fra taflet – "nu har jeg igen glemt prinsessens fødselsdag! – hvad skal jeg dog hitte på!"

"Hitte på?" sagde ober-hof-kammerherren og gjorde sin ryg til et eneste stort, spansk s, meget rundere, end du kan tegne det på tavlen. "Hum! Det er mærkværdigt, hvor svært det kan være at hitte på noget! – hvad, om Deres Kejserlighed lod hofjuveleren kalde? Han har så mange superbe ting –"

"Superbe!" sagde kejseren, og så løb ober-hof-kammerherren af sted.

"Er det hele butikken?" spurgte kejseren, da hofjuveleren kom – for han havde kun to små guldskrin med.

Hofjuveleren bukkede, og så lukkede han hængelåsen op for det største.

Nej, du kan ikke tænke dig, hvor det styrtede og strømmede ud med perler, diamanter, rubiner, safirer og smaragder! Det lyste sådan, at kejseren måtte tage sine sorte briller på, og det gjorde han ellers kun i solskin.

"Godt, meget godt!" sagde kejseren. "Men af det rageri har prinsessen alle kommodeskufferne fulde! – Hvad har han så i det andet skrin?"

Hofjuveleren bukkede, og så lukkede han hængelåsen op for det andet. Der lå kun en ganske lille sølvrok, og der var ikke en gang hør på den.

"Mærkværdigt!" sagde kejseren og tog de sorte briller af. "Jeg synes, jeg har set sådan en tingest før. Er den måske gammeldags? Den ser mig så sjofel ud."

"Det er tip-tip og ti tusinde gange tip-tip-oldemoders rok," sagde hofjuveleren. "Det er den første rok, som blev trådt af nogen dronning."

"Så passer den ikke for en kejserdatter!" sagde kejseren og pirrede til den med tandstikkeren. "Vi la'er desuden alt spinde ude af huset."

Hofjuveleren bukkede, og så tog han den lille sølvrok og satte den lige foran kejseren.

"Rok op! Rok op!" råbte hofjuveleren, og i det samme blev sølvrokken dobbelt så stor som kejseren selv.

"Rok ned! Rok ned!" skreg kejseren af bare befippelse, og i det samme blev rokken så lille, at hofjuvelereren måtte tage sit forstørrelsesglas frem for at finde den – og det kneb det endda med.

"Mærkværdigt!" sagde kejseren. "Ja, det forandrer sagen. Men den passer dog ikke for en kejserdatter. – Spinde? – Tror han, min datter vil lære at spinde?"

"Aldrig!" sagde ober-hof-kammerherren og lagde hånden på kammernøglen. "Før dø!"

Men hofjuveleren sagde – slet ingen ting. Han tog blot rokken op af vestelommen, rykkede to hår af sit hoved og snoede dem meget forsigtig om rokkehovedet i stedet for hør.

"Rok op! Rok op!" råbte han, og i det samme nåede rokken helt op til loftet.

Så trådte han den.

"Snurr!" sagde hjulet.

"Sirr!" sagde tenen, og lige som hårene løb af, fløj der to guldarmbånd ned på gulvet, så tykke som en finger.

"Donnervetter!" sagde kejseren. "Den rok beholder jeg; så vil jeg nok se den, der vil rokke ved mine finanser. Regningen kan han sende min portner –"

"Den er her!" sagde hofjuveleren og bukkede. "Rokken og regningen hører sammen."

Og så gav han kejseren et stort brev med syv røde silkesegl for.

"Den ser mig ellers noget langnæbbet ud," sagde kejseren og klippede løs på seglene. "Men hvad i al verden er det? – Det er jo en frierregning: *Leveret en guldspindende sølvrok og derfor modtaget kejserprinsessens hånd og* – – er han bindegal? – Tror han, min datter kan blive hofjuvelermadam?"

"Deres Kejserlighed behager blot at læse underskriften!" sagde hofjuveleren og bukkede dybt, for han blev så bange for den gamle kejser.

"Prinsen af Silkeormenes Land!" sagde kejseren. "Ja, det forandrer sagen! Det er et overordentlig net menneske. Hvor er han?"

"Hjemme i morbærlandet," sagde hofjuveleren. "Han kunne ikke rejse for høstens skyld. Jeg har sendt ham prinsessens billede i brillanter, og han sender sin rok i friergave; men han forlanger udtrykkelig, at prinsessen skal lære at spinde, for –"

"Ja, naturlig, naturlig!" sagde kejseren og gned sig i hænderne. "Han spinder silke, og hun spinder guld – for hele familien. Det bliver et superbe parti! Lad prinsessen straks komme ind!"

Og så kom prinsessen. Hun var så dejlig – å, så dejlig! – men hun kunne ikke det allerbitterste, og det viste, at hun var en rigtig prinsesse.

"Du skal giftes!" sagde kejseren og så uhyre bestemt på hende.

"Med hvem?" spurgte prinsessen.

"Med prinsen af Silkeormenes Land; men du skal lære at spinde først!"

"Spinde?" udbrød prinsessen. "Nu tror jeg, papa går i barndom."

Og så lo hun, så alle lysekronerne ringlede derved.

"Snik, snak!" sagde kejseren. "Dér står rokken, og den er ikke til at grine af. Begynd nu!"

"Men den er jo så stor som et rebslagerhjul," råbte prinsessen, og så lo hun igen, så tårerne trillede hende ned ad kinderne.

"Jo større, jo bedre!" sagde kejseren. "Den spinder det pure guld! Nu skal du bare se!"

Og så viste han hende, hvorledes man kunne få den så lille som en knappenål.

"Ja, nu er den sød!" sagde prinsessen og stak den ind på brystet. "Den kan akkurat ligge i det diamantfingerbøl, jeg fik i fjor. Tak for presenten!"

Og så klappede hun i hænderne og hoppede hen imod døren.

"Holdt! Stop!" råbte kejseren. "Det er jo en troldrok, meget mere værd end alle mine riger og lande tilsammen! Den kan

blive lille og stor, og –"

"Ja, jeg er også en troldrok, meget mere værd end alle dine riger og lande tilsammen," sagde prinsessen. "Jeg kan også blive lille og stor – vil du bare se!"

Og dermed satte prinsessen sig på hug og gav sig til at hoppe skade hen ad gulvet, mens hun lo den gamle kejser lige op i ansigtet.

"Dit vanartede barn!" skreg kejseren. "Ved du, at jeg kan lade dig sætte i Spindehuset, hvad øjeblik jeg vil? – Svar mig på stedet: Vil du lære at spinde, eller vil du ikke?"

"Aldrig!" sagde prinsessen. "Og mindst for at blive gift med en silkeorm, selv om han så var prins ti gange. *Jeg* skulle spinde for guld – *jeg* en kejsers datter! – Nej, aldrig i evighed! – Før dø!"

"Hvad sagde *jeg*?" spurgte ober-hof-kammerherren.

Men han hviskede det kun til hofjuveleren.

"Ja, men jeg vil, du *skal* spinde!" råbte kejseren og slog i bordet, så alle hofjuvelerens perler og diamanter dansede hen ad gulvet. "Du *skal*! – Hvad gør du så?"

"Så gør jeg sådan!" sagde prinsessen.

Og dermed stillede hun sig lige op for kejseren, gjorde den sødeste, lille mule af sin mund og viste ham akkurat spidsen af sin rosenrøde tunge. Men det var også nok – i det næste øjeblik var hun langt ude ad døren.

"Horribelt!" sagde kejseren. "Jeg håber, ingen af de herrer så det! Dér har vi følgerne af den nyeste opdragelsesmetode. – det er jo oprør, det er majestætsforbrydelse! – kald på spindekonen! Hun skal sætte prinsessen i spindehuset – og det straks!"

Se, *det* skulle kejseren nu ikke ha' sagt; for lige i samme øjeblik gik salsdøren op, og ind snurrede spindekonen med en

brummen, som når tolv bjørne slippe løs i et menageri. Som en hvirvelvind snurrede hun hen ad marmorgulvet, slog kejseren over ende og susede så, meget værre end det allerværste dampmøllehjul, lige ud ad den anden dør og ind i prinsessens kabinet.

Vupti! Ein, zwei, drei, havde hun prinsessen om livet, og inden ober-hof-kammerherren havde fået kejseren op, var spindekonen og prinsessen ude af salen, nede ad trapperne og langt, langt inde i skoven.

Dér kunne prinsessen ikke mere komme frem for revl og krat; men spindekonen kunne heller ikke mere. Hun hældede først lidt til den ene side, så til den anden, så fik hun ondt, sejlede så underligt omkring og endte med at trille lige ned i grøften – dér lå hun og dér blev hun liggende.

"Er det en manér at rende med en kejserdatter på?" sagde prinsessen og rettede på sit hår. "Gud ske lov, jeg blev af med det afskum! Spinde? – nej, aldrig!"

Og så begyndte hun at gå; men der var hverken vej eller sti – det var rigtignok en net historie.

Endelig kom hun til et lille hus. Det lå rigtig så solvarmt gemt bag en banke, og på brøndkarmen sad en stor, rød kat og vaskede sig. Prinsessen blev så glad over at se huset, at hun gik hen og klappede mis. Den rejste sig, skød ryg og knurrede.

"Du river da ikke?" spurgte prinsessen.

"Nej, jeg spinder jo!" svarede katten.

"Uf!" skreg prinsessen og var i ét spring ved huset.

På dørtrinnet sad en gammel kone; hun holdt en tot hør i vejret, og på stengulvet løb der en lille tingest rundt.

"Hvad er dog det, du bestiller?" spurgte prinsessen.

"Jeg spinder håndtén!" sagde konen.

"Uf!" skreg prinsessen, og så fo'r hun i sin forfærdelse lige ind i stuen.

Dér sad en gammel mand med græsselig sorte fingre, og halede i noget.

"Hvad er det, du gør?" spurgte prinsessen.

"Jeg spinder skrå – jeg er tobakspinder," sagde manden.

"Uf ha! Lad mig komme ud!" skreg prinsessen, og så styrtede hun lige ind i skoven igen – hun troede, det var spindehuset, det.

Men det var det nu slet ikke. Spindehuset så rigtignok ganske anderledes ud; men det vidste prinsessen ikke. – Hun gik og gik, for hun troede, at når hun bare gik, så kom hun nok hjem; men hun kom blot meget længere bort.

Skoven blev mørkere og mørkere, træerne tættere og tættere, og endelig blev det så mørkt, at hun slet ingen ting kunne se.

"Nu tuder jeg!" sagde prinsessen, og så satte hun sig lige ned og holdt hænderne for øjnene; for hun turde ikke se sig omkring, så bange var hun.

"Spind!" peb det lige bag ved hende.

"Spind!" skreg det oppe fra trætoppene.

"Spind! – spind! – spind! – spind!" lød det fra jorden, fra grenene, fra græsset – overalt.

"Nej, jeg gør dét ikke! – jeg er en kejsers datter!" hulkede prinsessen og tog af bare angst hænderne fra øjnene.

Nej, hvad så hun!

Månen var stået op. Den kastede et underligt, blåklart lys ind mellem stammerne, og lige foran hende lå der en uhyre bygning

– den så næsten ud, som var den tegnet med blyant, så grå var den.

Men det mærkeligste var, at hun ikke kunne se en eneste sten i hele bygningen – den var som trukket med streger, bygget op af millioner fine, dirrende tråde, der trak sig op lige til de øverste spir, og på disse flagrende tråde løb der store, grå edderkopper, som alle havde frygtelig travlt. Nogle hængte gardiner op, andre vævede hængekøjer i vindueshjørnerne, og andre spandt i al gemytlighed en ende med hinanden. Men øverst oppe på en flad altan sad en græsselig, rynket, gammel, grå kælling med et kors på ryggen og suttede på en fed, blå flue.

"Kom op, du!" sagde hun til prinsessen og lod fluen falde.

Prinsessen havde stor lyst til at blive fornærmet over, at man sådan uden videre duttede hende; men i det næste øjeblik havde den ækle, gamle kælling hende i kardusen, halede hende op på altanen og begyndte at surre en urimelig mængde tove om hendes arme og ben, skønt prinsessen sprællede det bedste hun kunne.

"Nu æder jeg dig!" sagde kællingen.

"Å, lad være! lad være!" jamrede prinsessen. "Jeg vil gøre alt, hvad du befaler!"

"Så kan du spinde mig en ny væv til i morgen," sagde kællingen. "Den gamle er så fuld af fluer."

"Å, jeg ville så gerne," sagde prinsessen og foldede hænderne, "men jeg *kan* ikke spinde – jeg har aldrig lært det."

"Hvad for noget!" sagde kællingen og knubsede prinsessen med det venstre forben. "Ikke spinde! – og så vover du at komme op i spindehuset til alle spinderskers dronning. Begynd straks! – ellers æder jeg dig!"

"Nej, nej!" skreg prinsessen fortvivlet. "Jeg skal spinde – giv mig bare en rok!"

"En rok?" spurgte kællingen. "Hvad vil du med det gammeldags rageri? Har du ingen spindevorter?"

"Jo – jo, jeg har!" sagde prinsessen af bare forfærdelse; for hun turde ikke sige den ækle kælling imod.

"Nå, så brug dem!" sagde kællingen. "Se sådan! men bare gesvindt!"

Og dermed gav hun sig til at løbe op og ned ad altanen, og mens hun løb, fløj der tråde ud af ryggen på hende både på kryds og tværs, og inden prinsessen vidste et ord af det, var der draget et stort gråt net hen over altanen, så at der kun var en ganske lille udgang dér, hvor prinsessen stod.

"Nu du!" sagde kællingen. "Begynd!"

Og prinsessen gav sig til at løbe rundt for at narre den gamle; men der kom ikke så meget som en trævl fra hende.

"Miserabelt! Aldeles elendigt!" sagde den gamle kælling. "Hvor er spindet? Det må jo sidde under klæderne. Bi lidt, så skal jeg hjælpe dig!"

Og dermed tog hun en saks og gav sig først til at klippe prinsessens kåbe af, så hendes kjole og endelig hendes skørt. Til sidst havde den stakkels prinsesse slet ikke andet tilbage end sit dejlige, guldgule hår, og det svøbte hun sig i, for hun skulle dog have noget på. Det var rigtignok en net historie!

"Det er fint spind det!" sagde den ækle kælling og lod sine lange, lådne fingre løbe gennem prinsessens hår. "Der kan blive et rigtig pænt net af det. I morgen aften kommer jeg igen, og er du så ikke færdig – æder jeg dig!"

Dér sad prinsessen rigtignok net i det. Hun var så fortvivlet – fortvivlet, at hun ikke engang kunne græde, og rundt om, hvor hun så i det klare månelys, blev der spundet og tvundet af tusinde flinke edderkopper.

De havde så travlt – å, så travlt! Nogle kastede broer hen over træernes toppe, andre spandt de nydeligste, små svøb til deres børn, og langt ude over engene, bag ved skoven, glimtede det som sølvflors-striber i græsset.

Det var lutter spind alt sammen, millioner småskabningers ihærdige værk, fremtryllet på en eneste nat. Og prinsessen begyndte at tænke på, at hun vist måtte være et stort kræ, siden det mindste kræ således kunne gøre hende til skamme, og hun lovede sig selv, at hvis hun bare slap levende fra spindehuset, så skulle hun nok lære at spinde. Ja, hun ville endog gifte sig med prinsen af Silkeormenes Land – og det var dog meget for en kejserdatter.

Så stod solen op.

Nej, hvilken pragt! Sligt havde prinsessen aldrig set, end ikke i kejserens skatkammer.

Det funklede, lyste, tindrede og gnistrede, som om hundrede tusinde millioner diamanter var hængt op i solskinnet.

Og det var de også. Hver diamant var en syvfarvet dugperle, trukket på gennemsigtige tråde og slynget i tusindvis fra det fattigste græsstrå op til husets øverste spids og derfra i lange, for morgenvinden gyngende hængebroer hen over skovkronerne, så at det så ud, som om tindrende ædelstene var lagt helt ind under bladene.

Prinsessen fik ganske ondt i øjnene af at se på det; men lige i det samme kom den ækle, grå kælling farende ud af et hul på

altanen, tog med sine lange, lådne arme fat i rækværket og rystede hele stadsen således, at alle perlerne faldt af og slog prinsessen i ansigtet som regn. Alt blev på én gang så tomt, så gråt, og da solen atter kom frem, så prinsessen ikke andet end store, grå spind, der sjaskede for morgenvinden, og selv sad hun på den dugvåde altan og frøs i sit bare hår. – Jo, det var rigtignok en net historie!

Op ad formiddagen blev det varmere. Landskabet underneden kom mere og mere frem i sollyset, og først nu kunne prinsessen rigtig se, hvor hun var.

Langt, langt ude i det fjerne så hun tårnene på sin faders kejserborg – å, hun kendte dem så godt på den forgyldte vejrhane, som hun altid havde været bange for skulle vende sig, når hun stod for spejlet. Og lidt længere borte, dér til venstre, lå prinsen af Silkeormenes land. Hun kunne tydeligt kende det på de lyse morbærlunde og den masse silkeflag, der var oppe. Hun blev ganske bange, at han skulle holde bryllup med en anden, og for første gang syntes hun, at det dog slet ikke var så galt at blive gift med en silkeprins, især når man havde udsigt til at blive ædt inden aften af en edderkop – andet var jo den gamle kælling i grunden ikke.

Og alt som hun sad og så og så, kom hun til at fortryde og til at længes – å, så frygteligt! Hun fortrød, at hun havde været så uartig mod den gamle, skikkelige kejser, og så længtes hun sådan hjem blot for at vise, at nu var hun blevet en ganske anden end den dovne, storagtige kejserdatter.

Men hvorledes skulle hun komme bort? Hun sad jo midt i troldskoven, højt oppe på spindehusets altan – hun ville slå sig ihjel, hvis hun sprang ned.

Så begyndte det at blive eftermiddag. Solen hældede mere og mere mod vest, lyset blev rødere og rødere – alt var så varmt, så stille. Det var den dejligste sommeraften; men hvad kan det hjælpe, når man skal ædes, og prinsessen rystede af skræk – græde kunne hun slet ikke mere.

Da blev det på én gang så uroligt rundt omkring hende. Det krøb og kravlede, myldrede og vrimlede, og rundt om hende kom der tusinder af bitte små edderkopper frem. De løb først frygtelig travlt omkring på altanen, så krøb de op på gitteret, satte hovedet nedad og gav sig til at spinde. Det var ganske, som om der kom små, snehvide silkevinger ud af dem, og når vingerne blev store nok, tog aftenvinden fat i dem, og af sted fløj de små edderkopper på selvspundne vinger langt ud mod den røde, synkende aftensol.

"Far vel!" sagde de.

"Far vel! Far vel!" sagde prinsessen. "Å, hvem der kunne flyve som I!"

Og igen måtte hun tænke på, hvor frygtelig galt det var, at hun aldrig havde lært at spinde. Dér fløj nu de usle, små kræ nok så glade af sted, og hun, en kejserdatter, måtte sidde og sørge.

Da var der noget, som stak hende i foden. Hun bukkede sig ned og tog det op – det var den lille sølvrok, som hun havde stukket ind på brystet; den havde hun tabt på altanen.

"Rok op! Rok op!" sagde prinsessen, og så blev rokken just lige til pas; men der var ingen hør på den.

"Nu gælder det!" tænkte prinsessen, og så trådte hun rokken; men der kom ikke spor af tråd.

"Hvad skal jeg dog gøre!" jamrede prinsessen og så sig fortvivlet omkring.

Da faldt hendes blik på saksen, som den gamle kælling havde glemt. Hun tog den op, betænkte sig et øjeblik, og – ritsch, ratsch! klippede hun sit lange, dejlige hår af. Det faldt som den blødeste silke lige ned i hendes skød.

"Nu har jeg hør!" jublede prinsessen og snoede det på rokken. "Man kan, hvad man vil, og nu *vil* jeg spinde!"

Og så trådte hun rokken.

"Snurr!" sagde hjulet.

"Sirr!" sagde tenen, og ud af den stod det som en sky af de fineste guldtråde, der flagrede højt op over prinsessens hoved. Hun kunne tydeligt mærke, hvorledes vinden begyndte at tage i dem.

Og prinsessen spandt og spandt – det gjaldt jo hendes liv! Og skyen voksede og bredte sig. Hun svøbte sig helt i den, og nu følte hun, at den begyndte at løfte hende. Så kom der et vindpust, så varmt, så mildt, rigtig en sommerluftning, og – ud svævede prinsessen over altangitret, hen over de store, susende skove, frem over marker og enge, hjem mod kejserborgen i det fjerne. Aldrig havde hun troet, at man kunne flyve så dejligt!

Men hjemme på slottet stod den gamle kejser og stirrede ud ad vinduet; for han længtes så meget efter sin datter, men han ville blot ikke være ved det.

"Hvad er det for en underlig sky, som kommer trækkende dér langt ude?" spurgte han. "Den ser jo ud som det bare guld!"

"Det forekommer mig, at det snarere er en stor fugl," sagde ober-hof-kammerherren. "Den har jo store guldvinger."

"Så må det være den fugl Rok!" sagde kejseren. "Der skal jo være sådan en i det land Arabien."

"Rok!" gentog ober-hof-kammerherren og satte kikkerten for øjet. "Deres kejserlige Majestæt har, som altid, ret. Det er virkelig en rok! Jeg kan tydelig se, hvordan hjulet drejer sig."

"Lad mig!" sagde den gamle kejser og fik i en fart kikkerten for øjet.

"Hjælp! – Eau de Cologne! – kejseren får ondt!" skreg ober-hof-kammerherren og fangede kejseren i sine arme, lige som han skulle til at besvime.

"Min datter! Å, min datter!" sagde den gamle kejser og åbnede øjnene.

Og lige i det samme gjorde guldskyen en vending og dalede ganske langsomt ned i slotsgården.

Dér stod prinsen af Silkeormenes Land og hele hoffet for at tage imod prinsessen.

"Nej, sikke'n masse guld!" sagde kejseren, som kom ned med ober-hof-kammerherren under armen. "Der kan laves epauletter til et helt regiment."

"Nej, det gi'er vi de fattige til mit bryllup," sagde prinsessen. "Jeg har lært, at enhver rok, endog den ringeste, kan spinde guld, når blot man vil. Det skal jeg lære selv det mindste barn i mit rige."

"Dit rige?" spurgte kejseren. "Du vil da ikke holde bryllup straks?"

"Man skal aldrig opsætte noget!" sagde prinsessen, og så rakte hun prinsen hånden.

"Mærkværdigt!" sagde kejseren. "Hun er aldeles forandret! Hun må ha' oplevet noget højst forunderligt! Skulle hun virkelig

have siddet i spindehuset? – Ja, så må vi sørge for, at det ikke kommer i bladene."

Da *Jarl* gik under

Efter meddelelse fra Bornholm.

Marts var kommet – ikke den gamle romantiske herre i forårsdragt og med violbuket i brystet – nej, en rå, realistisk, stormende marts, kylende haglenes konfetti, som var man midt i februarens karneval.

Der lå sne i luften og tøende isflagers kulde hen over Østersøens vande. En stiv sydvest fejede flagerne mod nord, malede dem i stumper og stykker, løste dem til skum og hvirvlede dem så hen over de vældige bølgers toppe som sne over stadigt skiftende bjergrygge. I lange rader rullede bølgerne ustandseligt fremad – intet hæmmede deres fart. Med stedse stigende hast gik det vilde tog mod nordost til det nåede Bornholm, der som en kæmpe fangede de frådende bølger i sine arme. Ja, den nat toges der en dyst mellem hav og land, som vel var værd at skue! Fra Dueoddens sand til klipperne ved Vang stod havet snart i hvide brændinger ind over land, snart i tordenbragende brådd op over granittens mur, og i Jons Kapel blev der spillet et orgel, som bruste langt ud over havet, hvor sejlerne fløj afsted som edderfuglens dun under klippen.

Men så snart man kom op under Snogebæk fiskerleje, løjede stormen af, søen glattede sine bryn, og fra Gudhjem til Sandvig lå havet næsten som et spejl dybt inde under de høje, mørke skær – først langt ude viste det tænder. Men oppe over land hørte man dog stormens skarpe hvin, når den i stærke stød kom

fejende ned gennem Ådalene, hvis nøgne birke nejede sig som for en konge.

I Allinge by var dagens travlhed endt. Stor havde den vel ikke været; men aftenhvilen var dog lige kær for de trætte stenhuggere, de mødige værftsarbejdere, som i små klynger søgte hjemad langs de ellers så øde gader. Nede ved havnen, der som et firkantet bassin er sprængt ud i granittens hårde bund, herskede et vist røre. Det var tirsdag aften; man ventede *Jarl* fra Neksø, og i en lille by er et lille skibs ankomst en stor begivenhed, som nok formår at samle en snes mennesker på molen. Og så mange var der omtrent: lastdragere, passagerer og så den evindelige flok af dem, der skulle sige farvel, og dem, som ville se andre rejse.

Det var jævne, dagligdags folk: landbrugere, handelsrejsende, sømænd – turisternes strøm var endnu ikke væltet ind over øen. Dertil var man for tidligt i våren; man skrev den fjerde marts, og først med pinsesolen kommer de fremmede dragende. Og dog var der i denne skare, som fra molen stirrede ud over vandet, en, som åbenbart ikke var hjemmeføding, men "*ført*", som bornholmerne kalder det. En høj, kraftig skikkelse, solbrændt på hænder og i ansigt, iført en mørkeblå sømandsuniform, hvis armstriber og skulderstjerner viste, at han måtte være kaptajn på et af de store koffardifartøjer, der går på langfart til Kina eller Ostindien.

Han var åbenbart ikke kendt af byen; for alle så efter ham, men ingen talte til ham. I hotellets fremmedbog stod han som kaptajn Lykke fra London – det var det hele, Allinge vidste om ham.

Han gik med langsomme, sindige skridt langs molens bolværk, spejdende ud over havet, som var han ombord på sit fregatskib. Mørket faldt tættere og tættere, men ude på søen, langt ude, tændtes den ene lanterne efter den anden, tegn på, at vejret var hårdt, og at mangen en sejler ønskede at ride stormen af derude i læ under kysten, frem for at vove sig ud i Hammervandets urolige bølger. På havnemolen svajede lygterne frem og tilbage, og når deres skiftende blink faldt hen over hans solbrændte, vejrslagne ansigt, viste dette en vis nervøs uro, et spændt udtryk, som havde han ventet længe og begyndte at trættes.

"Han kommer nok ikke?" henkastede han i forbigående til en fisker, som lige havde fortøjet sin båd.

"Da har jeg s'gu aldrig set den dag, hvor Davidsen ikke kom," svarede fiskeren mut.

"Men det bliver jo ragende mørkt. Han skulle være her for en time siden. Hvor bliver han af?"

"Ved det ikke. Han ta'er rimeligvis kreaturer ombord i Nexø, og så varer det altid længere, for svin er nu så urimelige at få ombord, hr. kaptajn."

Og fiskeren gik med et smørret grin, som troede han at have sagt noget vittigt.

Lykke satte sig overskrævs på en fortøjningspæl, tændte en cigar og mumlede: "Sejle med svin! – Føj for satan! – Så –"

Der lød en damppibes skærende hvin ude fra søen, og et par lanterner lyste tæt under land. Der svaredes med et "Hallo!" fra molen, og til Lykke lød et "Varsko!", som i en fart fik ham væk fra fortøjningspælen. Der fulgte et nyt brøl i dampfløjten. Folk tørnede sammen forude på molen, og i det tætte mørke

svingede *Jarl* ind ad det snævre havneløb med en præcision, som fik Lykke til at udbryde: "Brillant! – det kunne jeg s'gu ikke gøre ham efter!"

"Bak et slag!" lød en sømandsstemme fra kommandobroen. Fortøjningerne heves i land, og snart efter lå *Jarl* støt op mod bolværket, landingen sattes til, og passagererne begyndte at gå ombord med deres bagage.

Lykke gav sig god tid. Han mønstrede skibet med en kendermine, mens hans blik stræbte at opfange kaptajnens skikkelse; men kommandobroen var tom; kun styrmanden stod ved landingen med en lygte og tog mod billetter.

"Hvor er kaptajnen?" spurgte Lykke.

"For ude," lød det lakoniske svar.

Lykke gik ombord og famlede sig frem hen over skibet. Der var ikke store bekvemmeligheder, og dækket var allerede stærkt belemret med laksekasser, sildekurve, ost i stabler og smør i fjerdinger. Det lignede næsten et flyttedagslæs. Forude lød grynten af svin, blandet med gennemtrængende hyl, og over hele dækket lå en atmosfære af svinesnavs, røgede sild og gammel ost, som var alt andet end appetitlig. Lykke ravede rundt mellem alt dette med en mine, som tydeligt viste, at sligt var han ikke vant til på sin pyntelige kinafarer.

"Hvor fanden er kaptajnen?" råbte han utålmodigt.

En matros pegede hen mod et lukaf ved maskinen, hvorfra et svagt lys trængte ud gennem den på klem stående dør.

"Sikken et hul!" mumlede Lykke og rev døren op.

Ved et lille bord sad, med ryggen mod den indtrædende, en kraftigt bygget mand, bøjet over bøger og papirer. Han var så

fordybet i disse, at han slet ikke lagde mærke til Lykke, før denne råbte: "Davidsen!"

Da fo'r han op med et udråb, rakte begge armene ud imod ham og skreg: "Er det dig? Du er jo druknet!"

"Nå, har du også læst mig død?" spurgte Lykke med et smil. "De forbandede blade! De kan ikke engang lade en gå ærligt til bunds. Nå, nær ved skyder ingen hare."

"Men du er dog forlist?"

"Javel! Den vej må vi jo en gang imellem alle."

"Det var i sommer?"

"Ja, lad mig se! Det var – ja, det var? – bi lidt – det var natten til den femte marts nede under Malakka –"

"Så er det akkurat et år siden," afbrød Davidsen. "Hvor tiden dog går; jeg syntes det var i sommer."

"Nej, det var den fjerde marts – nu husker jeg det tydeligt. Vi lå og drev med alt oppe for sløj kuling og omløbende vind. Glasset faldt et par tommer, og inden vi vidste af det, kom der et kast, så topsejlene røg. Jeg gav ordre til at bjerge; men det var for sent. Cyklonen kom over os som en tiger, fregatten gik rundt, vi hang i rejsningen til det blev dag, så blev vi fisket op af nogle forbandede malajiske pirater, som hundsede os værre end dyr og nær havde slagtet os. Vi måtte trække om med dem et par måneder, inden vi fik os købt løs; derfor hed det sig, at hele besætningen var druknet."

"Mistede du mange folk?"

"Ja," sagde Lykke alvorligt, "jeg mistede mange, og hvad der piner mig mest er, at jeg den aften ikke gav ordre til at bjerge, før bygen kom. – Ser du, vi havde fået en styrmand ombord, sådan rigtig en vigtigmager, men forresten en flink gut. Hver

gang jeg var i færd med at give kommando, kom han og spurgte: 'Synes kaptajnen inte, at vi skulle gøre dit eller dat?' – altid netop det, jeg lige tænkte på at gøre. I begyndelsen sagde jeg jo, for det var rigtigt, hvad han spurgte om – men folkene lagde mærke til det. De begyndte at grine og troede, at jeg var et fæ, fordi jeg var så meget yngre end han. De vidste jo ikke, at han tog kommandoen ud af munden på mig. Så kom han også den aften og spurgte: 'Synes kaptajnen inte, at vi skulle bjerge? Det bliver så tykt i læ.' Jeg ville have bjerget, for jeg havde set glasset falde; men så blev jeg så tordnende gal, at jeg svarede: 'Lad stå, ad helvede til!' – Det skulle jeg ikke have sagt; men han skulle have holdt sin mund. – nå, han lukkede den aldrig op mere."

"Gik han til bunds?"

"Ja."

Der blev en pause, under hvilken Davidsen med et deltagende blik betragtede sin vens alvorlige ansigt, så sagde han: "Man skal altid følge fornuftige råd."

"Det har du ret i," svarede Lykke; "men man kan ikke lade sig kommandere af sin styrmand. – Og dog – nå, lad os ikke tænke mere på det! – Du kommer fra Nexø?"

"Nej – fra Gudhjem. Vi tog sild ombord der. Det sinkede os en times tid. Det er et vanskeligt farvand."

"Synes du ikke, det var klogest at ligge over her? Det bliver et forrygende vejr til natten – jeg kommer lige fra Hammerfyret. Det blæste hårdt dér oppe."

"Ja, dér kuler det altid. Stormen er ikke værre, end jeg har haft den så mangen en gang, og *Jarl* er et støt skib, det gi'er sig ikke for så lidt."

"Ja, men det er et lille skib, og det er en lille fart, du er i, gamle ven. – ved du, hvorfor jeg kommer?"

"Nej!"

"Jeg har et tilbud at gøre dig. Min reder i London har fået et nyt skib – et stolt fartøj – lige så godt som mit. Han søger en dygtig kaptajn, og har overladt mig at finde ham. Gå med til London! Så farer vi sammen, og det bliver ikke med svin og røgede sild, men med silketøjer og the – og så med ti gange så meget, som du tjener på dine småvandsture. Nå, hvad siger du til det?"

"Jeg siger tak, men svarer nej! Jeg kan ikke."

"Hvad skal det betyde? Hvorfor ikke?"

"Fordi jeg er tilfreds med, hvad jeg har."

"Å, hvad har du?"

"Mit selskabs tillid, mine landsmænds agtelse og min hustrus kærlighed – det giver jeg ikke bort for tusinde pund, ikke for tusinde til."

"Ja, tænkte jeg det ikke nok! Du er en underlig fyr. – Du stikker ikke op for noget, når du har foden på dæk, men til lands er du så underlig spag. Du mangler ærgerrighed! Vil du lade dig nøje med dette dagligdags småpjaskeri? – Du, som stolt kunne føre en fregat på langfart under Kina."

"Ja, og så mulig få en styrmand, som sagde: 'Synes kaptajnen inte?' – Nej, hør, Lykke, lad hver af os blive ved sin læst. Du er ung, ærgerrig og vil frem; jeg er glad ved, hvad jeg har. Du søger lykken, jeg freden. Der står i min moders salmebog et gammelt vers:

Hvor der er kærlighed, dér er fred,
Hvor der er fred, dér er glæde.
Hvor der er glæde, er Herren med,
Hvor Han er, er ingen sorg til stede.

Det er min livsmoral. Den er noget gammeldags, det ved jeg nok; men vi er heller ikke rigtig med her på Bornholm."

"Nej, det kan jeg mærke," sagde Lykke kort. "Er du bange for cyklonerne?"

"Snak! Du kender mig for godt til –"

Et stormstød fra land afbrød den talende. Det kastede sig med et susende hvin hen over Allinges lave tage, fik en skorsten til at ramle ned, og fo'r så i fejende fart ud over havnen, hvor det endte som en vild hylen i *Jarl*s skorsten, samtidig med, at det kastede en sky af støv og grus hen over dækket.

"Hun kuler op!" sagde Davidsen tørt. "Jeg gad vide, om de i aften går ud fra Rønne?"

"Lad os gå op og høre ad," foreslog Lykke. "Der er jo ikke langt til telegrafkontoret."

"Nej, lad stewarten løbe, og kom ned i min kahyt. Så drikker vi et glas på falderebet."

"Som du vil. Men var jeg i dit sted, blev jeg liggende over. Det var jo et rent cyklonstød, der kom."

"Å, du kan ikke regne de kast oppe fra land. De kommer altid som blæst ud af en trompet. Jeg går ikke ud af ruten før himlen falder ned, og den hænger dog endnu."

"Det gør den," sagde Lykke; "men jeg går ikke ud den fjerde marts; det var mig en ulykkelig dag."

"Jeg vil heller ikke have dig ombord med sådant et bededagsansigt. Kom nu ned og skyl grillerne bort med en

toddy. 'I morgen sejler vi igen – I aften vil vi drikke!' Kan du huske *den* fra vore unge dage? Det var en lystelig tid!"

Kaptajn Davidsens kahyt var ikke stor; men den var lun og hyggelig. Alt var så bonet og blankt. Messinglampen under loftet kastede glanslys hen ad det skinnende mahognibord, hvor kokken serverede toddyen, som fyldte det lille rum med en fin duft af ægte jamaica. Lykke strakte sig mageligt i den lille sofa, tændte en cigar og sagde, idet han så sig omkring: "Du har det noget knebent her."

"Å, her er plads nok til mig og mine bøger – mere behøver jeg ikke."

Lykke kastede et åndsfraværende blik henimod et lille skab, bag hvis glasdøre man så nogle få bøger.

"Er *det* hele dit bibliotek," spurgte han. "Det er ikke stort."

"Stort nok til mig – jeg har sjældent tid til at læse uden om søndagen."

"Hvad er det, du har stående?"

"Det er den bibel, jeg fik til min konfirmation, min moders salmebog og så –"

"Og så den der? – Hvad er det for en postil?"

"Å, det er ingen postil. – Det er – det er en roman."

"Nå, så har du dog ikke glemt dine ungdomsbedrifter," sagde Lykke leende. "Kan du huske, hvor du sværmede for – ja, hvad fanden var det nu, den hed? Den havde sådan et nederdrægtigt navn."

"Fra Piazza del Popolo?"

"Ja, netop! Du havde den med under bordet på styrmandsskolen."

"Det er netop den, som står der. Jeg tror, jeg har læst den femten gange. Det meste af den kan jeg udenad. Kan du ikke huske den?"

"Å, jo! Jeg har læst den en gang for mange år siden; men huske noget af den kan jeg ikke. Der var nogle kønne vers i den, synes jeg."

"Ja, netop," sagde Davidsen ivrigt, "det var der. – Hør, sig mig," fortsatte han, pludselig alvorlig, "hvoraf kan det dog komme, at mens man glemmer de fleste digte, så kan der være ét, som så forunderligt bider sig fast i ens erindring, at man ikke på nogen måde kan blive det kvit. Man *kan* ikke glemme det, selv om man vil."

"Å, det ved jeg ikke," svarede Lykke og nippede velbehagelig til sin toddy. "Jeg glemmer dem s'gu altid – vers kan jeg aldrig huske."

"Jeg tror," sagde Davidsen tankefuld, "at der er en hemmelig forbindelse mellem digterne, deres værker og så de enkelte mennesker. Når det er lykkedes en digter på sin individuelle måde at sige eller skildre noget, som kommer lige fra det inderste af hans sjæl, og så dette digt kommer til en, som har tænkt, følt eller endog gennemlevet netop det samme, som digteren har givet udtryk, så at han ligesom løser ens bundne tanke, så er det, at hans ord slår ned som lyn, og den, der rammes af det, glemmer dem aldrig."

"Ja, det kan s'gu gerne være," sagde Lykke, rejste sig og tændte sin cigar ved lampen.

"Og sådan et digt er der netop i den bog. Somme tider piner det mig næsten. Jeg kan vågne med det på læberne midt om natten og mangen en gang, når jeg står på kommandobroen –

vejret kan være, hvordan det vil – får jeg det i tankerne, så jeg må sige det højt for mig selv. Er det dog ikke forunderligt?"

"Å, jo! Jeg vil snarere kalde det sygeligt. Sæt en grinagtig melodi på det, så går det så vist snart over."

"Nej, jeg er ikke med på grinet – det har vi desværre for meget af nu om stunder. Det digt er for mig en helligdom – jeg holder af det som en salme."

"Hvad er det da for et mærkeligt digt?" spurgte Lykke og rakte hånden hen mod nøglen i bogskabet.

"Du behøver ikke at lukke op – jeg kan det jo udenad."

"Nå, så kom med det!"

Davidsen holdt et øjeblik inde, så sagde han: "Det er det digt, som den unge sømand sender hende, til hvem han har bejlet forgæves. Det er hans farvel – der er noget så vemodigt deri."

Og han lænede sig tilbage mod sofaen, idet han sagte reciterede:

Jeg beder dig ikke om rosen på dit bryst,
Ej heller om en lok af dit hår;
For rosen vil falme som blomsterne i høst,
Og lokkernes glansspil forgår.

Jeg beder dig ej heller om den perletunge snor,
Der snoer sig lig en snog om din hånd;
For ville du mig fange, du kendte vel det ord,
Der bandt mig med stærkere bånd.

Nej skænk –

Davidsens ansigt antog pludselig et slapt, forunderligt åndsfraværende udtryk. Han stirrede med halvåben mund stift ud i rummet og tog sig til panden.

"Hvad er det?" spurgte Lykke.

"Mærkværdigt! – I dette øjeblik er det mig ikke muligt at huske, hvad der kommer! Og jeg har dog kunnet de vers som mit fadervor! Kan du ikke huske det?"

Lykke havde rejst sig. Også han så aldeles åndsfraværende ud; men af en hel anden grund. Han, som havde læst dette digt for år tilbage, som aldrig havde tænkt på det; han, som altid glemte vers, *han* huskede nu i dette øjeblik ikke alene de følgende, men også de omstændigheder, hvorunder han havde læst dem. Det var som om Davidsens hukommelse pludselig ved en art tankelæsning var blevet overført på ham, og han følte sig underligt uhyggelig ved det.

"Nej," svarede han kort. "Jeg husker aldrig sådan noget."

"Men det er dog for galt!" udbrød Davidsen og rev bogskabet op. "Nu *må* jeg vide, hvad der står, ellers spekulerer jeg mig gal over det."

I det samme blev kahytsdøren lukket op. Det var stewarten med det ventede telegram fra Rønne.

Davidsen gjorde en halv vending, snappede hurtigt telegrammet og rakte det til Lykke. Denne åbnede det og udbrød med uforstilt glæde: "Han bliver liggende!"

"Så går *jeg*," sagde Davidsen og begyndte at blade i bogen.

"Gamle ven!" bad Lykke med slet dulgt uro, "synes du ikke –"

"Ser du syner?" afbrød Davidsen ham og lo. "Nu vil du nok være *min* styrmand!"

"Nej, men jeg –"

Døren gik atter op. Styrmanden viste sig, tog til huen og meldte: "Klar til afgang, hr. kaptajn."

"Vel!" svarede Davidsen og bladede hastigt i bogen. "Nå – jeg finder det ikke – men jeg kommer vel på det en gang. Å, ræk mig olietøjet! – tak! det bliver en kold nat."

Der blev hevet og halet, stuvet og trampet oppe på dækket. Den sidste post og den sidste kuffert langedes ombord. Passagererne søgte frysende læ under skorstenen, hvis sorte røgbølger stod som et sørgeflor ud over søen, hvor det flængedes i stumper og hvirvledes bort i mørket.

Så lød skibsklokken tredje gang, damppiben udsendte sit brøl, og med en underlig beklemt følelse gik Lykke som sidste mand over landingen, der rulledes bort efter ham.

Han stillede sig tæt op til bolværket og råbte et farvel. – Der kom intet svar.

"Kast los agter! Lad gå!" klang det fra kommandobroen.

Skruen gjorde sine første slag. Lykke bøjede sig ud over bolværket, mod hvis sten bølgerne brusende skvulpede op. Skibet begyndte at glide ud fra det. Da sprang Davidsen pludselig ud på det yderste af kommandobroen, slog et knips med fingeren i luften, og råbte til ham: "*Nu* har jeg det!"

Nej! Skænk mig blot en tanke, når dagen bryder frem,
Et stille suk i skumringens fred,
En tåreblank perle, ifald jeg skifter hjem
Og sænkes under havbølgen ned.

For tanker og tårer er evighedens guld,
En sjælsrigdom, Herren os gav.
Og aldrig vil de falme og lægges under muld,
Men spire som blomster på min grav.

"Farvel!" skreg Lykke og gav sig instinktmæssigt til at løbe langs bolværket, som ville han følge det sejlende skib. Så snublede han over en trosse, faldt, og da han atter rejste sig, så han *Jarl* hyllet i røgskyer at stå ud ad havnegabet under damppibens hvinende lyd.

Han drev langsomt op ad Allinges små, slet oplyste gader, kom forbi kirken og vedblev at gå lige fremad. Der var så stille her, syntes han, så indeklemt – han måtte op på højderne for at trække luft. Men da han nåede derop, slog stormen ham i møde med ustandselig kraft. Støv og granitgrus føg ham i ansigtet; han måtte vende om og ned ad bakken igen.

Han søgte tilbage til hotellet. I gæstestuen sad et par prangere og spillede sjavs; i de andre stuer blev der drukket toddy og pratet politik. Han bladede tankeløst i et par aviser, forlangte sin regning og gik op.

Der var koldt og uhyggeligt i den skumle, øde stue. Kakkelovnen røg, vinden tudede i skorstenen, og hver gang et stormstød jog hen over tagene, rakte ovnen tunge og sendte en kvælende røg ind over stuen. Han ringede på pigen, fik ilden raget ud og gik ærgerlig til sengs. Lagnerne var klamme, stormen vedblev at hyle, det blæste ind fra vinduerne – han syntes, at det var umuligt at sove. Frem og tilbage kastede han sig i den ubekvemme seng – endelig faldt han til ro.

Han var atter ombord i sin fregat. Skibet slingrede dovent på de lange dønninger; alle sejl havde han oppe. Der lå mørke skyer ude i horisonten, luften var kvalm, et mat lyn glimtede af og til i det fjerne.

Så hørte han listende trin, så et kendt ansigt, og en kendt stemme spurgte: "Synes kaptajnen inte –"

Der lød en susende hylen, en tung masse væltede over ham, han syntes, at han sank favnedybt. Med et angstråb vågnede han, sprang ud af sengen, åbnede et vindue og åndede dybt ud i nattens iskolde, forfriskende luft.

"Igen det gamle mareridt!" mumlede han. "Nu skete der vist en ulykke!"

Og det gjorde der –

Jarl vendte aldrig tilbage!

Ninizza

Der lå en brændende julidags døde sciroccoluft hen over Rom.

Byen strakte sig, gabende og gispende efter et køligt pust, op over højene, ned langs Tiberens mudrede bredder og flygtede så i spredt fægtning, villaer, vigner, småhuse og halvbrudte ruiner, ud over den endeløse campagne, til den svandt i Via Appias grave.

Lykkelige de døde! De kender intet til scirocco eller malaria!

Men i Rom, det levende Rom, havde man fuldt op af begge dele. Kloakkernes riste sendte deres peststank i vejret, Tiberens mudder bævrede af bakterier – dér var liv, milliarder af kimfødsler i et svindende sekund – men inde over byen lå den dorske stilhed, der forkynder, at middagsstunden nærmer sig.

I den sover alt – kun ikke fluerne! I den hyller alt sig i hvile – selv solen drager sciroccosløret for sit glødende ansigt og titter igennem det, rødmende som en ung pige, der får sit første kys gennem sløret. Men nede i horisonten, dybt nede, krøller diset sig sammen til skarpt randede, tætte, hvidkantede blomkålsskyer, som af og til udsender en blålig, blinkende lysning, der sitrer op gennem tågen.

Det er tramontanaen og den befriende torden, hvorefter romerne sukker.

Nede i den snævre smøge, der som en slange snoer sig bag om Pantheon, var der foran osteriet *La Fontana Rossa* en lille smule romersk gadeliv. Den tykke vildthandler oppe fra pladsen betragtede med synlig interesse den operation, som hans ven Giovanni udførte, og som bestod i at pille kløerne af et par

flåede katte for at anbringe de harepoter, som vildthandleren med et smørret grin halede op af sin lomme. Ved døren stod osteriets anden opvarter, Battista, i færd med at rense salat, mens den joviale osterivært, i slæber og med nathue, dinglede på en stige, ivrigt beskæftiget med at kappe den gamle, visne laurbærgren for at ophænge en frisk, som vildthandleren havde bragt med, og som skulle forkynde, at her fandt man en vin, der kunne tage sejrens laurbær hjem.

Pludselig udstødte han en gennemtrængende fløjten.

I samme øjeblik forsvandt kattene i vildthandlerens kurv, salaten i Battistas forklæde, og et øjeblik efter var der intet andet at se, end den friske, grønne laurbærgren, som svajede for vinden, og den tykke osteriværts hvide nathue, der som et parlamentærflag stak ud ad den halvåbne dør.

Er der noget som romerne har et skarpt blik for, så er det "de fremmede," og det var netop en sådan, som gav anledning til den pludselige sceneforandring.

Oppe i smøgen kom en ung mand i lys dragt. Han bar en bred calabreserhat på det mørktlokkede hoved. Under armen havde han en mappe, i hånden en lys parasol. Der skulle i sandhed hele fader Giuseppes skarpe blik til at opdage, at denne vandrer var en fremmed; for hans profil var romersk, hans hudfarve brun, og de mørke, sortbrynede øjne havde intet med nordens at gøre. Men han brugte dem – han så på husene, på de legende børn i de snavsede døre, på de antikke søjler, der sprang frem midt i de moderne facader, og *det* gør en ægte romer aldrig. Han river dem ned – så hurtig han kan.

Og så var der denne mappe! – Hvilket fornuftigt menneske slæber på en mappe, når der blæser en scirocco med tredive

graders varme? Nej, det måtte være en fremmed – en kunstner, som havde vandret sig træt i den evige stads evige labyrinter, og som selvfølgelig trængte til vin.

Det gjorde – efter Giuseppes erfaring – forresten alle kunstnere, selv om det var nok så køligt.

Den fremmede vedblev at fortsætte sin gang ned mod osteriet. Af og til stod han stille, så sig om med et søgende, næsten spejdende blik, og gik så videre.

Nu var fader Giuseppe fuldkommen sikker i sin sag. Hvad ser man efter på en brændende sommerdag? – vin, naturligvis! – og idet han stadig rykkede mere og mere ud gennem døråbningen, som en tarantel af sit hul, gjorde han et pludseligt spring ud imod den fremmede, svang den hvide nathue som en fane, og råbte med indsmigrende stemme:

"Træd nærmere, signore! På en dag som denne går ingen kristen *Det røde Springvand* forbi, uden at læske sin tørst i dets kølige haller."

Den fremmede gjorde uvilkårligt et spring tilbage. Det var øjensynligt, at det pludselige tilråb rev ham ud af en fjern drømmeverden, en grublende tankegang, som ikke havde det ringeste med fader Giuseppes beregninger at gøre. Hans kinder farvedes, hans mørke øjne skød lyn; men da han i det samme så ind i fader Giuseppes brede, godmodige, men nu yderst flove ansigt, gled lynet over i et smil, og han svarede: "Jeg drikker nødig vin af springvand, min gode ven!"

Disse ord blev fremførte på et så rent og klangfuldt toscansk, at fader Giuseppe kom i den dødeligste forlegenhed. Han slog ud med nathuen, bukkede dybt og udbrød:

"Ak, Eccellenza! Hvem vil hænge sig i navne? Jeg har været vært i *Den sorte Kat*, men jeg kan forsikre Dem om, at der var ikke en af mine gæster, som mjavede ad vinen. Jeg har en *Marino*, Eccellenza, en *Marino*, som de hellige i Paradiset ville slikke deres fingre efter!"

"Nå, lad gå!" svarede den fremmede med et hurtigt blik ned ad gyden. "Vent lidt! Først et ord."

"Ti, om Eccellenza befaler."

"Er der fremmede der inde?"

"Ak nej, desværre, ikke en moders sjæl. Malarien har jaget alle de fremmede pokker i vold."

"Og I venter heller ingen?"

"Jo, Eccellenza, det vil jeg da håbe. De danske søger her hver aften, og klokken er henad syv. De må snart være her."

"De danske!" udbrød den fremmede med en særegen betoning. "Tak!"

"Men, hvad har de imod dem, Eccellenza? Det er uhyre skikkelige folk, som altid betaler deres regning. Ja, var det tyrker, Eccellenza, som ikke må drikke vin! Men danske! – å, de er så gode som dagen er lang!"

"De keder mig. De vrøvler for meget, og jeg vil drikke min vin i ro."

"Men det kan De også komme til, Eccellenza! Jeg har et værelse bag osteriet, med udgang til gården. Dér skal ikke en kat forstyrre Dem."

"Nå, lad mig få det. Men bliver jeg forstyrret, går jeg. Jeg vil være alene. De danske er mine landsmænd, og dem vil jeg ikke se – forstår De?"

Fader Giuseppe forsøgte at sætte et forstående ansigt op – men det kneb. Han nøjedes derfor med under utallige buk at vise den fremmede ind i et rum bag det egentlige osteri, og hviskede så til Battista:

"Det er mig en fordægtig person! Pas på, at han betaler, og luk for en sikkerheds skyld døren til gården. Han vil ikke se sine landsmænd, og det er ellers dem, de danske først spørger efter. Pas på ham!"

Hvad fader Giuseppe stolt havde betegnet som "et værelse," var det, italienerne kalder "*dietro-bottega*", hvad der nærmest betyder "et hul bag butikken." Fire snavsede vægge, en lysåbning oppe nær loftet, et lille, firkantet bord og en laset stråstol – det var værelsets herligheder. Men her var køligt, her var stille. En strøm af dæmpet lys faldt fra hullet i muren ned over det lille bord, ladende resten af rummet i et usikkert halvlys, og dette lod netop til at behage den ensomme gæst. Han plantede stolen i den mørkeste krog ved muren, slængte mappen på bordet, og spurgte Battista, der kom med vinen:

"Vil du ha' drikkepenge?"

Battista krummede sig som en ål.

"Nuvel, så luk døren af. – Dér har du en *paolo*!"

"Han er, *per Baccho*, ikke tosset den karl," betroede Battista Giovanni. "Det er vist en bankier, der er stukket af med kassen; men det kommer jo ikke mig ved. En *paolo* i drikkepenge! – det er aldrig hændt mig før!"

Da den fremmede havde hørt Battista dreje nøglen i låsen, flyttede han stolen hen til bordet, skænkede i glasset, og tømte det i et langt, åndeløst drag.

Ja, *det* var vin, en ung, ufordærvet drue! – den gød sig som en varm strøm gennem hans årer, men den glattede ikke rynkerne i hans pande, mildnede ikke det trætte, tungsindige udtryk i hans ansigt.

"Lige nær! – atter en dag spildt!" mumlede han.

Han tog sin tegnebog frem og talte dens sedler nøjagtigt efter. Der var ikke mange. Med et dybt suk lænede han sig tilbage i den umagelige stol og hviskede: "I overmorgen altså!"

Længe blev han siddende således, ubevægelig, tilsyneladende tankeløs stirrende op mod lyspletten på væggen, og dog arbejdede der en strøm af tanker indenfor denne pande, der rynkedes mere og mere. Han greb atter flasken, tømte atter et stort glas, men skød det pludselig fra sig, næsten med et udtryk af væmmelse – der hørtes danske stemmer fra gyden – latter, sang.

Nu forsvandt de! Han åndede op igen, greb mappen og åbnede den.

Den indeholdt kun et eneste blad. En akvarel på gammelt, gulnet velin – men hvilken akvarel! Dovent lænet til muren stod hun dér, denne skønne, ungdomsfriske albanerinde med det mørke, glødende blik, de hvide, sundhedsfriske tænder og disse svulmende, bedårende læber, der på én gang syntes skabt for den højeste attrå og den dybeste smerte. Hvor var disse solbrændte kinder varme, hvor lokkede det fra disse halvt tilslørede øjne, og hvor smilede denne mund, skælmsk, bedårende og dog med et anstrøg af tungsind, som ville den sige:

"Hvor længe lever kærlighedens lykke? Prøv på at gribe den, og den svinder bort som tantalusbægeret, der tømmes, just

som det sættes til de smægtende læber."

Han hævede bladet i vejret, så sig spejdende omkring, og trykkede så hurtigt sine læber mod dette gamle, gulnede velin, med et blik, der på engang talte om kærlighed og vemod, som over en afdød.

Der lød en skraldende latter. Høj fløjten og en stump af *nummer tre* forkyndte, at det var danske, som nu trådte ind. Glasdøren blev smældet hårdt i, og en stemme råbte:

"Hvor fanden blev Mysteriet af? – Petersen så ham jo for et øjeblik siden gå her ind!"

"Ja, men Petersen mangler sine guldbriller," råbte en anden. "Hans øjne græder endnu over dem."

"Å, lad de guldbriller være!" snerrede Petersen. "Jeg kan s'gu ikke gøre for, at de blev snuppet fra mig på Corso, Max!"

"Ja, de blev taget lige for din næse," bemærkede denne. "Eller rettere lige fra den; men det har det ubehagelige, at du nu ser Mysterier allevegne."

"Han gik, min salighed, her ind med en mappe under armen. Jeg så det jo ovre fra grønthandlerens bod, da jeg købte min salat. Spørg Battista!"

"Hej, Battista! Er Mysteriet herinde?" råbte Max.

"*Il misterio! Chi é il misterio?*" spurgte Battista med den uskyldigste mine af verden.

"Tal dansk, din sorte hund! Nå – det er sandt – det har du ikke dannelse til! Ham, filosoffen med skæg og kåbe, mener jeg. En lang, huløjet rad med sort skæg og mappe under armen! Er han herinde?"

"Elang utøjet ra'!" gentog Battista. "*Non capisco, signore*!"

"Kom der ikke en høj herre med sort skæg, lys hat og en mappe under armen?" spurgte Petersen, med betydeligt eftertryk på skæg og mappe.

"Her er ikke et menneske uden Nino og Stella, som sidder dér," forsikrede Battista, og pegede på de to modeller.

"Så ser jeg syner," sukkede Petersen. "Mærkværdigt! – Jeg savner s'gu dog de briller!"

"Nino har naturligvis haft sin kæreste under armen, og så har du antaget Stella for mappen. Ja, gu' savner du brillerne, Petersen!"

"Å sludder, Max! Jeg vil ikke høre dine spydigheder længere – men jeg må ha'e set fejl."

"Ja, rent forbandet," replicerede Max.

"Nå, nå, I hanekyllinger! Hold nu op at gale!" lød en dyb, alvorlig stemme. "Fortæl mig hellere lidt om 'Mysteriet'. Hvem pokker er det, I kalder således? Jeg har nu hørt det ord surre mig om ørene i de sidste otte dage. Hvad mener I med det?"

Den fremmede i bagværelset havde rejst sig. Han var ligbleg, og lukkede mappen med ængstelig hast. Så sneg han sig med lydløse skridt hen til bagdøren og trykkede varsomt på klinken. Men han kunne have sparet sin forsigtighed – døren var lukket.

Et øjeblik blev han rådvild stående. Så listede han på tåspidseme hen imod døren til osteriet, lagde øjet til det gitrede kighul, hvorigennem fader Giuseppe ellers iagttog sine kunder, og stirrede opmærksom ind i stuen.

Ved det lange bord lige foran ham sad en gammel, gråskægget kunstner, og rundt om ham galede kyllingerne.

"Skål! du gamle romer! Må jeg drikke på din mageløse uvidenhed! Du er vist den eneste blandt os, som ikke ved, hvem

Mysteriet er," sagde Max og stødte sit glas mod den gamles.

"Ved I det da? I er altid så forbandet kloge."

"Nej, vi ved det ikke," indskød Petersen; "men netop fordi vi ikke ved det, er vi blevet enige om at kalde ham Mysteriet, for det er jo netop det, man ikke ved, der –"

"Tak!" udbrød den gamle ironisk. "Må jeg så få at vide, hvad det er for en 'ham', I taler om?"

"Det er jo netop 'Mysteriet'; han kom herned for otte dage siden –"

"For ti!" afbrød Max. "Det var garibaldidagen – vi har den 19. juli i dag."

"Å, du er altid så forbandet nøjeregnende! Nå, han kom den 9. – og så gik han fra jernbanen lige op til kvæsturet –"

"Nej, det var til politipræfekten. Han var hos monsignore Renzi først," afbrød Max.

"Nå! – ja, og derfra gik han til konsulen –"

"Han spiste til middag først. Han var hos Bravo kl. 5," rettede Max.

"Å, pokker i vold med dine klokkeslæt" råbte Petersen ærgerlig. "Så kan du jo fortælle historien – jeg lukker ikke min mund op mere."

"Meget fornuftigt!" bemærkede Max. "For når man ikke kan en historie *mit alle nebenumstände*, så skal man hellere tie."

Og Max tømte med selvtillidsfuld mine sit glas inden han fortsatte:

"Ser I, det var netop den 9. juli om morgenen kl. 9. Jeg var lige taget ud til jernbanen og dér traf jeg ham. Jeg kunne naturligvis straks se på bukserne, at han var dansk, og henvendte et par ord

til ham; men han gloede på mig så arrig som en bavian på en skade og svarede ikke et ord. Så gik jeg efter ham –"

"Det var jo pænt!" afbrød den gamle.

"Jeg ville naturligvis vide, hvad det var for en fisk," forklarede Max, "og jeg fulgte ham lige til Monte Citorio – dér gik han op og afleverede sit pas –"

"Det gør jo alle!" afbrød den gamle lidt utålmodig.

"Ja – men det var et kongeligt pas, og han havde en konference med monsignore Renzi på over ti minutter –"

"Død og pine!" sagde den gamle. "Hvor ved du det fra?"

"Jeg spurgte naturligvis en af lakajerne, og så fulgte jeg ham til Albergo Minerva. Dér tog han et værelse på tredje sal; men i fremmedbogen var det s'gu ikke muligt at læse hans navn – jeg syntes, at der stod Løjrup, eller sådan noget. Kl. 5 spiste han en dinér til fire scudi hos Spillmann –"

"Men så kom til sagen!" afbrød den gamle. "Hvad fanden kommer alt det historien ved?"

"Hvem pokker spiser for fire scudi, når man har sine bukser fra en hosekræmmer i Grønnegade?" spurgte Max. "Nå – derfra gik han til konsulen, som han var nær ved at gøre aldeles rundtosset."

"Umuligt!" lo den gamle og tømte sit glas. "Med hvad?"

"Med at spørge om alle mulige og umulige personer fra Thorvaldsens tid. – Bravo sagde til mig: 'Gut satan! Den fyr ser mig ut til en vidtløftig kamel. Han vet alt og dog ingenting. Jeg tror, det er en camorrist, som er sprunget ud fra galererne og vil giftes med en prinsesse.'"

"Ja, lur Bravo! Han har en fin næse," indskød den gamle.

"Ja, helt ugrundet var hans mening dog ikke; for allerede den næste dag havde fyren adgang til Vatikanets hemmelige arkiv, og dér sad han oppe og rodede resten af ugen."

"Å, så er han vel historiker?" bemærkede den gamle.

"Bare – bare han ikke er kunsthistoriker!" busede det ud af Petersen.

"Fy for fanden! Det var en styg tanke," sagde den gamle og nippede til sit glas. "Er du bange, at han skal gøre din kunst fortræd?"

"Nej, kunsthistoriker er han ikke," forsikrede Max; "for han vidste ikke engang navnet på den, der har malet den akvarel, han løber om med. Nej, han er snarere personalhistoriker, for i søndags var han ude på kirkegården S. Lorenzo, og bestilte ikke andet end studere gravskrifter. Han kom først hjem, da det var mørkt, og –"

"Men hvad var det med modellerne?" afbrød Petersen. "Stella fortalte mig noget om det i morges, men hun lo således, at jeg ikke forstod et eneste ord."

"Kan I ikke *den*?" spurgte Max. "Ja, det er det allergrinagtigste, jeg har hørt."

"Fortæl!" sagde den gamle. "Han er måske også kunsterotiker?"

"Nej, dertil er han for stort et fårehoved," svarede Maks. "Nu skal I bare høre! I går morges kom han ned på 'Spanske Trappe' og spurgte Stella, om hun ville spise til aften med ham. Stella er jo en pæn pige, og derfor svarede hun, at hun nok ville komme, når hun måtte tage et par veninder med. Han svarede, at hun måtte tage så mange, hun ville, når de blot var fra Albano eller Ariccia, dem fra Volscerne og Sabinerne brød han sig ikke om.

Så gik han op til den tykke Patrizio på Piazza Barberini og bestilte et rigtigt modelgilde for lukkede døre – for han ville være ene hane i kurven. Men det kom han rent forbandet fra. Enten nu Patrizio eller en af tøsene har sladret af skole, nok er det, at ligesom gildet var allerbedst i gang, og pigebørnene begyndte at muntre sig, blev vinduet ud til gården slået ind, og Pascuccias lange kæreste – I ved nok ham, de kalder 'Atleten' – var så behagelig at træde nærmere. Nu blev der et frygteligt halløj. Pigebørnene skreg og hvinede, Patrizio prækede moral, og Atleten var så venlig at spørge Mysteriet, hvilket vindue, han ønskede at blive smidt ud af. Forresten sagde Stella, at Mysteriet klarede sig brillant; men så kom Ifimédias kæreste til – ham, barberen – og nu var der ingen ende på spektaklet, for ham kunne Mysteriet ikke hamle op med. Nå, enden blev, at gendarmerne kom og ryddede bulen. Barberen og Atleten har de puttet i hullet; men jeg vil ikke svare for, hvad der kan hænde Mysteriet, når de om et par dage kommer ud. Pigerne mente, han gjorde bedst i at fordufte."

"Var han da nærgående mod dem?" spurgte den gamle.

"Aldeles ikke! – fuldstændig *galant' huomo*," forsikrede Stella. – "Han var bare småtosset."

"Hvad gjorde han da?"

"Det værste man kan gøre på et romersk trattori. Da de havde spist, tog han pigebørnene i forhør; spurgte dem ud på kryds og tværs om deres familie, noterede op i sin lommebog – kort sagt, skabte sig således, at de troede, han var en ruffiano fra Napoli. – Det samme troede kæresterne naturligvis, og –"

"Men hvad hensigt har han haft med det?" afbrød den gamle. "Nu begynder han virkelig at blive et mysterium."

"Nå, Gud ske lov, at det begynder at gå op for dig! – Stella mente, at han ville lirke ud af dem, om de var i familie med en model fra Albano – en antikvitet forresten – for forstod jeg Stella ret, så kunne det gerne være hendes bedstemoder, han ledte efter. Han havde naturligvis billedet med – det samme han viste Bravo – og det var hans lykke; for han parerede med mappen et knivstik, som barberen var så venlig at levere, og som ellers let kunne være kommet ham på tværs i halsen."

"Den fyr begynder at interessere mig," sagde den gamle. "Hvad hed den model, han spurgte efter?"

"Hvad hun hed? – Lad mig se! Det var sådant et besynderligt navn, Stella kom med. Det lød slet ikke italiensk, snarere russisk, syntes jeg. Hun hed – vent lidt – Ninitta – nej – Ninizza! Dér er det!"

Den gamle skød glasset fra sig med en pludselig håndbevægelse, så vinen skvulpede ud over bordpladen. Han brød sig ellers ikke om vinpletter; men denne gang fik han meget travlt med at tørre dem bort med sin serviet.

"Jeg synes, du bliver så forbandet huslig," bemærkede Max. "Hvad går der af dig? Kender du Mysteriets mysterie?"

"Jeg?" spurgte den gamle med inderlig naiv mine.

"Netop! – Du har jo trakteret det sidste halvhundredeårs modeller."

"Trakteret!" gentog den gamle med en vis hån. "Ja, hvis jeg havde *trakteret* dem som du har gjort det, så kunne jeg vel huske dem bedre; men ser du, vi gamle kunstnere – nå, jeg vil ikke moralisere, men blot sige dig og jer andre nyhedskræmmere noget. Det spioneri – ja, undskyld, at jeg bruger det rette navn – som drives hernede over for rejsende landsmænd, er mig

modbydeligt. Det er på én gang fejt og dumt. Fejt, fordi man ikke tør være sin hensigt bekendt, og dumt, fordi man dog ikke får andet at vide end løs snak og urimelig tale. Det er et indgreb i den personlige frihed, som jeg, for min død, ikke kan lide. Og hvad har du så opnået? – Stof til en jammerlig osteripassiar, som –"

Der lød en klang inde fra bagværelset, som om et glas faldt på gulvet.

"Hvad var det?" råbte Max og fo'r op. "Der er nogen, som belurer os. Så er han s'gu dog herinde! – jeg vil –"

"Stop!" sagde den gamle myndigt og greb Max ved armen. "Hvad der er derinde, kommer ikke os ved. Vi er ikke politispioner!"

"Nu spiller du jo selv politi!" råbte Max. "Slip mig for pokker!"

Den gamle tvang med et kæmpetag Max tilbage på stolen. I samme øjeblik blev glasdøren til gaden revet op, og en stemme råbte:

"Brand! – brand! – der er ild i Teatro Argentina!"

Om en orsinisk bombe var faldet midt på gulvet, kunne den ikke have ryddet osteriet i en større fart. Ud fo'r modellerne, op sprang kunstnerne, og selv den gamle langede frakken ned fra knagen, idet han mumlede:

"Vrøvl naturligvis! Hvem pokker brænder et teater af om sommeren?"

Næppe var stuen tom, før der lød en sagte banken fra bagværelset. Fader Giuseppe, som ganske havde glemt sin fordægtige gæst, skyndte sig med at lukke op, idet han afgav den forklaring, at han slet ikke kunne begribe, hvorfor døren var lukket.

"Jeg har selv villet det," sagde den fremmede kort. "Dér, tag Deres betaling. Byt mig den scudo!"

Fader Giuseppe erklærede, at det var ham plat umuligt at bytte, da Battista var rendt med nøglen, men lod falde en antydning af, at det muligvis kunne slå lige til.

"Jeg har ikke mindre penge hos mig," svarede den fremmede. "Så får det vente til i morgen. Skriv mig!"

Fader Giuseppe bukkede og fulgte med en skuffet mine sin gæst til døren. I det samme blev denne revet op, og den gamle trådte ind, idet han sagde:

"Blind alarm, naturligvis! Det brænder hos spækhøkeren ved siden af."

Den fremmede søgte at dække sig bag fader Giuseppes brede ryg, men i vendingen tabte han mappen. Han bukkede sig hastigt ned efter den; men idet han rejste sig op, stod han lige ansigt til ansigt med den gamle, som fo'r tilbage med et overrasket udtryk, idet han udbrød:

"Ser jeg syner? – Lønstrup!"

"De kender mig?" spurgte den fremmede, og bukkede ceremonielt.

"Ja! og dog – nej! De er jo meget for ung. Men hvor De ligner min gamle ven, Peter Lønstrup, som jeg boede sammen med hernede for en tredive år siden."

"Det var min fader," svarede Lønstrup med en særegen kold betoning.

"Nå, det glæder mig! Hvorledes har han det?"

"Tak! Jeg håber godt – han er død."

"Og det siger De så roligt! – Hvornår døde han?"

"For en måned siden – så rejste jeg."

"Så rejste De? – fra Deres moder altså?"

"Jeg har aldrig kendt en moder – kun en stedmoder," svarede Lønstrup med isnende kulde. "Adskillelsen faldt ingen af os tung."

"De er altså," spurgte den gamle og fikserede ham skarpt, "De er altså født udenfor – udenfor Danmark, mener jeg – hernede?"

"Ja," svarede Lønstrup og så den gamle stift i øjnene. "Jeg er født i Rom, men opdraget i Danmark – udenfor alt, hvad en moder kan yde sit barn."

"Jeg forstår Dem," sagde den gamle med lav stemme, "forstår Dem alt for godt – jeg kendte jo Lønstrups forhold."

"Jeg bryder mig ikke om ham! Ikke om hans forhold! Han havde jo intet forhold til mig! – Han har aldrig nævnet min moders navn, aldrig skænket den en tanke, som skænkede mig livet. Selv på dødslejet tav han, og først bagefter fandt jeg dette –" Lønstrups stemme kløvedes af en krampagtig, pludselig sitren "- det er hende, det føler jeg, hende som har elsket mig, og som jeg nu ærer højest i verden."

"Lad mig se!" sagde den gamle og rakte hånden ud.

Lønstrup tøvede et øjeblik med at åbne mappen, og sagde halvt forlegen: "Jeg har ikke luret – jeg var lukket inde; men jeg har hørt den samtale, der blev ført, og jeg takker Dem, fordi De tog mig i forsvar. Jeg føler, at jeg kan stole på Dem fuldt ud."

"Det kan De," sagde den gamle med sin dybe, rolige stemme.

Lønstrup åbnede mappen og rakte ham det gulnede blad. Den gamle gik hen under lampen og betragtede det længe i dyb tavshed. Så drog han et suk og sagde: "Ja, hun var smuk, Nina Vaglieri!"

"Men således hed hun ikke – der står Ninizza. Kan De se, dér til højre i hjørnet."

"Jeg ser det," sagde den gamle, "og jeg kender også det navn. Det førte hun som kunstnerinde og mellem kunstnerne – det var et *nom de guerre*, vi alle dengang kendte. Hun hed Nina og var af en gammel slægt, der stammede fra Nizza – deraf tog hun navnet, så vidt jeg ved."

"Og ved De ellers noget om hende?" spurgte Lønstrup ivrigt.

"Ja, hun var datter af en marchese della Vaglieri –"

"Marchese!" udbrød Lønstrup og trådte et skridt tilbage.

"Nå, nå – tag Dem ikke det så ivrigt! Hernede har vi prinsesser, hertuginder og markgrevinder, som vi derhjemme har etats- og justitsråder. Det klinger, men siger i reglen kun, at slægten i middelalderen ejede en lille røverrede. Derfor kan den godt ende på galejerne."

"Hvad mener De med det? – Er hun gået til grunde? – svar mig – jeg har sat hele min tanke ind på dette mål! Kunne jeg blot se hende én gang! Jeg husker hende svagt fra barn – hun var så god!"

Der fo'r et bekymret udtryk hen over den gamles ellers så rolige ansigt. Han rakte Lønstrup mappen og sagde:

"Her bliver ikke tid til lange forklaringer. Om et øjeblik har vi de andre og så – men vent! Jeg skal give Dem et par ord med til Küchler. Er der nogen der ved besked, så er det ham. Jeg var jo borte dengang alt det passerede."

"Hvilket" spurgte Lønstrup.

Den gamle svarede ikke, men rev et blad ud af sin skitsebog og satte sig til at skrive. Han førte vist mejslen bedre end blyanten, for det forekom Lønstrup, at det varede en evighed.

Endelig var dokumentet færdigt. Den gamle rejste sig, stak det i hånden på ham og sagde: "God lykke til vi ses!"

"Det gør vi næppe," svarede Lønstrup. "Jeg rejser i overmorgen – mine penge er sluppet op."

"Av!" sagde den gamle. "Det var slemt, men det er en respektabel grund. Nå, hils Küchler fra mig. Han hjælper Dem nok."

Lønstrup trykkede hans hånd, og den gamle fulgte ham et lille stykke for at vise ham vej til Forum. Da han atter trådte ind i osteriet, forlangte han til fader Giuseppes forbavselse ikke vin, men blev siddende i dybe tanker. Lidt efter rejste han sig og gik, idet han sagde:

"Stakkels fyr!"

Gennem gyder, smøger og trange stræder går vejen fra Pantheon til Forum. Luften var tung som bly, kvalmende hed. Skumringen begyndte at lægge sig i alle kroge, og stundom rullede fjerne tordendrøn uden at bringe luft eller køling – kun enkelte, varme dråber, der af og til slog ned fra de grågule skymasser, forkyndte, at uvejret trak op over Rom.

I hurtig gang, næsten i trav, gennemvandrede Lønstrup disse krinkelveje, indtil Capitoliets brede trappe lå foran ham. Han steg op over til højre, og med en følelse af befrielse så han Forums ruinbesåede dal, denne verdens-valplads, ligge under sig med Colossæets alvorlige murkrans i baggrunden. Det hele stod i tung, trykket storhed, i en grågul, uvejrssvanger belysning, og dog greb synet ham mægtigt, næsten knugende. Men alligevel kunne det ikke forjage de tanker, der

gennemkrydsede hans forpinte sind, og med et dybt suk vandrede han langsomt ned ad den brede terrasse, som, forbi styrtede templer og rester af cæsarernes paladser, fører ned mod Colossæet.

Vejen var forunderlig øde. En græssende ged, et par drøvtyggende bøfler var alt, hvad der befolkede disse forhen så overfyldte steder, og af mennesker så han kun et par af kampagnens mest lavpandede hyrder, som med febergustne ansigter i død ladhed havde søgt ly under vestatemplets rester, nær Titusbuen.

Han nærmede sig dette minde om Jerusalems fald og Titus bedrifter; men hans tanker var langt fra verdenshistoriens storsagn. Hans blik strejfede kun buen; det søgte op mod Bonaventuras hvide mure og spejdede efter den vej, som over faldne ørnes bo fører op til kapucinerklostrets ydmyge spurverede.

Da klang gennem skumringen en sørgmodig, en klagende stemme: "For Himlens barmhjertigheds skyld! Skænk en fattig enke lidt af eders rigdom, og jeg vil bede for eder i min dødsstund!"

Han fo'r op af sine drømme, så sig forvirret om, og fik øje på en gammel kvinde, som i en falmet bondedragt holdt en blikbøsse hen imod ham. Hun var ganske sikkert en af de mange professionelle tiggersker, en af disse ulykkelige, som Roms fattigvæsen afspiser med et skilt og et stade, hvor de om sommeren kan sulte ihjel; men dog var der i hendes holdning, i bevægelsen, og særligt i stemmens blide klang noget, som røbede, at hun ikke hørte til udskuddet.

Lønstrup gjorde en afværgende bevægelse med hånden – han havde ikke tid til at være godgørende; men hun trådte ham ganske nær, så på ham med et smertefuldt blik og bad klagende: "*Figlio mio!* Giv mig en skærv! Lad ikke en fattig enke sulte!"

Var det blikket, betoningen eller de klagende ord? – Lønstrup vidste det ikke; men hånden fo'r ned i lommen – han fandt kun den scudo, som fader Giuseppe ikke kunne bytte.

Hun stod foran ham, gammel, affældig, brudt af tiden og skæbnen som de ruiner, ved hvilke hun havde sit stade; men på dem, som over hende, var der glans af svunden, klassisk skønhed, og fra de gamle, mørke øjne lyste endnu en varm glød, som talte om, hvor de måtte have funklet i deres ungdom. De fæstede sig på ham, spørgende, smerteligt bedende.

Han tog scudoen op, trykkede den i hendes hånd og sagde: "Gå hjem, moerlille, og hvil jer! – Det trækker op til uvejr og mørket falder på!"

"Gud velsigne dig, min søn!" udbrød den gamle og trykkede, overvældet af glæde, sine visne læber mod hans hånd. "Jeg skal gemme dit billede i mit hjerte, til jeg dør!"

Lønstrup trak så hurtig hånden til sig, at scudoen fløj ud af hendes og klingrende rullede hen ad den antikke stenbros fliser. Hun rokkede efter den; men det var klart, at hendes syn var sløvet – hun kunne ikke finde den.

Lønstrup vendte om, fandt mønten, og idet han kastede den i hendes bøsse, så det klang, sagde han:

"Gå hjem, moerlille! De folk deroppe ser efter jer!"

"Det gør ikke noget – det er mine venner," svarede hun, og idet han svingede af til højre for at følge vejen op til klostret, hørte han hende råbe efter sig:

"Gud velsigne dig, min søn, og give dig lykke!"

Klosteret Bonaventura ligger på kejserborgens ruiner. En levende grav over de døde cæsarers, et forsagelsens bo over Neros smuldrende, engang marmorsmykkede sale. Kalkede mure med grelle helgenbilleder indenfor forrustne ståltrådsgitre begrænser vejen, og øverst oppe ved porten brænder i en forfalden niche helgenlampen foran St. Franciscus' billede. Her var en klokke, og her ringede Lønstrup på.

En bleg, mager kapuciner lukkede op og hørte med synlig mistillid på hans anmodning om at få Fra Pietro i tale.

"Han tager vist ikke imod Dem. Det er sent på aftenen," bemærkede han og lukkede døren.

Lønstrup hørte hans langsomme, traskende trin forsvinde over stengulvet. Han ventede og ventede – tiden forekom ham en evighed. Endelig åbnedes døren, og frateren meldte, at Fra Pietro var i haven. Men han måtte skynde sig – der skulle snart ringes til vesper.

Gennem en fliselagt korridor trådte Lønstrup ind i nogle øde celler og derfra ud i "haven", en lille, firkantet klostergård med et stort morbærtræ i midten, og bagtil begrænset af en lav murkant, fra hvilken man havde en henrivende udsigt over den gule kampagne, indfattet af Albanerbjergenes blånende højder.

Küchler kom ham i møde med sit milde, venlige smil og spurgte straks:

"Er De en landsmand?"

Lønstrup bukkede og gav ham, ikke uden en vis ængstelse, den gamles billet.

"Lad os sætte os derhen!" sagde Fra Pietro og pegede mod murkanten. "Dér sidder jeg hver aften – det er sådan en gammel vane – jeg kan ikke se her under træet. Det er også forskrækkeligt, så mørkt det bliver. – Vi får snart en svær torden."

De tog begge plads på den lave murkant.

Küchler fik de store hornbriller op af kutten og læste billetten opmærksomt igennem.

"Nå, så De samler på håndtegninger? – Ja, det gjorde jeg også i mine unge dage, da jeg gik på akademiet. Vi købte dem dér i Grønnegade – De ved nok – ved siden af konditoren. Ja, dengang kunne man få sig en Eckersberg for en billig penge. Er det én af ham, De har? Lad mig se?"

Lønstrup åndede friere, åbnede mappen og rakte ham bladet.

"Å, den kønne akvarel! – Den har fået et stik i halsen – det var da skade! Hvordan er det gået til?"

"Jeg tabte min kniv," stammede Lønstrup, "og så –"

"Nå, ja – men det kan jo restaureres," sagde Küchler og glattede på papiret. "Det er forresten en rigtig køn akvarel – ja, såmænd er det så."

"Hvem er det?" spurgte Lønstrup med lav stemme.

"Hvem det er? – ja, lad mig se! – det kunne være Ernst Meyer; men det er dog ikke ham – nej, det er ikke. Det kunne ligne –"

"Nej, jeg mener, hvem forestiller det? Er det et portrætstudie?" afbrød Lønstrup hurtigt.

"Ja, vel er det portræt! Det er Ninizza i karnevalsdragt – navnet står jo dér i hjørnet. Ja, hun var et farligt fruentimmer! Hun satte engang hele Rom på den anden ende. Hvem troede den gang, at det skulle ende sådan?"

"Hvordan?" spurgte Lønstrup og blev ligbleg.

"Å, sådan – ned ad bakke – naturligvis. Nu er der ingen, der spørger efter hende!"

"Jo, det gør *jeg*!" sagde Lønstrup og så Küchler lige i øjnene. "Fortæl mig alt, hvad De ved – det interesserer mig i allerhøjeste grad."

"Å, hvad ved *jeg*?" spurgte Küchler sagtmodigt. "Ikke andet, end hvad folk dengang fortalte – og det kan jo være løgn; det er det så ofte. – Hun var fra Nizza – hendes fader var hertug, eller marchese, eller sådan noget adeligt noget og hed Vaglieri. – Det husker jeg bestemt."

"Og så?" spurgte Lønstrup, da Küchler syntes at ville slutte.

"Ja, så – så kom familien her til Rom. De købte et palads på Corso og førte et stort hus, for de ville nok ha' datteren gift med en af disse franske eller østrigske prinser, som dengang var her – for det var sådan i begyndelsen af trediverne. Ja, hun var smuk! Jeg husker hende endnu fra karnevallerne – hun var altid klædt som albansk bondepige, og så havde hun nogle øjne! – å, gudbevares! Men giftes ville hun ikke. Hun ville med djævels vold og magt være billedhuggerinde, og jeg så også en Venus af hende – men det var noget juks.

Gud ved forresten, om det var kunsten, hun brød sig om? Det var nok snarere kunstnerne og det frie kunstnerliv, hun holdt af, for i hjemmet kunne hun aldrig holde ud at være. Så var der noget med en maler eller billedhugger – jeg kan ikke huske det

rigtigt – og så forlangte faderen, at hun straks skulle gifte sig med denne franske greve, eller hvad han nu var. Men det ville hun ikke. Hun løb sin vej, og så lukkede familien døren for hende, og det samme gjorde alle hendes fornemme bekendte. En tid lang hjalp kunstnerne hende; men det blev de snart kede af – de har jo ikke så meget. Så var det, at hun blev model –"

"Model!" udbrød Lønstrup og sprang op.

"Ja! Hvad skulle hun ellers gøre? Men hun var en rigtig pæn model, det kan jeg forsikre Dem om – der var såmænd ingen, der talte ondt om hende. Men så kom der en maler – hvad var det nu, han hed? – nå, det kan jo også være det samme. Ham kunne hun ikke stå for – og så fik hun såmænd et barn. – Ja, det var jammerskade for den pige! For så ved De nok, hvordan det går: Nedad – bestandig nedad, og sådan gik det her. Det var nok en dansk, der havde gjort ulykken, og han fik barnet taget fra hende, har man sagt mig – så havde hun intet holdepunkt mere. Først hed hun den smukke Nina – hun kom såmænd til Thorvaldsen dengang – siden kaldte de hende *den flotte Ninizza med druerne*, for hun solgte også frugt, da hun blev ældre – men, hvor hun nu er henne, må Gud vide. Måske er hun død på St. Michele eller i Tiberen – den dækker jo over så meget – men nu er hun lige så glemt, som hun i sin tid var forgudet."

Lønstrups ansigt var under fra Pietros beretning sunket dybere og dybere ned mod brystet, og skjult af calabreserhattens skygge randt tunge tårer ned over hans kinder. Nu hævede han hovedet rask i vejret og sagde, tilsyneladende ligegyldig:

"Det var en trist historie."

"Ja, sådan er der jo så meget," sagde Fra Pietro roligt. "Godt, at man ikke ser det. – Er der mere, De vil vide?"

"Se engang," sagde Lønstrup hurtigt. "Jeg samler også antikviteter. Da jeg fik denne akvarel, fulgte der en stor ørenring med af besynderlig form. – Hun bærer den også på billedet – jeg har den her. Kan De ikke sige mig, hvorfra den er? Jeg ved, at disse ringe har bestemte former for de forskellige bjergbyer omkring Rom."

"Ja, men den er slet ikke romersk," bemærkede Küchler. "Det er en fantasi-ring – der står jo et N og et V i filigran."

"Jeg troede, det var et dobbelt V," bemærkede Lønstrup.

"Nej, det har været *hendes* ring. Hun hed jo Nina Vaglieri! Jo, den har været hendes."

Lønstrup stak ringen til sig med et suk og sagde:

"Nu skal De ha'e tak! Jeg vil ikke opholde Dem længere – det begynder at stænke."

"Vil De ikke blive til den tordenbyge er trukket over?" spurgte Fra Pietro. "Jeg må til vesper; men De kan godt gå op i mit atelier så længe. Den tordenbyge –"

"Er jeg just i humør til at tage imod," afbrød Lønstrup ham brat. "Lad regne, lad tordne! – å, blot lynet ville ramme mig!"

I et par spring var han forbi morbærtræet og ude af klosterhaven.

"Næ, det var da et besynderligt menneske!" sagde Küchler og stirrede efter ham. "Gud ved, om han var rigtig klog?"

Næppe havde Lønstrup nået det punkt, hvor vejen fra klostret drejer af og løber ned mod Titusbuen, før han overraskedes af et lyn, der et øjeblik viste ham Forums tempelrester i

blændende blåligt lys, for i det næste at hylle dem i ravnesort mørke.

Så kom der et bedøvende skrald, og i næste nu styrtede regn, hagl og isstumper ned med en voldsomhed, som intet kunne modstå. Han krøb ind i en af helgennicherne og trykkede sig tæt til muren.

Forum steg atter i blændende lys, sank så i dybe, sorte skygger, steg på ny – det så ud som vuggede det sig på et hav af mørke bølger. Oppe fra Palatin kom vandet farende. Det samlede sig fra utallige småløb, forvandlede vejen til en elv, fossede ned over murbrokker og sten, som det rev med sig i farten.

Der var ingen mulighed for at komme bort. Af og til hørte han skrig af vilde fugle, råb af fjerne stemmer; men alt tabte sig i tordenens bragen, regnens rislen og stormens sus – han takkede sin Gud for at have fundet ly. En sådan byge var han dog ikke parat til at tage imod.

Endelig stillede vejret af. Det lynede endnu i brede, blålige glimt, som viste, at bygen nærmede sig horisonten, og regnen faldt ikke længere som en fos, men i svindende stænk.

Endelig vovede han sig ud på vejen, gled i slam og grus nedad mod Titusbuen, der nu lå i en lille sø. Han vadede igennem den og havde lige nået Vestatemplets søjlerester, da han troede at høre en stønnende jamren som af en syg.

Han blev stående, lyttede, hørte det igen – men der var intet at se.

Da slog et bredt lyn hen over Forum og forvandlede natten til den klareste dag. Noget fra ham, tværs over vejen, lå en kvinde

udstrakt på ryggen med hånden stift i vejret som i krampe – en blodpøl farvede lavaens fliser.

Der var ingen tvivl – det var den gamle kvinde fra Titusbuen. Hendes blikbøsse lå, sprængt og plyndret, nogle få skridt fra hende.

I løb satte han afsted, styrtede næsten over hende, hævede hendes hoved i vejret, og idet han følte det lunkne, klæbrige blod sive under sine hænder, råbte han:

"Hvor er såret! Svar! Svar mig – så skal jeg forbinde det."

Et nyt lyn flammede hen over himlen. Det viste ham et dybt, gabende sår i halsen, og over det en blodig ørenring, mage til den, han bar på sit bryst.

I vild fortvivlelse kastede han sig ned over hende, trykkede hende op mod sit bryst, lagde sin kind mod hendes og jamrede:

"Moder! Moder! – jeg er skyld i din død!"

Den krampagtigt hævede hånd faldt pludselig slap ned. Der gik en konvulsivisk sitren igennem hende, og med brudt stemme hviskede hun: "Min søn, min søn! Madonna være lovet, at du kommer i min dødsstund! – Nu ønsker jeg intet mere!"

Hun faldt tilbage i hans arme. Hendes hoved blev tungt – hun var død.

Nogle dage efter var kunstnerne atter samlede i osteriet:

"Nu har jeg "Mysteriet" – han er opdaget," råbte Max, da den gamle trådte ind.

"Så – hvordan det?"

"På den naturligste måde af verden! Sagen lå så revnende nær, at vi slet ikke kunne se den, men nu –"

"Ja nu! – er vi nu nærmere?"

"Ja, betydeligt! Sagen er ganske simpel: han er gal!"

"Å, han er fanden!" brummede den gamle.

"Jo. Aldeles bestemt: Splitterpinende gal. Nu skal I høre: Han lå skjult derinde i bagværelset, da vi var her sidst – det sagde Battista. Han stak af uden at betale – det fortalte fader Giuseppe. Så rendte han i det satans vejr lige op på Palatin og skræmmede livet af munkene på Bonaventura. Küchler fortalte mig, at fyren skabte sig som gal, lige da vejret begyndte. Så rendte han ned og stak konen ved Titusbuen ihjel –"

"Å sludder!" sagde den gamle. "Det var jo en hyrde –"

"Kan være! Men så er han medskyldig; for han sagde selv til politiet, at han var skyld i hendes død. Men i går aftes gjorde han s'gu sit mesterstykke! – vil I tænke jer – han lod den gamle kælling begrave i procession med den forgyldte kiste, voksfakler, capucinerkor, kors, klokker og det hele. Selv gik han lige efter kisten med hatten i hånden, helt ud til S. Lorenzo, og bag efter var han hos Bravo og lovede ham at sende fem hundrede scudi til gravmæle og omkostninger. Og nu i aften –"

"Hvad så?" spurgte den gamle.

"Har han gjort det første, der tyder på fornuft. Han er stukket a', inden politiet fik taget sig af ham."

"Ja, jeg kan hilse jer fra ham!" sagde den gamle. "Jeg har lige sagt ham farvel. Og må jeg så drikke et glas med dig Max, du unge romer, på din magesløse viden. – Det er skade, at du ikke er romersk digter – så var du såmænd kronet på Capitolium!"

Om "Julefortællinger"

Forfatter: Vilhelm Bergsøe (1835-1911).
Org.udgave: *Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel og Søn), København 1893*.
Denne udgave baseret på: Førsteudgaven.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Alfred Schmidt (1858-1938) til fortællingen *Aron Meiers Testamente* i *Wisbechs Illustrerede Almanak*, Kolding 1892.

ISBN 978-87-7979-920-2

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-163-3 (Ølstykke 2008).

© 2023 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1: "Graven" er en gade i Aarhus